

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i gieldowego dr Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu św. Marcina 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 514

Poznań, środa dnia 6 listopada 1929

Rok XXIV

W obronie ziemi

Zrzeczenie się przez rząd polski prawa zlikwidowania 200 tysięcy mórg niemieckiej własności ziemskiej oraz prawa pierwokupu w stosunku do blisko 12 tysięcy włościańskich osad kolonizacyjnych w wypadkach dziedziczenia przez spadkobierców pierwszego i drugiego stopnia, co utrwała na naszych ziemiach zachodnich 60 do 80 tysięcy kolonistów, zrobiło w społeczeństwie wrażenie wstrząsające. O niebezpieczeństwie rezygnacji z prawa likwidacji wiadano w ostatnim czasie, natomiast nikomu nawet na myśl nie przyszło, by mogło się stać aktualne — zrzeczenie się prawa pierwokupu w stosunku do osad kolonizacyjnych.

Przecież te tysiące niemieckich kolonij i dziesiątki tysięcy kolonistów niemieckich, to istota istoty pruskiego systemu eksterminacyjnego, stosowanego przez lat trzydzieści względem żywiołu polskiego w b. zaborze pruskim! Przecież stosunek całego społeczeństwa polskiego do tych kolonij i do tych kolonistów był stale bezwzględnie wrogi, bo wrogi być musiał, jako że były to placówki i byli to pionierzy niemieckiego parcia na wschód, które niosło narodowi polskiemu zagładę! Przecież w walce o ziemię, w walce z jej kurczycielami ze sfery zarówno ziemiańskiej i włościańskiej, jak handlarzkiej, jednoczył się cały zdrowy ogół polski! Przecież stopniowe przejęcie przez państwo polskie osad, stworzonych przez pruską Komisję Kolonizacyjną — częściowo nawet za pieniądze polskich podatników, było i jest najserdeczniejszym pragnieniem ludności polskiej, broniącej ziem tych z fanatycznym patriotyzmem! Przecież koloniści niemieccy są i, póki tu istnieją, nie przestaną być nigdy narzędziami berlińskiej roboty antypolskiej, która z całym cynizmem kwestionuje granicę polską! A teraz dzieło pruskiej Komisji Kolonizacyjnej w postaci blisko 12 tysięcy osad i 60 do 80 tysięcy kolonistów ma być przez Polskę dobrowolnie utrwalone!

Obroncy umowy likwidacyjnej wskazują — korzyści finansowe. Argument ten musi w społeczeństwie tutaj, które za czasów pruskich przeżywało straszną walkę o ziemię, wywołać najgłębsze oburzenie. Ale niezależnie od tego, pytamy: Jakżeż to Polska będzie mogła w przyszłości domagać się od Francji powściągliwości w stosunku do Niemiec i stawiania dobrej narodowo-politycznej Polski ponad korzyści materialne, wpływające dla Francji z bliskiej jej współpracy z Niemcami, jeżeli my sami w takiej sprawie, jaką jest przyznanie nam traktatem wersalskim prawo likwidacji niemieckiego i jaką jest prawo pierwokupu państwa polskiego w stosunku do osad kolonizacyjnych, powołujemy się na argument niemieckich marek złotych?

Obroncom ustawy likwidacyjnej radzimy to sobie na trzeźwo rozważyć. A społeczeństwo musi w całym kraju głosić i przeciwko umowie likwidacyjnej wnieść solidarny protest.

Po odroczeniu sesji parlamentarnej

W gmachu sejmowym cisza — Socjaliści przygotowują manifestacje — Burzliwe obrady konserwatystów

Warszawa, 6. 11. (Tel. wł.) Dziś zapanowała w gmachu sejmowym zupełna cisza. Jedyne w godzinach popołudniowych będzie radziła konferencja „centrolew” nad taktyką w ciągu nadchodzącego miesiąca. Koła socjalistyczne przygotowują się bardzo aktywnie do wyzyskania rocznicy niepodległości dnia 10 listopada i zamierzają zorganizować manifestację w obronie parlamentaryzmu. Duże zainteresowanie budziły obrady

komitetu wykonawczego konserwatystów, który obradował wczoraj w pałacu posła Radziwiłła. Komunikat zebrania donosi o poufności narad, wiadomo jednak, że narada była bardzo burzliwa. Referat wygłosił poseł Radziwiłł, poczem w obszernej dyskusji zwyciężyło przekonanie, że konserwatyści powinni dążyć do rozwiązania parlamentu, okrojowania konstytucji i udzielenia wszelkiego poparcia dyktaturze.

Wniosek, który nie był zgłoszony

Sześć stronnictw miało zgłosić w Sejmie wniosek braku zaufania do rządu

Warszawa, 6. 11. (Tel. wł.). Na wczorajszym posiedzeniu Sejmu, które nie doszło do skutku, miał być zgłoszony wspólny wniosek w sprawie stosunku do rządu. Wniosek 6 stronnictw, który nie wpłynął do „aski marszałkowskiej”, opiewa jak następuje:

Wniosek związku parlamentarnego polskich socjalistów, klubu parlamentarnego „Wyzwolenie”, klubu Stronnictwa Chłopskiego, klubu parlamentarnego Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast”, klubu parlamentarnego

Chrześcijańskiej Demokracji, klubu parlamentarnego Narodowej Partii Robotniczej.

Podpisani wnoszą:
Wysoki Sejm uchwalić raczy:
Sejm, nie mając zaufania do obecnego rządu, żąda na podstawie art. 56 konstytucji jego ustąpienia.
Warszawa, dnia 5 listopada 1929.

Podpisy:
Jak wiadomo, Klub Narodowy, nie mając zaufania do rządu, nie łączy się ze stronnictwami centro-lewicowymi, lecz idzie samodzielnie.

Strajk generalny w Zagłębiu Węglowym

Warszawa, 6. 11. (Tel. wł.) Ze Śląska Zagłębia Chrzastowskiego i Dąbrowskiego nadeszły wiadomości, że o godz. 6 wybuchł w górnictwie i hutnictwie strajk generalny i fabryki sta-

nęły na przeciąg 24 godzin. Strajk mija w zupełnym spokoju.

Skądinąd nadchodzą wiadomości, że w Łodzi wśród robotników włókienniczych zaczyna się wrzenie.

Manifestacja w Małopolsce

Zaburzenia we Lwowie

Warszawa, 6. 11. (Tel. wł.). O zaburzeniach we Lwowie nadchodzą szczegółowe następujące:

O 8 wieczorem z inicjatywy P. P. S. zebrało się na pl. Marjackim około 2 tysięcy manifestantów, do których zaczęła się samorzutnie przyłączać publiczność. W bocznych ulicach skonfigurowano wielką ilość policji pieszej i konnej, szwadron 14 pułku ulanów, oraz kilka aut pancernych. W pewnym momencie piesza i konna policja dwukrotnie szarżowała i rozpędziła tłum, który zebrał się w pół godzi-

ny potem na rynku i zaczął odbywać samorzutny wiec. Kiedy manifestanci zaczęli śpiewać „Rotę”, policja przystąpiła do aresztowań. Tłum zebrał się po kwadransie po raz trzeci na pl. Akademickim. Duża grupa manifestantów udała się na ul. Zimorowicza, aby manifestować przed lokalem „sanacyjnego” „Słowa Polskiego” do czego nie dopuścił oddział policji.

Poza tem były manifestacje w Boryslawiu, Drohobyczu, Stanisławowie, Tarnowie, Białej, Żywcu i t. d.

Wydatek rządu na P. W. K.

Warszawa, 6. 11. (AW). Jak się dowiaduje Agencja Wschodnia — wydatek rządu na P. W. K. wyraża się

sumą 17.298.200 zł z czego 4.405.100 zł wydano na budowę gmachu anatomji i chemji Uniwersytetu Pozn.

Ofiary wulkanu

Londyn, 6. 11. (PAT). Według wiadomości z Guatemali (Ameryka Centralna), ogólna ilość osób, które zginęły z powodu wybuchu wulkanu Santa Maria, przewyższa 300 osób. — 200 osób doznało ciężkich obrażeń cielesnych. Dotychczas wydobyto zwłoki

około 50 ofiar. Strumień lawy, którego wysokość dochodziła do 6 stóp, pochłoniął wielu mieszkańców, którzy próbowali uciec przed płynącymi potokami lawy, dopóki nie padli odurzeni oparami siarki.

Przy sposobności pytamy: gdzie jest Związek Obrony Kresów Zachodnich? Chyba on miał pierwszy obowiązek wystąpić w tej sprawie publicznie. Uważa tygodnie składowania na obronę ziem zachodnich, okazuje w okresie wyborów znaczną ruchliwość, czemu

teraz milczy? Czemu milczy, gdy chodzi o 200 tysięcy mórg niemieckiej własności ziemskiej i blisko 12 tysięcy osad kolonizacyjnych, objętych umową likwidacyjną rządu polskiego z rządem niemieckim?

Konfiskata „Kuriera Poznańskiego”

Na skutek zarządzenia zastępcy dyrektora Miejskiego Urzędu Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego w Poznaniu, p. Drosta, dokonano wczoraj zajęcia Nr. 512 „Kurjera Poznańskiego” z dnia 5 listopada 1929 (wydania wieczornego). Zajęcie to zarządzono w powodu artykułu wstępnego p. n. „Parlament odroczone” — odpowiedzialność rządu trwa.

Po zajęciu wydrukowano drugi nakład „Kurjera Poznańskiego”, oznaczony numerem 512 A, w którym wymazano inkryminowany artykuł. Tych czytelników, którzy wczorajszego wydania wieczornego naszego pisma nie otrzymali na czas, prosimy o wyrozumiałość z powodu tej nie przez nas zawinionej zwłoki.

Uchylenie konfiskat przez sąd

Radom, 6. 11. (Tel. wł.) Sąd Okręgowy w Radomiu postanowił uchylić zajęcia nr.: 241, 241a, 241b i 241c „Słowa”, zarządzane przez starostę radomskiego, za artykuł p. t.: „List pos. Baćmagi, czyli na ile oszacowali pos. Baćmagę jego miejscowi przyjaciele polityczni z Be-Be”.

Również na temże posiedzeniu Sąd Okręgowy uchylił zarządzone przez starostę zajęcia Nr. 242 „Słowa” za artykuł p. t.: „Wśród Rusinów”.

Wydawnictwo „Słowa” wnosi jeszcze 5 dalszych spraw przeciwko Skarbowi Państwa o odszkodowanie za nieuzasadnione konfiskaty p. starosty Maćkowskiego.

Dalsze konfiskaty

Lwów, 6. 11. (Tel. wł.) Nr. 530 „Lwowskiego Kurjera Porannego” z d. 3. b. m. uległ konfiskacie za artykuł p. t. „Już wiemy!” oraz za część artykułu „Prasa stołeczna o zajęciach w Sejmie”. Wydany po konfiskacie drugi nakład został również skonfiskowany. Dopiero trzeci nakład nie uległ konfiskacie.

Skonfiskowano też „Dziennik Ludowy”.

Warszawa, 6. 11. (Tel. wł.) O godzinie 2-giej w nocy z poniedziałku na wtorek do lokalu redakcji „Lwowskiego Kurjera Porannego” przybyło kilku policjantów, którzy nie dopuścili do ekspedycji pisma. Redakcja, nie mogąc się dowiedzieć o powodach konfiskaty, usuwała rozmaite artykuły. Dokonywała w ten sposób t. zw. autokonfiskaty. Takich nakładów skonfiskowano 9. Dopiero o 8-mej rano starosta Klotz zawiadomił redakcję, że skonfiskowano wstępny artykuł p. t. „Język ruski w lwowskiej Kasie Chorych” oraz dwie korespondencje z Przemysła i Borsztowa, omawiające bezczeszczenie grobów poległych w walce o Polskę przez Ukraińców. We wtorek o godz. 9 wieczorem przed lokalem redakcji „Lwowskiego Kurjera Porannego” dyżurowało 6 policjantów w pełnym uzbrojeniu.

Wilno, 6. 11. (Tel. wł.) Nr. 252 „Dziennika Wileńskiego” uległ konfiskacie za część artykułu p. t. „Dies irae”, poświęconego zaduszkom.

W Krakowie skonfiskowano list Prezydenta Rzpltej

„Naprzód” krakowski donosi, że tamtejszy policyjny urząd grodzki skonfiskował nietylko listy marsz. Daszyńskiego do Prezydenta Rzeczypospolitej, które przepuściła cenzura w całej Polsce, ale skonfiskował również — list Prezydenta Rzeczypospolitej do marszałka Sejmu....

Dalsze polskie rezygnacje w umowie likwidacyjnej

Jak się w dalszym ciągu okazuje, Polska wyrzekła się w umowie likwidacyjnej z Niemcami nie tylko prawa likwidacji majątków ziemskich, ale także likwidacji przedsiębiorstw przemysłowych na Górnym Śląsku, należących do obywateli Rzeszy niemieckiej. Przedsiębiorstwa te według konwencji genewskiej, miały podlegać likwidacji dopiero w 15 lat po przejęciu Śląska przez Polskę, to znaczy od 15 czerwca 1937 r. począwszy. Z tego prawa rząd polski zrezygnował naprzód, całkowicie i na wieczne czasy.

W następstwie wzajemnego zróżniczenia się pretensyj finansowych Polska wyrzekła się m. i. odszkodowania za spustoszenia i rekwizycje, popełnione swego czasu przez okupantów niemieckich w b. zabórze rosyjskim, których wartość oceniana jest na 800 milionów marek złotych, dalej odszkodowania za

szkody i kradzieże, wyrządzone przez „Grenzschutz” podczas powstania górnośląskiego itd.

Co się tyczy Chorzowa, to, jak już donosiliśmy, Niemcy wyrzekły się odszkodowania w kwocie 25 milionów marek złotych, które Polska miała im zapłacić w 25 ratach rocznych, natomiast umową, nieobjętą jest sześć milionów marek złotych, przyznanych za chorzowską fabrykę azotową towarzystwu „Bayrische Stickstoff-Werke”. Kwotę tę Polska już częściowo zapłaciła, a na resztę dała weksle, które będzie musiała wykupić.

Wzajemne wyrzeczenie się pretensyj finansowych dotyczy m. i. rozrachunków jednostek komunalnych, podzielonych przez nowe granice, jak gmin, powiatów, prowincji, dalej instytucji o prawie publicznym, jak kas chorych, zakładów ubezpieczeń, brackich kas górniczych i t. d.

Prasa „sanacyjna” fałszuje znaczenie umowy likwidacyjnej

Prasa „sanacyjna” usiłuje tuszować fatalne wrażenie, jakie w opinii publicznej zrobiła umowa o zaniechaniu likwidacji mienia niemieckiego i wyrzeczeniu się prawa pierwokupu majątków kolonistów niemieckich, przez podawanie zupełnie fałszywych cyfr z tej dziedziny.

Tak np. „Express Poranny” twierdzi, jakoby zróżniczenie się przez Polskę prawa likwidacji mienia niemieckiego dotyczy w praktyce 20 tysięcy hektarów (80 tys. mórg) ziemi i 30 posiadłości miejskich, ponieważ poprzednio już Polska zlikwidowała 120 tys. hektarów i 1600 posiadłości miejskich.

Tymczasem pisma niemieckie stwierdzają, że obszar niezlikwidowanych dotychczas majątków niemieckich wynosi 50 tys. hektarów (200 tys. mórg), a więc 2 i pół razy tyle, co podają „Express Poranny” i inne pisma „sanacyjne”. Pisma te przemilczają nadto zupełnie fakt wyrzeczenia się przez Polskę likwidacji zakładów przemysłowych, będących własnością obywateli niemieckich na Górnym Śląsku, a przede wszystkim fakt utwierdzenia w ręku niemieckim blisko 12 tysięcy osad kolonizacyjnych.

Cyfrę pretensyj finansowych Polski do Niemiec, których Polska się wyrzekła, podaje „Express Poranny” na 600 milionów złotych. Tymczasem wartość

samych rekwizycji i spustoszeń, dokonanych przez wojska niemieckie w b. zabórze rosyjskim, oceniana jest przez samych Niemców na 800 milionów marek złotych — a do tego dochodzą jeszcze inne, liczne pozycje, o których piszemy na innym miejscu.

Charakterystyczne jest stanowisko, zajęte wobec umowy likwidacyjnej przez urzędową Polską Agencję Telegraficzną. Agencja ta do chwili zawarcia umowy zachowywała zupełne milczenie na temat toczących się rokowań, mimo, że prasa niemiecka pełna była artykułów i doniesień na ten temat. — Obecnie P. A. T. w tendencyjny sposób podaje wyłącznie te głosy niemieckiej prasy nacjonalistycznej, w których wyrażone są pewne zastrzeżenia natury finansowej co do umowy z Polską, natomiast nie przytacza wcale głosów niemieckich, triumfujących z powodu ustępstw natury politycznej, poczynionych Niemcom przez rząd polski.

Tutejsza prasa „sanacyjna”, zarówno „Dziennik Poznański”, jak „Gazeta Zachodnia” i „Goniec Wielkopolski”, zupełnie przemilczają umowę likwidacyjną. Jest rzeczą charakterystyczną, że nie piszą o niej nie tylko organy „chrześcijańsko-demokratyczne” p. Teiski — „Dziennik Bydgoski” i „Nowy Kurjer”.

Prasa narodowa o umowie likwidacyjnej

Polska prasa narodowa zajęła zdecydowane stanowisko wobec t. zw. umowy likwidacyjnej z Niemcami, stwierdzając, że umowa ta stanowi groźne zło dla całej przyszłości państwa polskiego.

„Słowo Pomorskie” jeszcze przed podpisaniem umowy zamieściło (w nr. 253) artykuł p. t. „Za jaką cenę”, w którym stwierdza, że niedopuszczalną jest rzeczą, byśmy za t. zw. mały traktat handlowy z Niemcami mieli zapłacić dobrowolnym wyzbyciem się najskuteczniejszej broni w walce z naporem niemieckim, jaką jest prawo do likwidacji.

„Trudno wprost uwierzyć — pisze „Słowo Pomorskie” — doniesieniu niemieckiego pisma, by rząd polski mógł się nosić z takim zamiarem. Już nieraz chciano zaskoczyć opinię faktami dokonanymi w stosunku do Niemców — tak było z „beiratami”, z wstrzymaniem wydalenia optantów i w wielu innych wypadkach; jednak społeczeństwo, w czas zaalarmowane, umiało nieraz już pokrzyżować szkodliwe zamiary ugodowe”.

Podając parę dni później wiadomość o podpisaniu samej umowy „Słowo Pomorskie” wyraziło przekonanie, że nasze ciała parlamentarne nie przejdą nad tą sprawą do porządku dziennego.

„Nowa Gazeta Gdańska” poświęca również rokowaniom polsko-niemieckim obszerny artykuł, w którym protestuje ostro przeciw ustępstwom politycznym na rzecz Niemiec.

Gnieźnieński „Lech” stwierdza, że fatalna umowa polsko-niemiecka będzie niewątpliwie dokładnie zbadana przez przedstawicielstwo interesów narodowych i gospodarczych dzielnicy

zachodniej i przez komisję spraw zagranicznych Sejmu i Senatu.

Katowicka „Polonia” zamieszcza obszerny artykuł na temat umowy, w którym ostro potępia fakt poczynienia Niemcom tak niebezpiecznych dla całej naszej przyszłości ustępstw. Pismo analizuje szczegółowo poszczególne punkty umowy i dochodzi do wniosku, że nawet w dziedzinie wzajemnego zróżniczenia się pretensyj finansowych ogólne saldo jest ujemne dla Polski, i że wobec tego twierdzenia prasy „sanacyjnej”, jakoby w tej dziedzinie Polska odniosła sukces, są niezgodne z prawdą.

„Polonia” stwierdza następnie, że w obozie niemieckim panuje z powodu podpisania umowy wielka radość, zwłaszcza z tego względu, że większa część niezlikwidowanych majątków niemieckich i niewykupionych posiadłości kolonizacyjnych znajduje się na Pomorzu. Doszło do tego, że dzienniki niemieckie stawiają Polskę jako wzór do naśladowania germanofilskiemu rządowi Mac Donalda, który w sprawie likwidacji niemieckich zajmuje stanowisko twarde i nieugięte. „Polonia” kończy swój artykuł słowami:

„Traktaty międzynarodowe muszą być ratyfikowane przez Sejm. Wprawdzie koła „sanacyjne” teraz, wbrew przepisom konstytucji naszej, pragną w pewnych wypadkach uniknąć tych przepisów, ale na to Sejm napewno się nie zgodzi. Sądźmy, że warszawski traktat niemiecko - polski natrafi w Sejmie na poważne trudności”.

„Kurjer Warszawski” podając szczegóły umowy likwidacyjnej, stwierdza, że jest to ustępstwo ze strony polskiej na całej linii i nowy sukces polityczny Niemiec.

Głosy francuskie o położeniu w Polsce

P. A. T. ogłosiła 4 b. m. wiadomość kilku ledwie głosów pism francuskich, szczególnie dobraną, oraz przyrządzoną z dowolnymi opuszczeniami, przyczem uderzał brak głosów najpoważniejszych. Było widoczne, że jest to robótka kuchenna, a nie porządne podanie wiadomości. Przejrzeliśmy pisma francuskie, które nadeszły, całkowicie to potwierdza, że doniesienia P. A. T., mające wywołać wrażenie, jakoby pisma francuskie pochwały lub zalecały niepraworządność lub zamach stanu, są niezgodne z rzeczywistością.

Przedewszystkiem „Le Temps”, jak już pisaliśmy, całkowicie zapomniany przez P. A. T., dał na naczelnym miejscu, t. j. w półurzędowym biuletynie zagranicznym oświadczenie, w którym wyraźnie odradza zejście z praworządności w dyktaturę wojskową lub cywilną, oraz uważa ustąpienie rządu p. Światalskiego za nieuniknione, dodając, że zejścia w Sejmie powinny to tylko przyspieszyć.

Z drugiego wielkiego dziennika paryskiego „Le Journal des Débats” podała P. A. T. poprostu... artykuł z przed zejść p. St. Aubaca, t. j. dziennikarza polskiego w Paryżu, o sprawie konstytucji w Polsce, a zupełnie zamilczała o tem, co pisze sam dziennik o zejściach i o zejściach.

Przedewszystkiem w wydaniu z 2 b. m. podaje „Journal des Débats” przebieg wypadków w przedstawieniu agencji, a zatem jednostronnie, ale główny swój sąd nawet na podstawie takiego przedstawienia, zamyka w nagłówku:

„Przewodniczący Sejmu polskiego odmawia otwarcia posiedzenia pod groźbą bagnatów i szabel”.

Nazajutrz zaś 3 b. m., w tymże samym „Journal des Débats” znakomity jego współpracownik polityczny p. August Gauvain, członek Akademii nauk moralnych i politycznych, jeden z najwybitniejszych dziennikarzy i pisarzy politycznych francuskich, pisze:

„Wyjaśnienia dostarczane o tem zejściu w Sejmie nie są jasne. Powiada się, że prezes ministrów był niezdrow w czwartek. Ale był zdrow w przeddzień i nazajutrz. Mówi się również, że oficerowie garnizonu warszawskiego urządzili spontaniczną manifestację na cześć marszałka Piłsudskiego. Ale taka manifestacja, w tak wielkiej liczbie, w samym hoku sejmowym, była conajmniej ciężką niepoprawnością, a minister spraw wojskowych nie powinien był jej tolerować. Marszałek Piłsudski pochwalił ją, jeśli nie zachęcał. Chciał on zatem dać ostrzeżenie Izbie, która gotowała się jak sądzono, do obalenia gabinetu p. Światalskiego. Marsz. Piłsudski, który w rzeczywistości rozporządza władzą dyktatorską, nie potrzebował uciekać się do sposobu zastraszania niekonstytucyjnego, aby dać wyraz swym uczuciom. Z drugiej strony zbędną rzeczą było pokazywanie, że ma za sobą oficerów z garnizonu, bo i tak wszyscy to wiedzieli. Ale marszałek z upodobaniem dyskredytuje parlament, który zatrzymuje jednak. Te sposoby działania nie są dobrym wstępem do rewizji konstytucji... Gwałtowności słowa i manifestacje wojskowe są złem przygotowanie reformy tego rodzaju. Oświadczenie godne i rzeczowe uzasadnione w Izbie byłoby skuteczniejsze. Wrogowie Polski tylko czyhają na jej nierozważne działania. Jest rzeczą ważną, by nie dostarczać im pretekstów do systematycznego ocerniania”.

Również inne poważne pisma, nawet gdy podają tylko półurzędowy telegram, dają wyraz w nagłówkach swemu zdaniu.

„Le Matin” z 2 b. m. daje fotografię marszałka Sejmu, wyrzuca z telegramu półurzędowego uchwałę B. B., oraz w nagłówku podaje:

„Ciężkie zejście przy otwarciu Sejmu — Wobec zjawienia się oficerów celem witania marsz. Piłsudskiego, przewodniczący ciała ustawodawczego odmawia otwarcia posiedzenia”.

Zupełnie podobnie „Echo de Paris” z 2 b. m.:

„Ciężkie zejście w Sejmie Polskim... Wobec zgromadzenia się setki oficerów w przedsiönku, przewodniczący Sejmu odmawia otwarcia posiedzenia”.

Jakiegokolwiek zatem próby przedstawienia stanowiska pism francuskich, jako zachwalającego niepraworządność, są fałszywe i spełzną na niczem.

*Proszek i Mydło
Regera
najlepsze!*

Zgon księcia Maksa badeńskiego

Konstancja, 6. 11. (Radio wł.) Zmarł tutaj dziś rano ostatni kanclerz Niemiec z ramienia Wilhelma II. ks. Maks badeński, licząc zaledwie 52 lata. Zostawszy kanclerzem w dniu 3 października 1918 — a więc w czasie dla Niemiec najgorętszym, piastował ten urząd zaledwie przez kilka tygodni, zdając go po abdykacji Wilhelma w ręce późniejszego prezydenta Niemiec — Eberta.

Zwyzka urodzin

Warszawa, 6. 11. (Tel. wł.) Główny Urząd Statystyczny w sprawozdaniu swoim za drugi kwartał b. r. stwierdził, że w tym czasie urodziło się w Polsce 253 346 dzieci. Cyfra ta w porównaniu z drugim kwartałem 1928 r. wykazuje zwyzkę o 3,7 procent. Zmarło w tym czasie 121 327, a więc o 2 procent mniej, aniżeli w drugim kwartale 1928 r.

**LAGODNE I WODNE
MYDŁO
TRIUMF
MAJOLA**

Pw 6 602-62.761

Nadszedł nowy transport

dywanów

Sprzedaż po bardzo korzystnych cenach Kw 1183

Skład Dywanów Perskich

„TEHERAN”

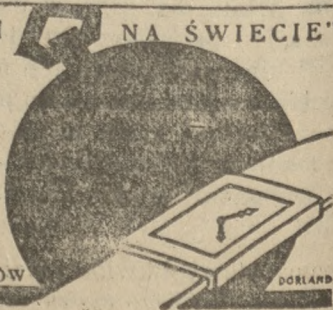
Poznań, pod Kinem „Apollo”

UWAGA! Posiadamy kilka dywanów okazyjnych.

NAJŁADNIEJSZE ZEGARKI NA ŚWIECIE

**TAVANNES
WATCH CO.**

W PIĘKNYCH SKŁEPACH BIŻUTERJI I KLEJNOTÓW

Anglia a Sowiety

Londyn, 6. 11. (Radio wł.). Wniosek konserwatystów zgłoszony przez Baldwina przeciwko polityce rządu wobec Sowiętów odrzucono 324 głosami przeciw 199. Były min. spraw zagr. Chamberlain wygłosił długie przemówienie, charakteryzując politykę daw-

Skazanie szpiegów

Toruń, 6. 11. (Tel. wł.). Wczoraj przed sądem okręgowym toczyła się rozprawa o zdradę tajemnic wojskowych przeciwko technikowi dentyścemu Maksymilianowi Piechockiemu z Gdańska i braciom Leonowi i Pawłowi Haftkom, pracownikom drukarni wojskowej Szkoły Podchorążych Artylerji w Toruniu. Rozprawa odbyła się przy drzwiach zamkniętych i trwała przez cały dzień. Wczoraj sąd ogłosił wyrok, uznając wszystkich trzech oskarżonych winnymi zdrady tajemnic wojskowych na rzecz Niemiec.

Piechocki w Gdańsku nawiązał kontakt z wywiadem Rzeszy niemieckiej celem dostarczania dokumentów wojskowych, które otrzymywał od Leona Haftki. Paweł Haftka na zlecenie brata fotografował zabrane z drukarni dokumenty. Sąd skazał Piechockiego na 6 lat ciężkiego więzienia, Leona Haftkę na 5 lat i Pawła Haftkę na półtora roku ciężkiego więzienia; areszt śledczy skazanym zaliczono.

Zamach na posterunek policji

Lwów, 6. 11. (AW.) Urząd śledczy we Lwowie został w dniu wczorajszym zawiadomiony o zajściu, które wydarzyło się w Podhorodyszczach, powiatu Bóbrka. Późnym wieczorem, gdy wszyscy funkcjonariusze posterunku policyjnego w Podhorodyszczach, z wyjątkiem dyżurnego, pogrążeni byli we śnie, nieznany narazie sprawca rzucił przez okno granat do lokalu posterunku. Granat eksplodował z taką siłą, że wyrwał okno wraz z ramami i okienicami i uszkodził aparat telefoniczny oraz urządzenia kancelaryjne. Na szczęście żaden z funkcjonariuszów policji nie odniósł obrażeń. Wszczęte natychmiast dochodzenie doprowadziło do ujęcia 2 podejrzanych osobników.

Centrala organizacji wywozu zboża w Poznaniu

Warszawa, 6. 11. (AW.) W piątek i w sobotę odbędą się u p. ministra Kwiatkowskiego konferencje w sprawie realizacji zwrotu cel przy wywozie zboża. Na konferencjach tych zapasć mają ostateczne decyzje w sprawie utworzenia centralnej organizacji wywozu zboża. Nazwa tej organizacji ma brzmieć „Syndykat Eksporterów Zboża Rzeczypospolitej Polskiej” z siedzibą w Poznaniu.

Pomnik K. Pułaskiego

Nowy Jork, 6. 11. (PAT). Konsul generalny Rzeczypospolitej Marchlewski dokonał w mieście Paterson (stan Jersey) odsłonięcia pomnika Kazimierza Pułaskiego w obecności wybitnych osobistości amerykańskich i polskich. Uroczystość odsłonięcia poprzedziła akademja w sali zbrojowni. Uroczystość była żywiolową manifestacją na cześć Polski. Pomnik ofiarowała miastu miejscowa ludność polska.

Korupcja w magistracie berlińskim

Berlin, 6. 11. (PAT.) W wyniku dotychczasowych dochodzeń w sprawie afery korupcyjnej braci Skłarków prokuratura berlińska zgłosiła wniosek o wdrożenie śledztwa sądowo-karnego przeciwko byłym, obecnie zaś zasuspendowanym w urzędowaniu, wyższym urzędnikom komunalnym, m. in. przeciwko socjalistom: b. radcy miejskiemu Schueningowi i burmistrzowi Schneiderowi, komunistom Gaebelowi i Degenerowi, oraz radcy miejskiemu Sakolowskiemu. Prokurator oskarża ich o bierne przekupstwo na podstawie wykrytych onegdaj w księgach firmy Sklarek rachunków, prowadzonych pod kryptonimami

nego rządu wobec Sowiętów. Rząd obecny powinien otrzymać gwarancję od Sowiętów, że zaprzestaną agitacji w Anglii. Podsekretarz stanu Dalton oświadczył, że takie gwarancje obecny rząd otrzymał.

Nominacja p. St. Starzyńskiego

Warszawa, 6. 11. (AW). Dziś o godz. 4-ej P Prezydent Rzeczypospolitej podpisał nominację p. Stefana Starzyńskiego na stanowisko podsekretarza stanu w Min. Skarbu.

Nowe dźwigary w porcie gdańskim

Gdańsk, 6. 11. (AW). W związku z silnym rozwojem eksportu polskiego w porcie gdańskim zostaną zainstalowane nowe dźwigary portowe. Mianowicie ustawiony zostanie dźwig przy nowym basenie przy ujściu Wisły. Drugi kran zostanie zainstalowany również w niedługim czasie, jest już bowiem montowany.

Wypadek samochodowy

Warszawa, 6. 11. (Tel. wł.) W Choczn pod Wadowicami spadł do rowu samochód. Jadwiga Hentschke i jej mąż zabici, 3 osoby ciężko ranne. Wszystkie osoby pochodziły z Królewskiej Huty.

Zapowiedź ustąpienia Czciczerina

Warszawa, 6. 11. (Tel. wł.) W prasie esowieckiej ukazał się komunikat o wystąpieniu Czciczerina z biura politycznego partji komunistycznej oraz centralnego komitetu wykonawczego Sowiętów. Komunikat ten jest zapowiedzią ustąpienia jego ze stanowiska komisarza ludowego dla spraw zagranicznych.

Wybory burmistrza

Nowy Jork, 6. 11. (Radio wł.). — We wczorajszych wyborach na burmistrza m. Nowego Jorku zwyciężył dotychczasowy burmistrz Walter, kandydat demokratów, większością pół miliona głosów. Kandydat socjalistyczny Norman Thomas otrzymał 116 tys. głosów.

Pogrzeb ks. Bülowa

Altona, 6. 11. (PAT.) W miejscowości Klein-Flottbeck odbył się uroczysty pogrzeb ks. Bülowa. Rząd niemiecki reprezentował kanclerz Müller, Reichstag prezydent Loebe. Wśród licznych wieniec znajdowały się także wieniec, nadesłane przez b. cesarza Wilhelma, Hindenburga i króla włoskiego. Zwłoki ks. Bülowa przewieziono do Hamburga, gdzie zostaną spalone.

Komunizm w Japonji

Tokio, 6. 11. (Radio wł.). Rozpocznie się tu proces przeciwko 825 komunistom, oskarżonym o sprzysiężenie przeciwpaństwowe. Sprzysiężenie było podsycane z Moskwy.

Katastrofa lotnicza

Londyn, 6. 11. (Radio wł.). Niemiecki samolot pasażerski, udający się stąd do Berlina, spadł koło Marden, w hrabstwie Kent. Zginęło 7-miu pasażerów.

Poszukiwanie ulotek

W Grudziądzu wydano ulotki w sprawie czwartkowych zajęć w Sejmie. We wtorek do redakcji „Słowa Pomorskiego” przybył komisarz w towarzystwie dwóch policjantów w poszukiwaniu tej ulotki. Gdy mu oznajmiono, że ani redakcja ani sekretariat Stronnictwa rozpowszechnianiem ulotek się nie zajmuje, komisarz policji przyjął to oświadczenie do wiadomości i lokal opuścił.

Wybór prezesa Wielkp. Izby Rolniczej

Ponieważ p. Adolf Bniński nie przyjął dokonanego przez zgromadzenie radców Wielkopolskiej Izby Rolniczej dnia 22. 10. br. wyboru prezesa, odbędzie się na zarządzenie ministra rolnictwa dnia 20 listopada br. o godz. 11,30 w gmachu Wielkopolskiej Izby Rolniczej w Poznaniu przy ul. Mickiewicza 33 ponowne zebranie radców Wielkopolskiej Izby Rolniczej z porządkiem obrad: 1) Zagajenie. 2) Wybór prezesa (P. A. T.).

Widowisko i antrakt

Pod powyższym nagłówkiem pisze w „Kurjerze Warszawskim” p. B. Koskowski:

„Prasa „sanacyjna” drukuje teraz nadsyłane jej przez P. A. T. wyciągi z kilku czy kilkunastu pism zagranicznych, mające świadczyć o tem, że opinja obca pochwała, a conajmniej z równowagą ocenia ostatnie zajścia w Polsce. Jest to samooszukiwanie się, jeśli już nie świadome wprowadzanie w błąd czytelników polskich. Rzeczy mają się wręcz przeciwnie. Te koła na Zachodzie, które nam są życzliwe, z najwyższym niepokojem patrzą na to, co się dzieje w Polsce; te zaś, które chętnie stwierdzają rozwój naszych kłopotów wewnętrznych, nie umieją się powstrzymać od „Schadenfreude”. Jednakże nawet niektóre pisma niemieckie występują już z rozsądnymi upomnieniami.

„Widowisko, które dziś dajemy światu, jest z pewnością bezprzykładne i Zachód ma na nie jedną tylko nazwę pospólną, a dramatycznie spopularyzowaną przez nieszczęsną historję.

„Jednego tylko możemy być pewni: wszelki układ stosunków wewnętrznych, któryby groził wstrząśnieniami i zapowiedział gorętszą fazę walk politycznych, musiałby się przedewszystkiem i bezpośrednio odbić na naszej sytuacji gospodarczej i finansowej. Pod tym względem sami rzeczoznawcy z obozu „sanacyjnego” nie szczędzą dziś przestróg. Jeden z ekonomistów B. B., prof. Krzyżanowski, pisze w ostatniej swej publikacji, że „jeśli rząd i społeczeństwo potrafią uniknąć zbyt gwałtownych wewnętrznych wstrząsów politycznych”, to można się spodziewać zwrotu na lepsze w konjunkturze gospodarczej. Ostatni numer „Przeglądu Gospodarczego” znowu przynosi nam rozważania na temat zależności ekonomji polskiej od dalszego wpływu kapitałów obcych. „Wszelkie — czytamy tam — przerwy, a choćby zatrzymania w przyływie kapitałów obcych do Polski powodować muszą w jej życiu gospodarczem poważne zakłócenie”. Dla rynku pieniężnego wszelkie osłabienie dopływu kapitałów zagranicznych „oznacza sparaliżowanie normalnej działalności, zwłaszcza zaś nowej inicjatywy gospodarczej”. Gdy „zagranica zawodzi, to przedewszystkiem kurczy się u nas wszelki ruch inwestycyjny niezmiernie gwałtownie”, co „odbija się na całym położeniu gospodarczem”.

„Z wywodów powyższych należałoby wnioskować, że nasze t. zw. sfery gospodarcze zdają sobie sprawę z tego, jak wielkie ma dla Polski znaczenie opinja zagranicy (przynajmniej tej, która rozporządza płynnymi pieniędzmi) o naszym położeniu wewnętrznem. Od takiego zdawania sobie sprawy do znalezienia logicznego związku między ekonomją a polityką, tylko, zdawałoby się, jeden krok. Niestety, ten sam profesor „sanacyjny”, który tak wymownie i tak roztropnie ostrzegał przed polityką „wstrząsów”, w parę tygodni potem dokonywa salto mortale i zaleca... rozwiązanie Sejmu bez rozpisywania nowych wyborów. I to się nazywa polską myślą ekonomiczną”.

W dalszych wywodach publicysta warszawski stwierdza, że odroczenie sesji sejmowej nie wyjaśniło sytuacji, zwłaszcza, że po ostatnich wypadkach stało się oczywistem, że uprzedzenie przez rząd nadal dotychczasowej taktyki wobec parlamentu nie będzie już możliwe, że z jednej strony Sejm upomni się o swe prawa energiczniej, niż w ciągu trzech lat ostatnich, i że drugiej strony są w „sanacji” czynniki, które prą do definitywnego rozwiązania, czyli, jak się to mówi w żargonie politycznym, do „rozgrywki”.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,91 1/4 zł. w żądaniu. w Gdańsku na Warszawę 8,90 zł.

Kurs mark niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płać dziś za 100 mkń. w dewizach — 212,90 zł. gotówką — 212,48 zł; za 100 guld. gd.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 6 listopada 1929. Przebieg giełdy dzisiejszej był więcej spokojniejszy od dni poprzednich i obroty były ograniczone.

Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych doszło do notowania jedynie 8 proc. listami dolarowemi, które oddawano po 91 proc. (przy dew. 8,90) i 4 proc. listami konwert. ziemskimi, za które płacono 40,50 proc. Dopytywano się o premj. dolarowe po 63,—

Państwowy Medal Złoty

otrzymała na P. W. K.
Kujawska Wytwórnia Win
H. Makowski, Kruszwica.
(Monitor Polski Nr. 241 18. X. 1929 r.)

i 6 proc. listy żytnie po 23,— bez oddawców. Z akcyj bankowych wzgl. przemysłowych oddawano Bank Związku po 78,50 i Herzfelda po 44,—, zaś robiono transakcje C. Hartwigiem po 32,—

Z dniem dzisiejszym odpada kupon dywidendy od akcyj Młyn Ziemiański w wysokości 5 proc.

Cedula urzędowa z dnia 6 listopada 1929 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred. 91% O.
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 40,50% P.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Zw. Spółek Zarob. I em. zł. 78,50 O.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
C. Hartwig I em. zł. 32,— +
Herzfeld - Viktorius I em. zł. 44,— O.
Tendencja: Spokojna.

Giełda warszawska

dnia 6 listopada 1929 r.

Waluty Gotówka
Dol. St. Zjedn. tr. 8,91 sp. 8,93 kup. 8,89

Dewizy:			
	trans.	sprzed.	kup.
Londyn	043,49 3/4	043,60 1/2	043,89
Paryż	035,13	035,22	035,04
Nowy Jork	008,89 3/4	008,90 3/4	008,87 3/4
Wiedeń	125,40	125,71	125,09
Praga	026,40	026,47	026,34
Włochy	046,71	037,83	046,59
Szwajcaria	172,79	172,22	172,36
Kopenhaga	238,92	239,52	238,32
Sztokholm	239,51	240,11	238,91

Papiery państwowe i obligacje:
4% poz. inwest. 118,00 118,25 118,00
5% poz. premj. dol. 000,00 063,00 064,00
5% poz. konw. 000,00 000,00 050,50
6% poz. dol. 000,00 000,00 080,00

Akcje w złotych:
Bank Handlowy 000,00—119,00
Bank Polski 167,50—168,00
Bank Zachodni 000,00—080,00
Bank Zw. Sp. Zarobk. 000,00—078,50
Siła i Światło 000,00—105,50
W. T. F. Cukru 030,00—031,00
W. T. Węgla 000,00—072,00
Lilpop 038,00—037,50
Modrzejów 000,00—019,50
Starachowice 022,00—022,75
Zieleniewski 000,00—080,00
Haberbusch 000,00—106,00

PLODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg reszta za 100 kg
Berlin, dnia 6 listopada 1929.

Pszenvica march. od st. zał.	76-77 kg. przeciętn. jakości	222,00—223,00
Tendencja spokojna.		
Pszenvica march. od st. zał.	78-79 kg. przeciętn. jakości	000,00—236,00
Tendencja spokojna.		
Żyto march. od stacji załad.	72 kg przeciętniej jakości	160,00—162,50
Tendencja: Otwarcie słabsza, zamknięcie wzmocniona.		
Owies march. od stacji załad		153,00—162,00
Tendencja: Zamknięcie wzmocniona.		
Jęczmień browarny		188,00—204,00
Ogólna tendencja słabsza.		
Jęczmień Pastewny i przemysłowy		167,00—180,00
Ogólna tendencja słabsza.		
kukurydza loco Berlin Laplata		195,00—196,00
Tendencja słabsza.		
Maka pszenna		27,00—32,50
Tendencja słaba.		
Maka żytnia		22,00—25,00
Tendencja słaba.		
Ospa pszenna		10,00—10,50
Tendencja spokojna.		
Ospa żytnia		8,90—9,30
Tendencja słabsza.		
Groch Victoria		32,00—38,00
Groch dr. jad.		25,00—29,00
Groch pastewny		21,00—22,00
Peluszka		20,50—22,00
Bób polny		19,00—21,00
Wyka		23,00—26,00
Lubin niebieski		13,50—14,50
Lubin żółty		16,50—17,20
Makuch rzepakowy		18,50—19,00
Makuch lniany		23,40—23,60
Wyłoki suszone		09,20—09,60
Śróć Soja		18,60—18,80
Płatki ziemniaczane		14,60—15,20
Ogólna tendencja niejednolita.		

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 6 listopada 1929.
Wypłaty na Warszawę: 46,75—46,95
Noty wielkie: 46,675—47,075

**OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE
WZMACNIA POTęgę RZECZY-
POSPOLITEJ POLSKIEJ.**

AMERYKANIE GŁOSZĄ:

mieć szczęście w życiu — znaczy korzystać z nadarzającej się szczęśliwej okazji. Taką sposobność zdobycia majątku i zamożności daje właśnie Państwowa Loteria Klasowa. Drobną kwotę 10 złotych (ceny losów: ćwiartka — zł 10, połówka — zł 20, cały — zł 40) otwiera każdemu wrota do głównej wygranej **750.000, 350.000, 250.000, 150.000, 100.000, 80.000, 75.000, 60.000, 50.000, 40.000, 25.000, 20.000, 15.000, 10.000, 5.000**, itd., itd. na ogólną sumę

32 miliony Złotych.

Co drugi los wygrywa!

Wielką, że jeśli ktoś kupuje dwa losy, to może z niemal matematyczną pewnością oczekiwać wygranej, bowiem istnieje prawdopodobieństwo 1:1. Wybrać należy kantor, mający ogólnie największą sumę wygranych. Kantorem takim, który jest **największą i najszcześniejszą kolekturą w kraju jest**

„NADZIEJA” we Lwowie, przy ulicy Sykstuskiej 6,

zwłaszcza, że długoletnie doświadczenie wykazało, iż graczom tego kantoru sprzyja stale niebywale szczęście. Od szeregu lat wypłaca „NADZIEJA” w każdej bez wyjątku Loterii główne wygrane, dlatego bezprzecznie zasługuje na miano najszcześniejszego kantoru Loterii. Tysiące ludzi wzbogaca rok rocznie zakupienie losów Loterii Państwowej. Nowy plan gry 20-ej Loterii jest tak ułożony, że zapewnia maximum szans, co stawia Państwową Loterię Klasową na czele światowych Loterii jako najkorzystniejszą. Kolektura „NADZIEJA” znana jest w całym kraju z swej solidności i skrupulatności w zafatwianiu klientów.

Ciągnięcie 1-ej klasy odbędzie się już 14 i 15 listopada r. b.

Ponieważ popyt na szczęśliwe losy kolektury „NADZIEJA” jest kolosalny, należy już dziś wystosować zamówienia następującej treści: Do Kolektury „Nadzieja”, Lwów, Sykstuska 6. Niniejszym zamawiam _____ losów całych po Zł 40, _____ losów połówek po Zł 20, _____ losów ćwiartek po Zł 10, do 1-ej klasy 20 Loterii. Należytość w kwocie Zł _____ uiszczyć natychmiast po otrzymaniu losów blankietem P. K. O., o którego załączenie do losów upraszam. Imię i nazwisko: _____ Dokładny i czytelny adres: _____

nr 5092

Nasze zwycięstwo za oceanem

Por. Gzowski zajął pierwsze miejsce, bijąc jeźdźców pięciu narodów

Nowy Jork, 6. 11. (Kablogram w.) Na wspaniałym torze wyścigowym pod Nowym Jorkiem odbył się we wtorek 5 bm. wielki bieg z przeszkodami, w którym brali udział przed stawiciele pięciu narodowości a wśród nich sama elita jeźdźców światowych, jacy zjechali na rozpoczynające się w czwartek międzynarodowe konkursy hipiczne w Madison Square Garden. Wyścig ten wygrał wśród powszechnego entuzjazmu publiczności w pięknym stylu por. Gzowski (15 p.

ul. poznańskich) na koniu amerykańskim. Po raz pierwszy na tym torze orkiestra po ukończeniu biegu odegrała hymn narodowy polski, przyjęty burzą oklasków przez publiczność.

Świetne to zwycięstwo por. Gzowskiego wzbudziło jeszcze żywsze zainteresowanie występem naszego zespołu w konkursach hipicznych, przy czym wróża jeźdźcom polskim poważne sukcesy, pomimo bardzo silnej konkurencji w tym roku. (B. F.)

Polsko-niemieckie rokowania handlowe

Na pierwszym planie wywóz trzody chlewnej do Niemiec

Warszawa, 6. 10. (AW). W ciągu ostatnich 2 dni zjechali do Warszawy członkowie delegacji niemieckiej do rokowań handlowych z Polską. Członkowie delegacji zamieszkali w hotelu europejskim, gdzie zajęli apartamenty złożone z 8 pokoi. Posie-

dzenia na których prowadzone będą rokowania, odbywać się będą codziennie. Na pierwszym planie prac jest sprawa wywozu trzody polskiej do Niemiec, która rozpatrywana ma być przy udziale rzeczoznawców.

O kontrolę

Pięciodniowy zarys między Sejmem a rządem zakończony — a raczej przerwany — odroczeniem sesji parlamentarnej, nie jest zagadką dla ogromnej większości społeczeństwa polskiego, a w szczególności dla czytelników naszego pisma.

Od samego niemal zebrania się obecnego Sejmu w szeregu artykułów dowodziliśmy, że istota zaostrzającego się konfliktu między władzą wykonawczą i parlamentem tkwi w atrybucjach tego ostatniego, jako władzy kontrolującej. Sytuacja bowiem na terenie Sejmu przedstawia się w ten sposób, że o ile chodzi o działalność ustawodawczą Sejmu, to skutkiem krótkiego trwania sesji zwyczajnej nie przedstawia ona dla rządu większych trudności. W nie-licznych sprawach, które Sejm zdola załatwić, może rząd liczyć na poparcie części lewicy, rzadziej prawicy, a w najgorszym razie pozostaje zawsze w odwodzie Senat, w którym rząd posiada większość, złożoną z Bezpартijnego Bloku, Chrześcijańskiej Demokracji i małopolskich Żydów.

Czynniki „sanacyjne” starają się jako przedmiot konfliktu wysunąć zagadnienie konstytucyjne. Ołóż jest to świadomy fałsz. Nie przesądza o dalszych losach zgłoszonych projektów

konstytucyjnych, a w szczególności projektu Bezpартijnego Bloku, trzeba stwierdzić, co następuje. 1) Rząd dotychczas oficjalnie nie wypowiedział swego poglądu na rewizję konstytucji, czego dowodem jest między innymi to, że projekt zgłosił nie rząd, lecz Blok Bezpартijny; 2) Prace w tym kierunku nie wyszły dotąd poza ramy ogólnej dyskusji w plenum Sejmu, głównie z tego powodu, że rząd zamknął nagłe sesję sejmową w marcu, nie zwołując zwyczajnej sesji w lecie, a obecnie przed rozpoczęciem odroczył na miesiąc.

Również nie może przyczyną zatar- gu być budżet, który dotąd dwa razy bez większych trudności Sejm rządowi uchwalił. Jeśli nawet Sejm podkreślał lub poobcinał niektóre pozycje wydat-

chroni zęby, działa antyseptycznie i posiada przyjemny i odświeżający smak. Tw 5-4

ków, to rząd umiał znaleźć na to sposób przez kredyty, dodatkowe lub orzenie- sienia z innych paragrafów.

Widzimy z tego, że ani ogólna działalność ustawodawcza Sejmu ani w szczególności rewizja konstytucji i bud- żet nie są istotnymi powodami, które wpłynęły na zaostrzenie stosunku rza- du do Sejmu. Powód ten tkwi natomiast w kontroli, którą Sejm rozpoczął za poprzedniej sesji i której nie chce się wy- rzec.

Gdyby pomimo powyższych argu- mentów ktokolwiek miał jeszcze co do tego jakieś wątpliwości, niechaj weźmie do ręki pierwszą z brzegu gazetę rza- dową, w której przeczyta, że Sejm po- winien zająć się tylko budżetem i kon- stytucją, a nie „czczą gadaniną”. Ta „czczą gadaniną”, to właśnie kontrola Sejmu ze sprawą b. min. Czechowicza na czele.

Istnieje poważne przypuszczenie, że na niedoszłym posiedzeniu z czwartku 31. października Blok Bezpартijny miał zgłosić wniosek formalny, aby Sejm podczas rozpoczynającej się sesji zajął się tylko budżetem i konstytucją. — Wniosek ten miał być odpowiednio po- party przez wysokie czynniki rządowe.

Na ten istotny punkt konfliktu, rza- du z Sejmem „Kurjer Poznański” — jeden z pierwszych, zwrócił uwagę spo- łeczeństwa. Nawiazując do zgłoszonego jeszcze w maju 1928 roku wniosku Klu- bu Narodowego w sprawie przekroczeń budżetowych za okres 1927/8, my pierw- si zajęliśmy się bliżej ogromnym wzro- stem funduszu dyspozycyjnego prze- zdum Rady Ministrów w okresie wy- borem i objaśniliśmy tę sprawę w ar- tykułach p. t. „Tajemnica” i „Tajemni- czy szczyt”, dodając do ostatniego — wzorem p. Bartia — specjalny wykres.

Sprawa ta doprowadziła ostatecznie do procesu b. min. Czechowicza przed Trybunałem Stanu, a po znanej decyzji tego ostatniego stanowi najważniejszą z tych „czczych gadanin”, których chce się wszelkimi sposobami uniknąć.

Obóz rządowy łoży wiele zabiegów i pieniędzy na to, aby bodaj część opinii publicznej mieć po swojej stronie. Ide- ałem polityków „sanacyjnych” są rza- dy bez Sejmu, lub ponad Sejmem, jed- nak „w oparciu o społeczeństwo”. W tym celu czyni się wiele, aby rozluźnić węzły, łączące Sejm ze społeczeństwem, a zacieśnić stosunek rządu do spo- łeczeństwa.

Tuż dochodzimy do sedna rzeczy. Kontrola Sejmu jest tym czynnikiem, który zyskuje mu przychylność spo- łeczeństwa, wzmacnia Sejm i przemawia za koniecznością jego istnienia w nieu- szczuplanych pod tym względem atry- bucjach. Odroczenie sesji budżetowej jest tylko epizodem w wielkiej walce o

Skarga.

Powiadają, że piękniej- sza, czemu więc, dlaczego Janka wciąż ma powodzenie, ja nie mam żadnego? Czeka, powiem Ci na uszko: bo Twoja rywalka Wykorzystać umie urok per- fum ZAKA „HALKA”....

P w 5001-2 584

kontrolę publiczną, wykonywaną w i- mieniu społeczeństwa przez Sejm.

Program Stronnictwa Narodowego, zmierzając do ograniczenia mieszania się Sejmu w atrybucje władzy wyko- nawczej, a przez to do wzmocnienia tej ostatniej, nie daży jednak zgoda do o- debrania Sejmowi prawa kontroli. To jest jeszcze jeden — bardzo ważny — punkt, w którym różnimy się od obozu rządowego. M. K.

Kino RENAISSANCE, Kantaka 8-9.

Klejnoty Cesarzowej

druga seria i zakończenie filmu p. t. **Król detektywów Paryża.**

W 512 121

Sirax

do
Czyszczenia
wszelkich
PRZEDMIOTÓW
DOMOWYCH
KUCHENNYCH
jakoteż
do
MYCIA RĄK

Do
CZYSZCZENIA
METALI
SZYB i
LUSTER tylko:

Sidol

P 5 745 42 704

NA KATAR

Zadaje tylko

Pino-Boromentol

Chemergon

w opakowaniu jak poniżej.

PINO-BOROMENTOL
CHEMERGON

W 512 121

KOMUNIKAT.

Zjednoczone Fabryki Maszyn Barbarossawerke A. G. Kaiserslautern

DLA BUDOWY MASZYN CEMENTOWNICZYCH, FABRYK CHEMICZNYCH, SUPERFOSFATÓW ORAZ WSZELKICH MASZYN I APARATÓW DO ROZRABIANIA MINERAŁÓW

podajemy do ogólnej wiadomości, że z dniem 1 września r. b. mianowaliśmy Generalnym Przedstawicielem w Polsce

Dyr. Inż. Kazimierza Korsaka MAŁUJŁO
Warszawa, Szopena 8.

**ZJEDNOCZONE FABRYKI MASZYN
BARBAROSSAWERKE A. G.
ZARZĄD CENTRALNY.**

Udział Niemców w wyborach miejskich w Wielkopolsce i na Pomorzu

Organizacja niemieckiej akcji wyborczej — Jednolity front niemiecki

Wybory do rad miejskich w Wielkopolsce i na Pomorzu, które odbyły się w ciągu sierpnia, września i października r. b., dostarczyły dużo cennego materiału, dotyczącego siły żywiołu niemieckiego w miastach naszej dzielnicy. W momencie obecnym, kiedy niemieczyzna w Polsce zachodniej znajduje się znowu w stanie ofensywy i kiedy przez nieszczęsną umowę w sprawie zaniechania likwidacji mienia niemieckiego wytrąciliśmy sobie z ręki oręż, mogący choć częściowo naprawić krzywdy, wyrządzone polskości przez długoletnią politykę germanizacyjną — tem większa musi być czujność społeczeństwa polskiego na wszelkie zmiany w niemieckim stanie posiadania.

Akcją niemiecką przy wyborach do rad miejskich w województwach poznańskim i pomorskim kierował parlamentarny klub niemiecki („Deutsche Vereinigung im Sejm und Senat”), który przy pomocy swych „biur sejmowo-senackich” („Sejm- und Senats-Büros”), rozsianych po miastach obu województw, spełnia obecnie wszystkie funkcje rozwiązane w r. 1923 „Deutschtumsbundu”. Wspomniane „biura sejmowo-senackie” zorganizowały liczne zebrania swych mężów zaufania, poświęcone omówieniu akcji wyborczej, a także zebrania poszczególnych ugrupowań niemieckich. Przeprowadzono silną agitację prasową, w której czołową rolę odegrały wychodząca w Bydgoszczy „Deutsche Rundschau” oraz „Posener Tageblatt”. Z centrali „Deutsche Vereinigung im Sejm und Senat” rozszesnany został do „biur sejmowo-senackich” specjalny okólnik, przepisujący szczegółowe metody postępowania w akcji wyborczej.

Pierwszym rezultatem tej akcji był fakt, że wszędzie tam, gdzie Niemcy wystąpili samodzielnie, front niemiecki był całkiem jednolity, t. zn., że zgłoszono tylko po jednej liście niemieckiej. Nawet socjaliści niemieccy (dosyć silni w Bydgoszczy, gdzie przewodzi im. p. Pankratz), nigdzie się z pod tej solidarności nie wyłamali. Drugim rezultatem przeprowadzonej propagandy był fakt, że w całym szeregu miejscowości, gdzie przy poprzednich wyborach do rad miejskich (w r. 1925) list niemieckich wogóle nie zgłoszono z powodu braku odpowiedniej inicjatywy, obecnie listy takie zostały postawione. Wreszcie, następstwem żywej agitacji, udział wyborców niemieckich był bardzo liczny, wahając się w granicach 80—100 procent uprawnionych do głosowania — przez co w szeregu miejscowości Niemcy, korzystając z opieszałości wyborców polskich, uzyskali więcej mandatów radzieckich, niżby to wynikało z ich siły liczebnej.

Przejdźmy teraz do szczegółowych wyników.

Wyniki wyborów w woj. poznańskim

Na ogólną liczbę 119 miast w województwie poznańskim Niemcy wysunęli listy samodzielne (bądźże wspólnie z Żydami) w 43 miastach. Z tego w 7 miastach, a mianowicie w

Czarnkowie, Gębicach, Kłeczk, Rakoniewicach, Wieleńiu, Wyrzysku i Zbąszyniu listy te zostały przez komisje wyborcze unieważnione z powodu usterek natury formalnej. Z pośród pozostałych 36 miast przypadły Niemcom mandaty w 34 miastach, a tylko w 2 miastach (Ostrowie i Wrześni) listy niemieckie nie skupiły dostatecznej ilości głosów do uzyskania mandatu. Poniżej zamieszczamy wykaz miast, w których Niemcy zdobyli mandaty:

Miasto	Liczba mandatów		Liczba głosów niemieckich
	Ogólna	Z tego niemieck.	
Bojanowo	12	4	
Bydgoszcz	60	9	6933
Chodzież	24	6	
Fordon	12	2	
Gniewkowo	12	1	98
Janówiec	12	1	
Kępno	18	1	166
Kobylin	12	2	
Koronowo	18	1	
Leszno	24	3	713
Łabiszyn	12	2	119
Łobżenica	12	5	398
Margonin	12	2	
Mogilno	12	1	
Mrocz	12	2	
Nakło	18	2	322
Oborniki	12	1	192
Pleszew	18	1	232
Pniewy	12	1	192
Pogorzela	6	1	
Poniec	9	1	
Poznań	60	2	2435
Rawicz	24	4	
Rogoźno	12	2	
Rychtal	6	3	
Ryczywół	6	1	126
Skoki	6	1	
Solec	18	4	
Strzelno	18	1	175
Swarzędz	10	1	212
Szamocin	9	4	
Wągrowiec	18	1	165
Wolsztyn	18	1	268
Zduny	12	3	

W pięciu z pośród wyżej wymienionych miast, a mianowicie w Łobżenicy, Mogilnie, Obornikach, Szamocinie i Wągrowcu Niemcy oficjalnie występowali wspólnie z Żydami (były to t. zw. listy „mniejszości narodowych”) — a w pozostałych 29 miastach listy niemieckie były samodzielne. I w tych jednak miastach, z wyjątkiem jednej tylko Bydgoszczy, Żydzi rzucili swe głosy na listy niemieckie, jak to zresztą stwierdzają zgodnie dzienniki niemieckie. W Bydgoszczy, gdzie Żydzi wystawili własną listę (nr. 12), skupiła ona 490 głosów, nie uzyskując ani jednego mandatu.

Poza miastami wymienionymi w tabelce, lista niemiecko-żydowska istniała jeszcze we Wrześni, gdzie jednak — jak już wspomnieliśmy — nie zdobyła żadnego mandatu (padły na nią 103 głosy). Podobnie nie uzyskali Niemcy mandatu w Ostrowie, gdzie im jednak brakowało niewielu głosów (otrzymali ogółem 262 głosów). Przy wyborach poprzednich, w r. 1925, ani we Wrześni, ani w Ostrowie, listy niemieckie wogóle nie było.

Omówmy najpierw miasta, w których Niemcy swój stan posiadania powiększyli w porównaniu do wyborów z przed czterech lat. Do miast tych zaliczyć musimy również te, w których listy niemieckie poprzednio nie wystawiono.

Zacznijmy od stolicy Wielkopolski — Poznania. W wyniku pierwszych po zrzuceniu jarzma niemieckiego wyborów do rady miejskiej, odbytych w r. 1919, lista niemiecka uzyskała aż 17 mandatów na ogólną liczbę 60, nadto Żydzi 1 mandat. La-

ta 1919 i 1920 są okresem masowego odpływu Niemców z Poznania; miejsce ich zajmuje ludność polska. Już przy drugich wyborach do rady miejskiej — w r. 1921, a więc 8 lat temu, lista niemiecko-żydowska zdobyła tylko 2193 głosy na ogólną liczbę 53 872, czyli 3,8 proc. — i 2 mandaty na ogólną liczbę 60. Przy trzecich wyborach do rady miejskiej w Poznaniu — w r. 1925 Niemcy własnej listy nie wysunęli, wzywając swych wyborców do rzucenia głosów na listę P. P. S., która dzięki temu uzyskała prawdopodobnie o jakie 2 mandaty więcej. Własną listę wysunęli natomiast w r. 1925 Żydzi, ale bez powodzenia; skupiła ona 355 głosów, nie uzyskując żadnego mandatu. Przy obecnych — czwartych z rzędu wyborach do rady miejskiej — lista niemiecka, poparta przez Żydów, zdobywa 2 435 głosów na ogólną liczbę 74 825, czyli 3,3 proc. — i podobnie jak w r. 1921 — 2 mandaty na ogólną liczbę 60. W porównaniu do r. 1921 zaznacza się spadek odsetka głosów niemieckich o pół procent (z 3,8 proc. na 3,3 proc.) — ubytek ten jest jednak fikcyjny, gdy zważymy, że w r. 1921 w wyborach do rady miejskiej nie brały udziału przyłączone dopiero w r. 1925 do Poznania przedmieścia, które obniżyły odsetek Niemców w ogólnym zaludnieniu miasta.

Jeśli weźmiemy pod uwagę obszar Poznania bez wspomnianych przedmieść, to okaże się, że od ośmiu lat niemiecko-żydowski stan posiadania zupełnie się nie zmniejsza, wykazując tendencję do stabilizacji. Zaznaczyć należy, że przy zeszłorocznych wyborach do Sejmu odsetek głosów niemieckich i żydowskich był zupełnie taki sam, jak przy tegorocznych wyborach do rady miejskiej (3,3 proc.).

Poza Poznaniem Niemcy uzyskali mandaty jeszcze w 4 miastach, gdzie poprzednio nie byli reprezentowani — a mianowicie w Rogoźnie, w którym od 10 lat Niemców w radzie miejskiej nie było, a obecnie zdobyli 2 mandaty na 12, w Margoninie i w Mrocz, gdzie również uzyskali po 2 mandaty na 12, oraz w Pleszewie, gdzie zdobyli 1 mandat na 18.

Przybytek mandatów niemieckich zaznaczył się w pogranicznych Zdunach (pow. krotoszyński), gdzie w poprzedniej radzie miejskiej było Niemców 2, a do nowej rady weszło ich 3.

W szeregu miast, w szczególności w Kępnie, Lesznie, Obornikach, Strzelnie, Swarzędzu, Szamocinie i t. d. niemiecki stan posiadania co do liczby mandatów zmianie nie uległ. Niemal wszędzie jednak wzrosła niepokojąco w porównaniu do r. 1925 liczba głosów niemieckich: n. p. w Kępnie z 121 głosów na 166, w Obornikach z 135 głosów na 192, w Swarzędzu z 163 głosów na 212. Lekko zmniejszyła się liczba głosów niemieckich w Lesznie (w r. 1925 749 głosów, obecnie 713 głosów). W mieście tem Niemcy zyskali w r. 1921 4 mandaty, w r. 1925 — 3 i obecnie także 3.

Tylko w 4 miastach, a mianowicie w Bydgoszczy, Gniewkowie, Rychtalu i Wolsztynie liczba mandatów niemieckich spadła. W Bydgoszczy przy pierwszych, po ustąpieniu Niemców wyborach do rady miejskiej w r. 1921 lista niemiecka zdobyła 11 mandatów na ogólną liczbę 60, przy drugich wyborach — w r. 1925 Niemcy uzyskali mandatów 10, a obecnie mandatów 9 (czyli 15 proc. ogólnej liczby). W ciągu więc ostatnich 8 lat utracili 2 mandaty. Równocześnie jednak liczba głosów niemieckich wzrosła z 5 570 w r. 1925 na 6 933 w r. 1929; ubytek 1 mandatu, który mimo to w tym czasie nastąpił, spowodowany został bardzo nieznacznie zmniejszeniem się odsetka Niemców w ogólnym zaludnieniu miasta. Naogół stwierdzić trzeba, że od lat ośmiu siła liczebna Niemców w Bydgoszczy, podobnie jak w Poznaniu, nie wykazuje poważniejszych zmian.

W Gniewkowie Niemcy uzyskali w r. 1925 126 głosów i 2 mandaty, obecnie 98 głosów i 1 mandat — stracili więc jednego radnego.

W miasteczku Rychtal, położonym na pograniczu Śląska niemieckiego, Niemcy mieli dotychczas większość w radzie miejskiej. Obecnie zarówno Polacy, jak Niemcy, zdobyli po 3 mandaty — siły więc są równe.

W Wolsztynie Niemcy dostali w r. 1925 281 głosów i 2 mandaty na 18, a obecnie 268 głosów i 1 mandat. Stracili więc 1 mandat, choć ubytek głosów wyraża się cyfrą zaledwie 13 głosów.

Jeśli chodzi o siłę liczebną Niemców w poszczególnych radach miejskich, to największy odsetek mandatów uzyskali oni w Rychtalu (50 proc.), następnie w Szamocinie (ok. 45 proc.), Łobżenicy (ok. 42 proc.), Bojanowie (33,3 proc.), Chodzieży (25 proc.), Zdunach (25 proc.), Solcu (22,2 proc.), Rawiczu (16,6 proc.) i t. d. — najmniej zaś w Poznaniu (3,3 proc.), nie uwzględniając oczywiście tych rad miejskich, w których Niemcy nie są wcale reprezentowani.

Poza miastami, gdzie Niemcy występowali samodzielnie, bądź razem z Żydami, istnieje jeszcze 7 miast, gdzie Niemcy uzyskali mandaty na mieszanych listach polsko-niemieckich. Są to: Jutrosin (gdzie Niemcy uzyskali 1 mandat na ogólną liczbę 9), Miasteczko (1 mandat na 9), Międzybóże (3 mandaty na 18), Miejska Górka (1 mandat na 9), Nowy Tomys (2 mandaty na 9), Rydzyna (1 mandat na 6), Śmigiel (2 mandaty na 18), Święciechowa (2 mandaty na 6) i Wysoka (1 mandat na 6).

W Międzybóżu była jedna tylko lista kompromisowa polsko-niemiecka, wobec czego głosowanie wogóle się nie odbyło. Co się tyczy Nowego Tomysa, to przy poprzednich wyborach w r. 1925 wysunięto, podobnie jak teraz, listę mieszaną polsko-niemiecką, z której jednak wybrany został wówczas tylko 1 Niemiec — a obecnie aż 2. W Śmiglu w r. 1925 Niemcy wystawili osobną listę, która zdobyła 247 głosów i 2 mandaty — obecnie 2 kandydaci niemieccy przeszli z listy mieszanej polsko-niemieckiej. W Święciechowie Niemcy posiadali dotychczas większość w radzie miejskiej (podobnie jak w Rychtalu); obecnie zgodzili się na jedną kompromisową listę polsko-niemiecką, na której znajdowało się 4 Polaków i 2 Niemców. Większość więc mają teraz Polacy.

Zestawienie ogólne i wnioski

Przechodzimy teraz do cyfr ogólnych. Na ogólną liczbę 1463 mandatów radzieckich w 119 miastach województwa poznańskiego Niemcy uzyskali mandatów 91, to jest 6,2 proc. ogólnej liczby. Z cyfry tej (wraz z Żydami) zdobyli z list samodzielnych 77 mandatów, a z list mieszanych polsko-niemieckich 14. Reprezentowani są Niemcy w radach miejskich 41 miast.

Jak już wspomnieliśmy, liczba mandatów niemieckich byłaby trochę mniejsza, gdyby nie karygodna opieszałość wyborców polskich. Stwierdzają to sami Niemcy; tak n. p. „Posener Tageblatt” w r. 233 donosi, że w Mrocz wzięło w wyborach udział 92 proc. uprawnionych do głosowania Niemców, a 75 proc. Polaków. W innych miastach bywało jeszcze gorzej.

Podany powyżej odsetek mandatów niemieckich (6,2 proc.) nie wyraża rzeczywistej siły żywiołu niemieckiego w miastach Wielkopolski, gdyż, jak już wspomnieliśmy, w kilku miastach listy niemieckie zostały unieważnione (z pomiędzy tych miast Wieleń n. p. posiada spory odsetek Niemców), a w 69 miastach Niemcy wogóle nie występowali przy wyborach, nie mając przeważnie szans przeprowadzenia swych kandydatów. Biorąc to pod uwagę, trzeba stwierdzić, że siła liczebna ludności niemieckiej w miastach woj. poznańskiego jest wyższa i dochodzi prawdopodobnie (wraz z Żydami) do 8—9 procent.

Naogół stwierdzić należy, że podobnie jak w Poznaniu i w Bydgoszczy, tak i w reszcie miast Wielkopolski po masowym odpływie Niemców w latach 1919—1920, od lat 8 górną utrzymują oni swój liczebny stan posiadania. Jest to objaw tembardziej niepokojący, że rozrodczość rodzin niemieckich jest znacznie mniejsza niż rodzin polskich. Jeśli dodamy, że w niektórych miastach przy ostatnich wyborach do Sejmu i do rad miejskich zaznaczył się nawet lekki przyrost głosów niemieckich w porównaniu do okresu 1921—1925 — to wyjaśnienie tego objawu znaleźć możemy tylko w fakcie, że część Niemców, która dawniej stroniła od udziału w wyborach, obecnie podporządkowała się dyrektywom niemieckiego klubu parlamentarnego i organizacji niemieckich. Nadto pewną rolę odgrywa tu także wzmaganie się na siłach żywiołu żydowskiego — zwłaszcza w większych miastach; Żydzi zaś, jak już wspomnieliśmy, wszędzie popierają listy niemieckie.

W przyszłym artykule omówimy udział Niemców w wyborach do rad miejskich na Pomorzu.

Sprzedaj

Kurjera Poznańskiego

na

Riwierze Francuskiej

uskutecznia

Polskie Biuro Podróży „Francopol”

Nice, 14 rue Halévy

Biuro to zaopatruje w pismo nasze następujące miejscowości:

Nicea

Kioski gazetowe głównych ulic miasta

Cannes

Księgarnia Perrier, 4 rue d'Antibes

Juan-les-Pins

Księgarnia Gracias, Av. de la Gare

Monaco

Księgarnia 1 bis rue Grimaldi

Menton

Główny kiosk gazetowy.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Wielkie oszustwo na terenie Gdańska

W miejscowości Nytych wykryto nadużycia narażające kasę chorych na przeszło 100 tysięcy guldénów straty

Nasz korespondent tczewski (ski) pisze:

W sąsiednim miasteczku Nytychu, położonym na terenie wolnego miasta, wykryto — jak już donosiliśmy ogólnikowo — wielkie nadużycia na tle niesumienności lekarzy kasy chorych i aptekarzy. Gdańska policja kryminalna wysłała po ujawnieniu pewnych nieformalności swego komisarza do Nytychu, który podczas śledztwa stwierdził, co następuje:

Robotnicy sezonowi, chcąc uzyskać lekarstwa na rachunek kasy chorych, spisywali swoje zleczenia na karteczkach, które specjalny posłaniec przekładał odnośnym lekarzom, a ci z gotowością i bez badania rzekomo chorych stawiali diagnozę i wypisywali recepty; w innych wypadkach wystawiali je na podstawie opowiedzianych przez posłańców objawów choroby. Były dni, gdzie posłańcy składali po kilkadziesiąt takich recept w aptekach.

Wypisywano je nie tylko na lekarstwa, lecz również na przeróżne mydelka toaletowe, okulary ochronne i t. p. rzeczy w wielkich ilościach, które apteki wydawały na rachunek kasy chorych. Stwierdzono mianowicie ponad wszelką wątpliwość, że w licznych wypadkach nikt nie zasiał, a chodziło tylko o zdobycie towarów ap-

tecznych, by je potem spieniężyć. Przy składaniu w aptekach recept w większej ilości otrzymywał posłaniec prezenty w postaci mydelka, perfum i t. p.

Kilku robotników zeznało, że zapisane leki wymieniano w aptekach na towar wedle życzeń interesentów; prawdziwość tych ostatnich wywodów jeszcze nie stwierdzono. Natomiast wyjaśniono, że w kilku wypadkach podpisy na poświadczeniach choroby przez pracodawców były fałszowane. Przedstawiciel kasy chorych oświadczył, że w ostatnich dwóch latach wskutek owych nadużyć kasa narażona została na straty w wysokości 100 tysięcy guldénów.

W związku z omawianą aferą aresztowano pięciu robotników, z których trzech po złożeniu kaucji zwolniono; śledztwo napotyka na wielkie trudności, ponieważ robotnicy po skończeniu prac sezonowych przeważnie już opuścili teren wolnego miasta. Trzech lekarzy, których aresztowano, zwolniono, ponieważ nie zachodzi już obawa ucieczki. W toku dochodzeń przesłuchano właścicieli dwóch aptek, których pozostawiono na wolnej stopie; nie przyznali się oni do winy. W Nytychu krąży pogłoski, że dochodzenia ustalą jeszcze dalsze nadużycia.

KALENDARZYK

Środa, 6 listopada 1929

Słońce: wschód 6,57; — zachód 16,14; — długość dnia 9 godz. 17 min
Księżyc: wschód 12,27; — zachód 18,58; — przed pierwszą kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Środa, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska minus 1 st. C., po murno, wiatr południowo-wschodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 756 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 9 st. C., najniższa minus 1 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: — 0,05 m. Kal. rzk.: Leonard; jutro Engelbert M. Kal. słow.: Wszechwład; jutro Żytomir.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Sapieżyńska, pl. Sapieżyński 1.

Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75.

Apteka pod Eskulapem, plac Wolności 13.

Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo nr. 76.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraszewskiego 12.

Lazarz: Aptekap rzy Parku Wilsona, ul. Marsz. Pocha 47.

Wilda: Apteka „Fortuna”, G. Wilda 96.

W innych dzielnicach miasta tamtejsze apteki.

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30, dzurkuje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

OSOBISTE

— W stan spoczynku. Z dniem 1-go listopada br. przeszedł w stan spoczynku długoletni naczelnik Eksp. Tow. Posp. w Poznaniu, p. Józefat Modrzejewski. Pan M. pochodzi z Wielkopolski. Po przejściu do służby państwowej został, jak wielu innych Polaków, przeniesiony w głąb Niemiec. Po wypędzeniu Niemców z Poznańskiego, kiedy Polska potrzebowała pracowników i sumiennych ludzi, jako jeden z pierwszych stanął na zw. Rady Ludowej i pracował do tej pory ku ogólnemu pożytkowi, wzór prawego urzędnika i obywatela. Oby wypoczynek, na jakim sobie po 38-letniej pracy zasłużył, był długi i miły, jak piękny wieczór majowy.

WYKŁADY

— Wykłady ks. Leśnobrańskiego od bywają się w sali Domu Ewangelickiego o godz. 20. — Dziś wykład na temat: „Rasputin i jego rola w pogrzebaniu Rosji”; jutro: „Intrygi i szpiegostwa niemieckie podczas wojny światowej”.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— Z gniazda „Sokoła” w Śródmieściu. Na dzisiejszym nadzwyczajnym zebraniu o godz. 20 min. 15 w sali przy św. Marcjanie 65 wygłosi odczyt o Pułaskim p. dr. Wojtkowski, dyrektor Biblioteki im. Raczyńskich.

— Zebranie Koła Kufniczanków odbędzie się w czwartek, dnia 7 bm. o godz. 16 u p. Zakrzewskiej.

— Związek Hallerczyków — Placówka Poznań. Zebranie odbędzie się w czwartek, 7. 11. punktualnie o godz. 19 w lokalu zebrań św. Marcin 65. Ciekawy wykład wygłosi p. gen. Serda-Teodorski. Poza tem bardzo ważne sprawy, dla których udział wszystkich członków bezwzględnie konieczny. Uprasza się także o przybycie członków nowej organizacji hallerczykiej na Jeżyce. Również proszeni są serdecznie wszyscy Hallerczycy, dotąd do Związku nie należący.

— Sodaliczka Marjańska Panów. S. E. Przypomina się zebranie miesięczne w czwartek, 7 bm. o godz. 18,30.

— Narodowa Organizacja Kobiet. — Zebranie plenarne odbędzie się dnia 7-go bm. o godz. 20 w salce św. Wojciecha przy Alejach Marcinkowskich 22. Referat wygłosi p. red. Piestrzyński na temat: „Nadczem radzono w Genewie”. Poza tem ważne komunikaty zarządowe. Zarząd.

— Ze Związku Pracowników Umysłowych. W piątek, dnia 8 listopada br. o godz. 19 odbędzie się zebranie członków Związku Pracowników Umysłowych Ziemi Zachodniej R. P. w sali p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8, celem omówienia ważnych spraw organizacyjnych; poza tem wygłoszony zostanie odczyt o Kazimierzu Pułaskim.

WYCHOWANIE, KURSY

— Kursy dla pomocników ogrodników. W połowie listopada br. rozpoczną się trzymiesięczne kursy dla pomocników ogrodników, organizowane przez Państwową Szkołę Ogrodniczą w Poznaniu. W roku bież. uruchomiony będzie kurs niższy dla nowostępujących i kurs wyższy dla tych, którzy w latach poprzednich ukończyli kurs niższy. Zapisy będą przyjmowane do dnia 10 listopada. — Zgłoszenia kierować należy do sekretariatu szkoły (ul. Noskowskiego 6, telef. 21-45), który udzieli również zainteresowanym bliższych informacji, ewent. wysła prospekty kursów.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— 10-lecie Koła Polonistów Uniwersytetu Poznańskiego. Dnia 24 listopada br. (niedziela) urządzi Koło Polonistów Uniwersytetu Poznańskiego uroczysty obchód z okazji 10-lecia istnienia Koła. O godz. 10.30 odprawi się msza św. w kaplicy akademickiej przy Włach Leszczyńskiego 6, o godz. 12 odbędzie się w Auli Uniwersyteckiej uroczysta akademja. — W części artystycznej przyrzekli udział pp. Wysocka i Boelke. Wieczorem odbędzie się wieczór towarzyski w Bazarze. Lista zaproszeń na obchód 10-lecia Koła Polonistów wyłożona jest w lokalu Koła. Zamek pokój 15, gdzie również odbierać można bilety wstępu na akademję.

Z okazji 10-lecia wydaje Koło Polonistów U. P. Księgę Pamiątkową, złożoną z prac byłych i obecnych członków. Księga wyjdzie z druku około 15 bm. Zamówienia na księgę, której cena wynosić będzie 8 zł, przyjmuje się w Kole Polonistów.

— Masowy wzlot gołębi pocztowych. Okr. Zw. Hodowców Gołębi Pocztowych donosi, że na dzień 11 bm. zorganizuje się masowy wzlot gołębi pocztowych w czasie defilady wojskowej. Hodowców gołębi pocztowych uprasza się, aby oddali posiadane gołębie na Wojskowej Stacji Gołębi Pocztowych, ul. Grunwaldzka, dnia 10

bm. do godz. 20 lub w dniu 11 bm. do godz. 8.

— Związek Młodych Drogerzystów — Obwód Poznański urządzi doroczną zabawę jesienną w niedzielę, dnia 10 bm. na sali „Boulevard”. Zaproszenia wystanę; kto został pominięty, zechce łaskawie zwrócić się do członka Zw., p. St. Chocieszyńskiego, ul. Pocztowa, drogerja pod Koroną. Zabawa wielce urozmaicona. — Dochód przeznaczony na powiększenie biblioteki towarzystwa.

— Konkurs na plakat M. W. K. T. — Termin prekluzyjny do nadsyłania prac na rozpisany przez Dyрекcję Międzynarodowej Wystawy Komunikacji i Turystyki 1930 r. w Poznaniu konkurs na plakat upłynął dnia 31 października br. Ogółem nadesłano 89 projektów. Rozstrzygnięcie konkursu wyznaczono na dzień 15 listopada.

— Ze Związku Oficerów Rezerwy Rz. Polskiej. W sobotę, dnia 9 bm. o godz. 20.30 odbędzie się w sali restauracji „Continental”, ul. św. Marcina 36, wspólna skromna kolacja, podczas której wygłoszone będzie sprawozdanie z walnego zjazdu w Katowicach.

KRONIKA MIEJSCOWA

— Regulacja ulicy. Plac Drwęskiego i dobiegająca ul. Towarowa, dzięki ożywionemu ruchowi, często się psują. Jezdnia utrzymana dotąd w stanie okropnym, uniemożliwiała przejazd samochodom, dorożkom itd. W tych dniach narzeczcie przystąpiono do regulacji ulicy, która potrwa kilka dni. (tr.)

— Konkurs na nalepkę 27 Grudnia. Na posiedzeniu konkursowym w dniu 30 października br. jury w osobach pp. radcy Rucińskiego, dyrektora Państw. Szkoły Sztuk Zdobniczych, prof. Maszkowskiego, prof. Wronieckiego oraz przedstawicieli Z. I. Stacheckiego i Organizacji, z nadesłanych 87 prac przyznała: I. nagrodę w wysokości 200 zł p. Florjanowi Klemińskiemu, uczniowi Państw. Szkoły Sztuk Zdobn. w Poznaniu za pracę pod godłem „Skos”; II. nagrodę w wysokości 150 zł p. Stefanowi Sokółskiemu, zam. w Poznaniu przy ul. Bukowskiej 33, za pracę pod godłem „Wojtuś”; III. nagrodę w wysokości 100 zł p. Aleksandrowi Piatkowskemu, uczniowi Państw. Szkoły Sztuk Zdobniczych w Poznaniu za pracę pod godłem „O. T. O.”. — Prace nie wyróżnione zechcą autorzy odebrać najdalej do dnia 15 bm. w biurze Wojew. Zwalidów Woj., Poznań, ul. Koźia 8.

— Zdziczenie młodzieży na Ratajach. W dzielnicy naszej utworzonej za inicjatywą ks. prob. dr. Mazurkiewicza, z współudziałem miejscowych obywateli ochronkę dla dziatwy przedszkolnej w miejscowej sokolni, której otwarcie nastąpiło w poniedziałek, 4 bm. Lecz już na drugi dzień spodobało się miejscowej lobuzerji zakłócić spokój pożytecznej placówki. — Sześć młodocianych lobuzów (nazwiska podano policji) wpadło na boisko, łamiąc stoły. Ochroniarce zaczęli ich gnać, tak, że była zniewolona schronić się do sali. Zuchwalcy jednak przemocą wyrwali drzwi, a następnie weszli na dach, wyprawiając tam harce, rzucając kamieniami i uniemożliwiając wszelką pracę w ochronce. Dopiero sprowadzona pomoc zdolała poskromić rozdykowaną dziczą. Matka jednego z napastników, po zawiadomieniu jej o zajściu, obojętnie przyglądała się wyrykom. Towarzystwo do którego nieruchomości należy, wystąpi sadownie o odszkodowanie za wyrządzone szkody.

— Z targu. Dnia 6 b. m. na pl. Sapieżyńskim placowo za nabił: 1 kg masła wiejskiego 6,00—6,40 zł; masła mleczarskiego 7,00—7,20 zł; twarogu 1,00—1,40 zł; mendel jaj 3,20—3,40 zł; litr śmietany 2,80—3,20 zł; litr mleka pełnego 40 gr. za mięso: 1 kg słoniny świeżej 3,20—3,40 zł; słoniny wędzonej 4,00—4,20 zł; wieprzowiny 3,20—4,40 zł; wołowiny 3,20—4,40 zł; cielęciny 3,20—4,80 zł; skopowiny 2,80—3,20 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalcu 4,00—4,20 zł; za drób: para kurcząt 5,00—6,00 zł; kura 4,00—5,00 zł; perlica 6,00—8,00 zł; kaczka 5,00—6,00 zł; para gołębi 2,00—3,00 zł; para kuropat 6,00—7,00 zł; za ryby: 1 kg szczupaka 4,00—4,60 zł; karpia 4,80—6,00 zł; lina 5,00—5,60 zł; węgorza 7,00—8,00 zł; karasia 2—4,40 zł; leszcza 2—4 zł; okoni 3,60 zł; suma 4—5 zł; białych ryb 0,80 do 1,50 zł; za tarzynę: 1 kg ziemniaków 8—10 gr; 1 kg. marchwi 20 gr; bura ków 10—15 gr; cebuli 40—50 gr; szpinaku 60—80 gr; jarmużu 80 gr; 1 kg. fasoli 30 do 50 gr; fasoli szparagowej 1,20 zł; 1 kg. ra barberu 30 gr; 1 gl. sałatki zielonej 30 do 50 groszy; białej kapusty 25—40 groszy; modrej i włoskiej 40 do 60 groszy; 1 p. kalarepy 15 gr; 1 kalafior 0,30—1,0 zł; 1 mdl ogórków 60—80 gr; 1 kg bobu 1,20 zł; 1 kg. pomidorów 0,30—0,50 zł; za owoce: 1 kg jabłek 0,40—1,10 zł; gruszek 1,00—1,60 zł; śliwek 0,50—0,80 zł; wino gron 5 zł; za grzyby: 1 kg pieczarek 1—2 zł; 1 kg. żurawki 1,20—1,60 zł; 1 kg. maślaków 1,00—1,20 zł; 1 kg. borowików 2,40 do 4,00 zł; 1 kg. podpieńlek 0,80—1,20 zł; czubajki, szare żurawki, sarny i inne grzyby 1,00 zł za kg; 1 kg. rydzów 6,00 zł; za mendel raków placowo 1,00—3,50 zł; 1 kg. chleba 40 gr. — Dówozy duże. Targ dość ożywiony. Ceny bez zmian. (hu.)

KRONIKA WYPADKÓW

— Pożar grobowca. Dnia 6 bm. o godzinie 3 wezwano straż pożarną na ulicę Półwiejską, gdzie na cmentarzu ewangelickim w pewnym grobowcu zapaliły się porzucone szmaty i nagromadzone siano,

Bóle w żołądku, ściskanie w dolku, obstrukię, gnienie w kiszkiach, gorycz w ustach, złe trawienie, bóle głowy, obłożony język, błada cera łatwo usunąć stosując często wodę gorzką Franciszka Józefa i biorąc wieczorem przed użyciem się na spoczynek pełną szklankę takowej. Specjaliści chorób narządów trawienia bardzo zalecają wodę Franciszka Józefa, jako jeden z najskuteczniejszych środków domowych. Żądać w aptekach i drog. nw 5236

Pożar przypuszczalnie spowodowali nocujący tamże bezdomni. (z.)

— Wypadek samochodowy. Na ul. Wierzbicich najechany został wczoraj popołudniu 67-letni robotnik Wojciech Mucha, zamieszkały przy ul. Zupańskiego nr. 16 i odniósł poważniejsze obrażenia na głowie. Samochodem kierował szofer Józef Heisler, zamieszkały przy ul. Pamiętkowej 4. Ofiarę wypadku przewieziono do lecznicy miejskiej. (k.)

KRONIKA POLICYJNA

— Kradzież z włamaniem. W nocy na poniedziałek dokonano kradzieży z włamaniem do firmy „Eda”, fabryki cukrów i czekolady w Poznaniu przy ulicy Szyperskiej 1. Skradziono: 4 pary walcy, 2 kotły, 3 wagi z ciężarkami, 20 szkieł, prasę, 2 ramy do wylewania cukru, 2 pary walcy ręcznych, szufelkę, hak do ciągnięcia cukru, 6 karjerów, termometr, 2 lejki, ubijacz, nożyce i różne drobniaki.

Ostrzeżenie przed kupnem. Straty wynoszą ca 4000 zł. (tr.)

— Kradzieże i włamania. P. W. wrzyniakowi, zam. przy ul. Ewangelickiej, skradziono z biura 50 zł i mendel jaj. Sprawcami są 14-letni chłopcy, którzy weszli przez otwarte okno. — P. Prymasowi Stanisławowi, zam. przy G. Wildzie 76, skradziono w fabryce H. Cegielski — oddział III. — z zamkniętej szafy zegarek męski nikielowy z łańcuszkiem i portmonetkę, zawierającą 5 zł. — P. Wołińskiemu Józefowi, zam. w Rabowicach p. Swarzędzem, skradziono rower męski, pozostawiony przy G. Wildzie, marki „Torpedo” nr. 198 967, wolny bieg. — P. dr. Szulczewskiej Ilzie z Wiednia skradziono 750 szylingów austriackich. — Na szosie Świerczewskiej skradziono ze szkoda Dyrekcji Poczt i Telegr. drut telefoniczny. — P. Jaskółkowi Marij, zam. przy Chwaliszewie 68, skradziono wózek dziecięcy z przyborami dziecięcymi, który pozostawiała w korytarzu kliniki dziecięcej przy ul. Marij Magdaleny. — W nocy na 15 bm. włamali się złodzieje do fabryki perfum „Violetta” przy ul. Artyleryjskiej 6, wybili szyby i wytłamali okiennice i skradli różne perfumy, wody kolońskie itp., wartości 800 zł. (z.)

KRONIKA SĄDOWA

— Rozprawa o zabójstwo. Dnia 4-go bm. toczyła się przed sądem okręgowym w Gnieźnie rozprawa przeciwko Walentemu Westfalowi z Skoków pow. Wągrowiec. Akt oskarżenia zarzuca Westfalowi, że w Skokach w dniu 23 czerwca br. umyślnie zabił człowieka, a mianowicie uderzył w głowę nożem Stefana Jerzego, co spowodowało natychmiastową śmierć ugodzonego, zaś czynu tego dokonał oskarżony bez zastanowienia. Oskarżony tłumaczył się, że w chwili zajścia był zupełnie pijany, z całego zajścia nie zdaje sobie sprawy. Wezwani świadkowie zeznali obciążająco. Sąd uznał Westfala winnym zabójstwa z par. 226 k. k. i skazał go na 5 lat więzienia. (br.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— Pożar wybuchł dziś rano o godz. 4 w Mosinie w domu p. Krygiera, mistrza piekarskiego przy ul. Poznańskiej. Zapalił się dach w szczytce, tak iż powstało niebezpieczeństwo przeniesienia się pożaru na sąsiedni budynek. Wskutek słabej akcji ratowniczej ogień po dłuższym czasie dopiero ugaszono. (sc.)

— Pożar wybuchł w Wierzycach (pow. gnieźnieński) w zabudowaniach p. Władysława Przywartego. Straty, wyrządzone przez ogień, ocenia się na około 7 tys. złotych. Spaliła się stodoła ze zniwielimi narzędziami rolniczymi. Przyczyny powstania pożaru nie zdołano ustalić. (k.)

— W Czarnkowie najechano samochodem, kierowanym przez właściciela Ignacego Hahna, 10-letniego Stanisława Skrzypczaka z Czarnkowa. Chłopiec odniósł cięższe pokaleczenia na nodze i lewym ramieniu. (k.)

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Milośny szept nocy”.
Aurora: „Czarny Pirot” z Douglasem Fairbanksem.
Bajka: „Niezwyciężona flota”.
Casino: „Niezwyciężona flota”.
Colosseum: „W kajdanach”.
Corso: „W godzinie zwycięstwa”.
Edison: „Chata Wujka Toma”.
Kapitol: „Kobiety na śliskiej drodze”.
Metropolis: „Marynarz słodkich wód”.
Odeon: „Miasto miliona poległych”.
Polonia-Górczyn: „Tajny Kurjer”.
Renaissance: Klejnoty cesarskiej”.
Słońce: „Manolescu dżentelmen-włamywacz”.
Stylowe: „Ludzie bez oblicza”.
Wilsona: „Nowoczesny Casanova”.

— **Włamano się w Bydgoszcz** w nocy na 5 bm do kancelarii parafii Serca Jezusowego. Niewysłuszeni włamywacze zabrali dwie skarbonki z zawartością 160 złotych (k.)

— **Katastrofa kolejowa.** Dziś, 6 bm, na rozjeździe Wiktorów (między stacjami Czerńwie i Chodec na linii Warszawa-Toruń, wjeżdżający pociąg towarowy minął zamknięty sygnał i wjechał na stojący inny pociąg towarowy. Kilka wagonów zostało rozbitych. Przerwa w ruchu na tej linii trwała kilka godzin, aż do uprzątnięcia torów. (wd.)

— **Ofiara pomyłki mściwego zbrodniarza.** Antoni Łęgowski z Palubina pod Kościerzyną został, gdy późnym wieczorem wracał do domu, napadnięty przez osobnika, który czekał nań w ukryciu. — Po zadaniu Ł. głębokiej rany w plecy, zbiegł napastnik. Rannego odwieziono do szpitala, gdzie niestety zmarł wskutek ubiegłej krwi. Zabójcę pochwyciono i odstawiono do więzienia. Zeznał on, że zbrodni na śp. Ł. dokonał w mniemaniu, że ktoś wymierza innej osobie, na której postanowił się zemścić. (x.)

JARMARKI

— **Kepno.** Jarmark na konie, bydło, świnię rzeźne i towary kramarskie odbędzie się w środę, 13 bm.

— **Wronki.** W czwartek, dnia 14 bm odbędzie się we Wronkach jarmark na konie, bydło, kozy, drób i artykuły rolnicze. Jarmark kramny nie odbędzie się. Spędzanie w powodu panującej zarazy jest zakazany.

Z WIELKOPOLSKI

— **Gniezno.** (Z Czerwonego Krzyża.) Dnia 5 listopada rozpoczyna się kursy ratownictwa. Kurs ten jest bezpłatny i trwać będzie przez trzy tygodnie. Szerokie warstwy społeczeństwa mogą brać w nim udział z zastrzeżeniem, że absolwenci kursu sanitarnego, który odbył się w maju r. b., mają pierwszeństwo. Program kursu przewiduje wykłady z zakresu anatomii i fizjologii, pomocy w nagłych wypadkach, gazownictwa i udzielania pomocy zagazowanym. Wykłady będą się odbywały we wtorki, środy i piątki o godzinie 18—20 w auli gimnazjum męskiego przy ulicy Mieczysława. Wykładowcami tego kursu są: p. kpt. dr. Pajzderski i p. kpt. Orłowski. Zgłoszenia do kursu przyjmuje p. Dybowska w P. C. K. przy ulicy Mieczysława oraz od godz. 17—18 w auli gimnazjum. Po ukończeniu kursu absolwenci zostaną poddani egzaminowi i otrzymają świadectwa. (br)

— **Kościan.** (Wynik kwesty.) Zbiórka uliczna, która odbyła się w dniu 1 bm na rzecz opieki nad grobami poległych powstańców, przyniosła wraz z sprzedaną nalepką 536.78 złotych. Zebrana kwota służyć będzie na dalszą budowę nagrobków, która rozpoczęta zostanie z wiosną przyszłego roku.

— **Koncert.** Tow. Śpiewu „Lutnia” z Kościana i Chór Męski „Hasło” z Poznania urządził w niedzielę, 10 bm, na sali Hotelu Warszawskiego wspólny koncert. (hk.)

— **Grodzisk.** (Uroczystość Pułaskiego.) Dzięki staraniom tut. gimnazjum odbyła się dnia 12 bm. w auli gimnazjalnej piękna uroczystość, poświęcona pamięci Pułaskiego. Bogate w treść przeżycia bohatera zilustrował prof. Zdzisław Grot. Następowały potem produkcje deklamacyjne i muzyczne w wykonaniu uczniów i uczennic. Zarówno sam program, obejmujący takich mistrzów, jak Chopin, Mozart, Schubert i Grieg, jako też jego wykonanie zasługuje na słowa uznania.

— **Granowo, pow. grodziski.** (Święto Chrystusa Króla.) Od szeregu lat cieszy się w naszej wiosce to święto ogromnym powodzeniem, dzięki niezmordowanej pracy ks. radcy Spychalskiego i prez. Ligii Katolickiej, kierownika tut. szkoły, pana Bartkowskiego. Tegoroczne święto wypadło nadzwyczaj udatnie. Złożyły się na nie produkcje chóru „Halka”, okolicznościowe wiersze, deklamowane przez dzieci szkolne, referat, wygłoszony przez lekarza powiatowego, p. dr. Lasocińskiego oraz przedstawienie amatorskie. P. dr. Lasociński omówił w referacie swoim po stać panującego obecnie Ojca św., wskazał na jego prostotę, życzliwość, jaką dawał nas Polaków i wykazał jego trzy główne idee, które pragnie świat poruszyć, a mianowicie: idea pokoju, misji i akcji katolickiej. (er.)

— **Gębice, pow. mogileński.** (Święto Chrystusa Króla.) Dzień Katolicki odbył się w Gębicach bardzo uroczysto. — Ks. dziekan Greinert odprawił uroczystą mszę św., poczem wygłosił kazanie. — Po południu odbyła się w sali p. Gałęzowskiego akademja, którą zagał p. Antoni Bratkowski. Tow. Śpiewu „Lutnia” odśpiewało pieśń p. t. „O polski kraju święty”. Następnie przemawiał ks. dziekan Greinert o położeniu katolicyzmu, poczem nastąpiły deklamacje. Referat o znaczeniu religii katolickiej wygłosił p. Panowski. Jeszcze kilka pięknych pieśni, poczem zakończono akademję hymnem „Boże coś Polskę”. (rg)

— **Obrzycko.** (Święto Chrystusa Króla.) Dnia 27 ub. m. obchodzono bardzo uroczysto święto Chrystusa Króla. Miejscowe towarzystwa ze sztandarami na czele udały się w pochodzie przy dźwię-

Wskutek skonfiskowania wczorajszego wieczornego wydania „Kurjera Poznańskiego” abonenci pocztowi nie otrzymali bezpłatnego dodatku tygodniowego „Ilustracja Poznańska”, który dołączamy dla nich do dzisiejszego numeru.

kach orkiestry Tow. Powstańców i Wojaków do kościoła na uroczyste nabożeństwo, które odprawił miejscowy proboszcz ks. Dziubiński. Po nabożeństwie udano się do sali p. Leonarda Króla, gdzie odbyła się akademja, którą zagał p. Wincenty Taranczewski. Dzieci szkolne wygłosiły piękne deklamacje, a miejscowy chór kościelny pod batutą organisty p. Maksymiljana Guzy wykonał kilka udatnych pieśni. Ks. prob. Dziubiński wygłosił wykład, w którym zwrócił uwagę na rozpowszechnienie sekciarstwa. W dalszym ciągu nastąpiły deklamacje i śpiewy.

— **(Ze sceny.)** W najbliższym czasie na scenie w Obrzycku zostaną odegrane następujące przedstawienia amatorskie: „Grube ryby”, komedia w 3 aktach przez Tow. Powst. i Wojaków; „Komornik pocta”, komedia w 2 aktach przez Tow. Młodzieży Polskiej oraz „Stryj Agapi”, komedia w 3 aktach przez Tow. Robotników Polsko-Katolickich.

— **(Z Rady miejskiej.)** Dnia 28 ub. mies. odbyło się posiedzenie Rady miejskiej. Na skutek wniesionego sprzeciwu przez p. Stanisława Brucha i innych obywateli Rada miejska wybrała z dnia 6 ub. mies. uchwaliła. Rozpisanie nowych wyborów do Rady miejskiej zależy od decyzji Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu. (os.)

— **Leszno.** (Dzień katolicki.) Ostatnio urządzono i w naszym mieście „Dzień Katolicki”, który miał wielkie powodzenie. Solenne nabożeństwo odprawił ks. prob. Jankiewicz, a po południu odbyła się akademja z bardzo urozmaiconym programem przy świetle wypełnionej sali. W południe koncertowała na rynku orkiestra 17. p. ul. a na ulicach i przed kościołem zbierano składki.

— **(Wykłady.)** Mielimy w mieście naszem dwa bardzo ciekawe wykłady i tak mówił p. Sławoj z Wilna na temat: „Wieczory nad srebrną Wilgą”. P. prof. K. Krzyżanowski też wygłosił wykład o stosunkach w bolszewji p. t.: „W morzu krwi i łez”.

— **(Stare monety.)** Na pograniczu Trzebisz przy kopaniu ziemniaków znaleziono stare monety z r. 1620. Władze policyjne zebrały od ludzi około 100 monet, wiele jednak jeszcze przechowano.

— **(Echa wyborów do R. M.)** Jak choć p. glosi. B. B. wniosło protest przeciw ważności wyborów do rady miejskiej. Drugi sprzeciw wpłynął podobno ze strony listy właścicieli nieruchomości. Na przyszłym posiedzeniu rada ma rozpatrzyć te sprzeciwy. (s.)

— **Września.** (Z Tow. Pań Miłośniczek św. Wincentego a Paulo.) W dniu 10 bm urządziła Tow. św. Wincentego a Paulo swą doroczną wienę w sali „Domu Żołnierza”, aby tą drogą zbierać fundusze na gwiazdkę dla biednych. Tradycyjna ta wienia przysparza kasie rokrocznie poważną sumę, to i w tym roku poprze niewątpliwie całe społeczeństwo tę akcję charytatywną.

— **(Na tropie włamywaczy.)** W lesie podstolickim znaleziono futerały srebrnych łyżeczek, pochodzących z kradzieży u hr. Mycielskiego z Wrześni. Złodzieje przebywali po dokonaniu kradzieży w kryjówek w lesie, a następnie wyjechali koleją. Przeprowadza się dalsze dochodzenia. (y)

— **Inowrocław.** (Z Tygodnia Lotniczego.) Tydzień Lotniczy na terenie naszego miasta oraz całego powiatu był nader urozmaicony. Powzięto m. in. uchwałę założenia pierwszego w Polsce lotniska cywilnego, na który to cel wpłynęło już kilkaset złotych. Podczas akademji na zakończenie Tygodnia Lotniczego prócz rzeczowych a popularnych jednocześnie referatów przedstawiono po raz pierwszy w Polsce ze współudziałem żołnierzy 50 p. p. żywy obraz, ilustrujący grozę wojny gazowej. Materiałnie rezultat tygodnia przedstawia się następująco: miejski komitet L. O. P. P. zebrał około 2 tys. zł. a oprócz tego zbiórka w powiecie dała około 1 i pół tys. złotych.

— **(Jubileusz pracy.)** W dniu 3 bm obchodził 35-lecie pracy p. Ignacy Kuja-wa, zawiadowca składnicy kolejowej w Inowrocławiu. Jest on założycielem miejscowego zrzeszenia kolejowców polskich okręgu inowrocławskiego, a po przejściu się do Z. Z. P., był prezesem tej instytucji.

— **(Filmy dla młodzieży.)** Miejscowe Kolo Tow. Nauczycieli Szkół Wyższych wznawia przedstawienia filmów naukowych dla młodzieży szkolnej pod kierunkiem jednego z członków zarządu Kola. Przedstawienia te odbywać się będą co tydzień w kinoteatrze „Stylowym”. Obrazy naukowe będą objaśniane przez pedagogów.

— **(Pomoc Wileńszczyźnie.)** Miejski Komitet niesienia pomocy Wileńszczyźnie został zlikwidowany dnia 28 ub. mies., a zebrane pieniądze w sumie 1350 złotych przekazano na konto Związku „Caritas” w Poznaniu.

— **(Aresztowanie zbrodniarza.)** Ubiegłej soboty aresztowano niejakiego Czesława Józwiaka, który nieraz dawał się we znaki naszym władzom policyjnym. —

Obecnie przebrała się miara, zbrodnicy ów typ bowiem poblił robotnika miejscowej Zupy Solnej, śp. Bolesława Przyjałkowskiego, powodując pęknięcie czaszki i śmierć nieszczęśliwego.

— **(Z teatru.)** Dnia 3 bm. Warszawski Teatr Objazdowy wystawił w sali p. Bambery sensacyjną sztukę Leonory Kalkowskiej p. tyt. „Sprawa Jakubowskiego” w 3 aktach. Ciekawy temat, a mianowicie sprawa niewinnie skazanego przez sąd pruski robotnika polskiego, zgromadził liczną publiczność. (em.)

— **Ostrów.** (Z Rady miejskiej.) Na ostatnim posiedzeniu Rady Miejskiej ustalono stałe terminy jarmarków w roku 1930 na każdy piątek po 15-tym w marcu, maju, sierpniu i listopadzie. Dzień targów miesiecznych na konie i bydło wyznaczono na każdy wtorek po pierwszym. Uchwalono pobierać podatek od zbytku mieszkaniowego w wysokości 20 proc. od czynszu przedwojennego. Do komisji szacunkowej podatku dochodowego wybrano na członków pp. Cuskiego, Małachę i dr. Poleskiego. Do deputacji rzeźni powołano p. Tussaka, a do deputacji gazowni p. St. Rowińskiego.

— **(Malowanie kościoła.)** Dzięki ofiarności parafian i wielkiej zapobiegliwości ks. prob. Zamysłowskiego przebyterjum naszego kościoła parafialnego otrzymało prześliczną polichromję. Na złotem tle kopuły przebyterjum jest bogata ornamentacja, a wśród niej umieszczone są pięknie malowane figury św. Stanisława Biskupa i Męczennika, patrona naszego kościoła, św. Wojciecha, św. Kingi, św. Salomei i bł. Andrzeja Boboli. Polichromję wykonał artysta - malarz Jackowski z Poznania i wywiązał się z trudnego zadania nadzwyczajnie. Całość przedstawia się imponująco. Uznanie parafian jest ogólne. Cały kościół otrzyma polichromję w przyszłym roku. (n)

— **Bydgoszcz.** (Kradzież w kinie.) — Przy wychodzeniu z kinoteatru skradziono p. Tadeuszowi Madolińskiemu złoty zegarek męski. Poszkodowany zwrócił się do władz śledczych z prośbą o zarządzenie pościgu.

— **(Aresztowanie.)** Pod zarzutem kradzieży z włamaniem aresztowano tu 22-letniego Jana Dązka z Bydgoszczy, mieszkającego przy ul. Grodzkiej 18. (k.)

Baczność — dzieci!

Wielka zabawa dla dzieci odbędzie się w niedzielę, 10 bm, o godz. 4 popołudniu w wielkiej sali Domu Rzemieślniczego przy ul. Ratajczaka. Będzie to mianowicie „Marcinek”, który wszystkim uczestnikom da mnóstwo przyjemności i nader miłych niespodzianek. A mianowicie loterię fantową z ślicznymi wygranymi, polonez krasnolów, podwieczorek z wyborami ciastkami i plackami, bajki z obrazkami itd. Cały dochód przeznaczony na najbiedniejszych, pozostających na opiece Tow. Pań Miłosierdzia par. św. marcińskiej. A więc baczność, dzieci! w niedzielę spotkamy się wszyscy na „Marcinku”.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś w środę „Aida”. W czwartek stałe wyprzedawa „Hrabina Marica” z pp. Fontanówną, Grabowską, Bratkiewiczem, Raczkowskim i Sendekim; kapelmistrz p. Leszczyński. W piątek melodyjna operetka „Zemsta nietoperza”. W sobotę premiera opery Donizetti’ego „Lucja z Lamermooru” z gościnnym występem Józefa Wolińskiego oraz z pp. Fedyczkowską, Majchrzakówną, Karpackim, Raczkowskim, Urbanowiczem i Wiśniewskim, kapelmistrz p. Leszczyński, reżyser p. Karpacki.

Jedyny koncert Józefa Wolińskiego odbędzie się w niedzielę, 10. b. m. o godz. 11.45. Zapowiedź tego koncertu wywołała żywe zainteresowanie; sprzedaż biletów idzie bardzo szybko.

„Tatry”, balet - opera Nowowiejskiego ukaże się w niedzielę, 10. b. m. o godz. 15 po cenach znizowanych.

— **Z Teatru Polskiego.** Dziś (środa) oraz jutro (czwartek) ostatnie dwa gościnne występy „Teatru Premier” Odegrana będzie polityczna komedia B. Shawa „Wielki kram”, która zdobyła nie bywałe rozgłos w całej Europie. Rola główną kreuje z nadzwyczajną maestrią znakomity artysta polski Kazimierz Junosza - Stępowski.

Po czterodniowej przerwie wraca od piątku na afisz wyborna komedia Adolfa Nowaczynskiego „Wiosna narodów”, która zdobyła pełny sukces, dzięki swej wybornej treści i koncertowej grze całego zespołu.

W niedzielę popołudniu po cenach znizowanych nieśmiertelna „Maman do wzięcia”.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś, w środę teatr nieczynny z powodu generalnej próby głosnej sztuki Pagnola p. t. „Pan Topaz”.

paz” (wielkie A. B. C.). Jutro w Teatrze Nowym po raz pierwszy ukaże się sensacyjna i słynna z swego rekordowego powodzenia w całej Europie sztuka Pagnola p. t. „Pan Topaz” (czyli wielkie A. B. C.). — Autor niezwykle subtelnie i wnikliwie ukazuje nam w prawdziwym świetle powojenne społeczeństwo spekulantów i nowobogackich.

Świetna ta sztuka, wystawiona obecnie w Teatrze Polskim w Warszawie i grana tam z niewidzianym dotychczas powodzeniem, otrzyma u nas pierwszorzędną obsadę z znakomitym artystą, ulubieńcem publiczności warszawskiej i poznańskiej p. Kazimierzem Justianem w roli tytułowej. Nowa kreacja tego artysty jak i wystawienie tej fascynującej sztuki, wzbudziły wielkie zainteresowanie. Reżyseruje p. dyr. M. Rudkowski.

Dr. Karol Eisenreich, baryton z Monachium, który swe studia ukończył u znakomitego pedagoga J. Königera i pozyskał u niego stałe terminy jarmarków w roku 1930 na każdy piątek po 15-tym w marcu, maju, sierpniu i listopadzie. Dzień targów miesiecznych na konie i bydło wyznaczono na każdy wtorek po pierwszym. Uchwalono pobierać podatek od zbytku mieszkaniowego w wysokości 20 proc. od czynszu przedwojennego. Do komisji szacunkowej podatku dochodowego wybrano na członków pp. Cuskiego, Małachę i dr. Poleskiego. Do deputacji rzeźni powołano p. Tussaka, a do deputacji gazowni p. St. Rowińskiego.

(Malowanie kościoła.) Dzięki ofiarności parafian i wielkiej zapobiegliwości ks. prob. Zamysłowskiego przebyterjum naszego kościoła parafialnego otrzymało prześliczną polichromję. Na złotem tle kopuły przebyterjum jest bogata ornamentacja, a wśród niej umieszczone są pięknie malowane figury św. Stanisława Biskupa i Męczennika, patrona naszego kościoła, św. Wojciecha, św. Kingi, św. Salomei i bł. Andrzeja Boboli. Polichromję wykonał artysta - malarz Jackowski z Poznania i wywiązał się z trudnego zadania nadzwyczajnie. Całość przedstawia się imponująco. Uznanie parafian jest ogólne. Cały kościół otrzyma polichromję w przyszłym roku. (n)

— **Bydgoszcz.** (Kradzież w kinie.) — Przy wychodzeniu z kinoteatru skradziono p. Tadeuszowi Madolińskiemu złoty zegarek męski. Poszkodowany zwrócił się do władz śledczych z prośbą o zarządzenie pościgu.

— **(Aresztowanie.)** Pod zarzutem kradzieży z włamaniem aresztowano tu 22-letniego Jana Dązka z Bydgoszczy, mieszkającego przy ul. Grodzkiej 18. (k.)

— **Września.** (Z Tow. Pań Miłośniczek św. Wincentego a Paulo.) W dniu 10 bm urządziła Tow. św. Wincentego a Paulo swą doroczną wienę w sali „Domu Żołnierza”, aby tą drogą zbierać fundusze na gwiazdkę dla biednych. Tradycyjna ta wienia przysparza kasie rokrocznie poważną sumę, to i w tym roku poprze niewątpliwie całe społeczeństwo tę akcję charytatywną.

— **(Na tropie włamywaczy.)** W lesie podstolickim znaleziono futerały srebrnych łyżeczek, pochodzących z kradzieży u hr. Mycielskiego z Wrześni. Złodzieje przebywali po dokonaniu kradzieży w kryjówek w lesie, a następnie wyjechali koleją. Przeprowadza się dalsze dochodzenia. (y)

— **Inowrocław.** (Z Tygodnia Lotniczego.) Tydzień Lotniczy na terenie naszego miasta oraz całego powiatu był nader urozmaicony. Powzięto m. in. uchwałę założenia pierwszego w Polsce lotniska cywilnego, na który to cel wpłynęło już kilkaset złotych. Podczas akademji na zakończenie Tygodnia Lotniczego prócz rzeczowych a popularnych jednocześnie referatów przedstawiono po raz pierwszy w Polsce ze współudziałem żołnierzy 50 p. p. żywy obraz, ilustrujący grozę wojny gazowej. Materiałnie rezultat tygodnia przedstawia się następująco: miejski komitet L. O. P. P. zebrał około 2 tys. zł. a oprócz tego zbiórka w powiecie dała około 1 i pół tys. złotych.

— **(Jubileusz pracy.)** W dniu 3 bm obchodził 35-lecie pracy p. Ignacy Kuja-wa, zawiadowca składnicy kolejowej w Inowrocławiu. Jest on założycielem miejscowego zrzeszenia kolejowców polskich okręgu inowrocławskiego, a po przejściu się do Z. Z. P., był prezesem tej instytucji.

— **(Filmy dla młodzieży.)** Miejscowe Kolo Tow. Nauczycieli Szkół Wyższych wznawia przedstawienia filmów naukowych dla młodzieży szkolnej pod kierunkiem jednego z członków zarządu Kola. Przedstawienia te odbywać się będą co tydzień w kinoteatrze „Stylowym”. Obrazy naukowe będą objaśniane przez pedagogów.

— **(Pomoc Wileńszczyźnie.)** Miejski Komitet niesienia pomocy Wileńszczyźnie został zlikwidowany dnia 28 ub. mies., a zebrane pieniądze w sumie 1350 złotych przekazano na konto Związku „Caritas” w Poznaniu.

— **(Aresztowanie zbrodniarza.)** Ubiegłej soboty aresztowano niejakiego Czesława Józwiaka, który nieraz dawał się we znaki naszym władzom policyjnym. —

Obecnie przebrała się miara, zbrodnicy ów typ bowiem poblił robotnika miejscowej Zupy Solnej, śp. Bolesława Przyjałkowskiego, powodując pęknięcie czaszki i śmierć nieszczęśliwego.

— **(Z teatru.)** Dnia 3 bm. Warszawski Teatr Objazdowy wystawił w sali p. Bambery sensacyjną sztukę Leonory Kalkowskiej p. tyt. „Sprawa Jakubowskiego” w 3 aktach. Ciekawy temat, a mianowicie sprawa niewinnie skazanego przez sąd pruski robotnika polskiego, zgromadził liczną publiczność. (em.)

— **Ostrów.** (Z Rady miejskiej.) Na ostatnim posiedzeniu Rady Miejskiej ustalono stałe terminy jarmarków w roku 1930 na każdy piątek po 15-tym w marcu, maju, sierpniu i listopadzie. Dzień targów miesiecznych na konie i bydło wyznaczono na każdy wtorek po pierwszym. Uchwalono pobierać podatek od zbytku mieszkaniowego w wysokości 20 proc. od czynszu przedwojennego. Do komisji szacunkowej podatku dochodowego wybrano na członków pp. Cuskiego, Małachę i dr. Poleskiego. Do deputacji rzeźni powołano p. Tussaka, a do deputacji gazowni p. St. Rowińskiego.

— **(Malowanie kościoła.)** Dzięki ofiarności parafian i wielkiej zapobiegliwości ks. prob. Zamysłowskiego przebyterjum naszego kościoła parafialnego otrzymało prześliczną polichromję. Na złotem tle kopuły przebyterjum jest bogata ornamentacja, a wśród niej umieszczone są pięknie malowane figury św. Stanisława Biskupa i Męczennika, patrona naszego kościoła, św. Wojciecha, św. Kingi, św. Salomei i bł. Andrzeja Boboli. Polichromję wykonał artysta - malarz Jackowski z Poznania i wywiązał się z trudnego zadania nadzwyczajnie. Całość przedstawia się imponująco. Uznanie parafian jest ogólne. Cały kościół otrzyma polichromję w przyszłym roku. (n)

— **Bydgoszcz.** (Kradzież w kinie.) — Przy wychodzeniu z kinoteatru skradziono p. Tadeuszowi Madolińskiemu złoty zegarek męski. Poszkodowany zwrócił się do władz śledczych z prośbą o zarządzenie pościgu.

— **(Aresztowanie.)** Pod zarzutem kradzieży z włamaniem aresztowano tu 22-letniego Jana Dązka z Bydgoszczy, mieszkającego przy ul. Grodzkiej 18. (k.)

— **Września.** (Z Tow. Pań Miłośniczek św. Wincentego a Paulo.) W dniu 10 bm urządziła Tow. św. Wincentego a Paulo swą doroczną wienę w sali „Domu Żołnierza”, aby tą drogą zbierać fundusze na gwiazdkę dla biednych. Tradycyjna ta wienia przysparza kasie rokrocznie poważną sumę, to i w tym roku poprze niewątpliwie całe społeczeństwo tę akcję charytatywną.

— **(Na tropie włamywaczy.)** W lesie podstolickim znaleziono futerały srebrnych łyżeczek, pochodzących z kradzieży u hr. Mycielskiego z Wrześni. Złodzieje przebywali po dokonaniu kradzieży w kryjówek w lesie, a następnie wyjechali koleją. Przeprowadza się dalsze dochodzenia. (y)

— **Inowrocław.** (Z Tygodnia Lotniczego.) Tydzień Lotniczy na terenie naszego miasta oraz całego powiatu był nader urozmaicony. Powzięto m. in. uchwałę założenia pierwszego w Polsce lotniska cywilnego, na który to cel wpłynęło już kilkaset złotych. Podczas akademji na zakończenie Tygodnia Lotniczego prócz rzeczowych a popularnych jednocześnie referatów przedstawiono po raz pierwszy w Polsce ze współudziałem żołnierzy 50 p. p. żywy obraz, ilustrujący grozę wojny gazowej. Materiałnie rezultat tygodnia przedstawia się następująco: miejski komitet L. O. P. P. zebrał około 2 tys. zł. a oprócz tego zbiórka w powiecie dała około 1 i pół tys. złotych.

— **(Jubileusz pracy.)** W dniu 3 bm obchodził 35-lecie pracy p. Ignacy Kuja-wa, zawiadowca składnicy kolejowej w Inowrocławiu. Jest on założycielem miejscowego zrzeszenia kolejowców polskich okręgu inowrocławskiego, a po przejściu się do Z. Z. P., był prezesem tej instytucji.

— **(Filmy dla młodzieży.)** Miejscowe Kolo Tow. Nauczycieli Szkół Wyższych wznawia przedstawienia filmów naukowych dla młodzieży szkolnej pod kierunkiem jednego z członków zarządu Kola. Przedstawienia te odbywać się będą co tydzień w kinoteatrze „Stylowym”. Obrazy naukowe będą objaśniane przez pedagogów.

— **(Pomoc Wileńszczyźnie.)** Miejski Komitet niesienia pomocy Wileńszczyźnie został zlikwidowany dnia 28 ub. mies., a zebrane pieniądze w sumie 1350 złotych przekazano na konto Związku „Caritas” w Poznaniu.

— **(Aresztowanie zbrodniarza.)** Ubiegłej soboty aresztowano niejakiego Czesława Józwiaka, który nieraz dawał się we znaki naszym władzom policyjnym. —

Obecnie przebrała się miara, zbrodnicy ów typ bowiem poblił robotnika miejscowej Zupy Solnej, śp. Bolesława Przyjałkowskiego, powodując pęknięcie czaszki i śmierć nieszczęśliwego.

— **(Z teatru.)** Dnia 3 bm. Warszawski Teatr Objazdowy wystawił w sali p. Bambery sensacyjną sztukę Leonory Kalkowskiej p. tyt. „Sprawa Jakubowskiego” w 3 aktach. Ciekawy temat, a mianowicie sprawa niewinnie skazanego przez sąd pruski robotnika polskiego, zgromadził liczną publiczność. (em.)

— **Ostrów.** (Z Rady miejskiej.) Na ostatnim posiedzeniu Rady Miejskiej ustalono stałe terminy jarmarków w roku 1930 na każdy piątek po 15-tym w marcu, maju, sierpniu i listopadzie. Dzień targów miesiecznych na konie i bydło wyznaczono na każdy wtorek po pierwszym. Uchwalono pobierać podatek od zbytku mieszkaniowego w wysokości 20 proc. od czynszu przedwojennego. Do komisji szacunkowej podatku dochodowego wybrano na członków pp. Cuskiego, Małachę i dr. Poleskiego. Do deputacji rzeźni powołano p. Tussaka, a do deputacji gazowni p. St. Rowińskiego.

— **(Malowanie kościoła.)** Dzięki ofiarności parafian i wielkiej zapobiegliwości ks. prob. Zamysłowskiego przebyterjum naszego kościoła parafialnego otrzymało prześliczną polichromję. Na złotem tle kopuły przebyterjum jest bogata ornamentacja, a wśród niej umieszczone są pięknie malowane figury św. Stanisława Biskupa i Męczennika, patrona naszego kościoła, św. Wojciecha, św. Kingi, św. Salomei i bł. Andrzeja Boboli. Polichromję wykonał artysta - malarz Jackowski z Poznania i wywiązał się z trudnego zadania nadzwyczajnie. Całość przedstawia się imponująco. Uznanie parafian jest ogólne. Cały kościół otrzyma polichromję w przyszłym roku. (n)

— **Bydgoszcz.** (Kradzież w kinie.) — Przy wychodzeniu z kinoteatru skradziono p. Tadeuszowi Madolińskiemu złoty zegarek męski. Poszkodowany zwrócił się do władz śledczych z prośbą o zarządzenie pościgu.

— **(Aresztowanie.)** Pod zarzutem kradzieży z włamaniem aresztowano tu 22-letniego Jana Dązka z Bydgoszczy, mieszkającego przy ul. Grodzkiej 18. (k.)

— **Września.** (Z Tow. Pań Miłośniczek św. Wincentego a Paulo.) W dniu 10 bm urządziła Tow. św. Wincentego a Paulo swą doroczną wienę w sali „Domu Żołnierza”, aby tą drogą zbierać fundusze na gwiazdkę dla biednych. Tradycyjna ta wienia przysparza kasie rokrocznie poważną sumę, to i w tym roku poprze niewątpliwie całe społeczeństwo tę akcję charytatywną.

— **(Na tropie włamywaczy.)** W lesie podstolickim znaleziono futerały srebrnych łyżeczek, pochodzących z kradzieży u hr. Mycielskiego z Wrześni. Złodzieje przebywali po dokonaniu kradzieży w kryjówek w lesie, a następnie wyjechali koleją. Przeprowadza się dalsze dochodzenia. (y)

— **Inowrocław.** (Z Tygodnia Lotniczego.) Tydzień Lotniczy na terenie naszego miasta oraz całego powiatu był nader urozmaicony. Powzięto m. in. uchwałę założenia pierwszego w Polsce lotniska cywilnego, na który to cel wpłynęło już kilkaset złotych. Podczas akademji na zakończenie Tygodnia Lotniczego prócz rzeczowych a popularnych jednocześnie referatów przedstawiono po raz pierwszy w Polsce ze współudziałem żołnierzy 50 p. p. żywy obraz, ilustrujący grozę wojny gazowej. Materiałnie rezultat tygodnia przedstawia się następująco: miejski komitet L. O. P. P. zebrał około 2 tys. zł. a oprócz tego zbiórka w powiecie dała około 1 i pół tys. złotych.

— **(Jubileusz pracy.)** W dniu 3 bm obchodził 35-lecie pracy p. Ignacy Kuja-wa, zawiadowca składnicy kolejowej w Inowrocławiu. Jest on założycielem miejscowego zrzeszenia kolejowców polskich okręgu inowrocławskiego, a po przejściu się do Z. Z. P., był prezesem tej instytucji.

— **(Filmy dla młodzieży.)** Miejscowe Kolo Tow. Nauczycieli Szkół Wyższych wznawia przedstawienia filmów naukowych dla młodzieży szkolnej pod kierunkiem jednego z członków zarządu Kola. Przedstawienia te odbywać się będą co tydzień w kinoteatrze „Stylowym”. Obrazy naukowe będą objaśniane przez pedagogów.

— **(Pomoc Wileńszczyźnie.)** Miejski Komitet niesienia pomocy Wileńszczyźnie został zlikwidowany dnia 28 ub. mies., a zebrane pieniądze w sumie 1350 złotych przekazano na konto Związku „Caritas” w Poznaniu.

— **(Aresztowanie zbrodniarza.)** Ubiegłej soboty aresztowano niejakiego Czesława Józwiaka, który nieraz dawał się we znaki naszym władzom policyjnym. —

Obecnie przebrała się miara, zbrodnicy ów typ bowiem poblił robotnika miejscowej Zupy Solnej, śp. Bolesława Przyjałkowskiego, powodując pęknięcie czaszki i śmierć nieszczęśliwego.

— **(Z teatru.)** Dnia 3 bm. Warszawski Teatr Objazdowy wystawił w sali p. Bambery sensacyjną sztukę Leonory Kalkowskiej p. tyt. „Sprawa Jakubowskiego” w 3 aktach. Ciekawy temat, a mianowicie sprawa niewinnie skazanego przez sąd pruski robotnika polskiego, zgromadził liczną publiczność. (

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

KU CZCI ODRODZONEJ ALMA MATER

Wracają najświetniejsze czasy — Cała Polska naukowa wita odrodzone Wilno — Z dawnych dziejów Wszechnicy — Mury, ludzie i ich dzieło — Ostatnie lata przed zniszczeniem — Odrodzenie — Pierwsze próby — Wielki dzień — W codziennej pracy.

Całą Polskę poruszył niedawny a podwójny jubileusz Uniwersytetu wileńskiego: 350-lecie powstania i 10-lecie odrodzenia. Nic w tem wzruszeniu nie było dziwnego. Chodziło o zamięszanie radości, że daleka placówka nauki polskiej rozwija się pomysłnie i wracają czasy, które zaliczymy do najświetniejszych kart kultury polskiej. Znalazło się też wielu uczonych, którzy pośpieszyli z pracami, aby uczcić pamiętną rocznicę i uświetnić wysiłki miejscowego społeczeństwa.

Wyrazem tego jest okazała księga prac naukowych. Chodziło o pokazanie, że długoletni okres przymusowego niebytu nie rozerwał ciągłości uniwersytetu, że była to tylko próba grobu i, mimo przerwy w czasie, w duchu przerwy nie było. Postanowiono tedy, że księga obejmie studia i rozprawy z dziejów dawnego uniwersytetu i zawrze dzieje wskrzeszenia i dziesięcioletniego rozwoju wszechnicy.

Nadesłano prac 21, częściowo z Wilna, w sporej części z innych miast Polski. Imponującą całość otwiera Jezuita O. Stanisław Bednarski, który, pokazując nam genezę szkoły wileńskiej. Wynikła ona z myśli o potrzebie zajęcia się ludem litewskim i białoruskim, a także duchowieństwem, nisko upadłym moralnie i intelektualnie. Myśleli o tem Commendone i Hozjusz, rozstrzygnęła inicjatywa biskupa Protasewicza, który ściągając jezuitów do Wilna z myślą o stworzeniu uniwersytetu. Gdy Stefan Batory obejmował tron, sprawa akademii była już zupełnie dojrzała.

Znany badacz Stanisław Kot opowiada o stosunkowo mało znanym prawniku akademii w XVII. wieku Aronie Olizarowskiemu, wileńskiemu filologowi, Jan Oko, o nieznanym rękopisie świetnego poematu Sarbiewskiego o zabawach leśnych Władysława IV. w Merecu na Litwie, sędziwy historyk Ludwik Finkel o oddziaływaniu uniwersytetu w Pawji na Wilno. Z historią murów uniwersytetu zaznajamia nas wirtuoz estety Władysław Tarkiewicz, dowodząc, że powstawały one kolejno począwszy od najstarszej części jezuickiej w stylu baroku aż do nowszych, przerabianych raz w stylu rococo, drugi raz w klasycznym Stanisława Augusta.

W czasy przeobrażenia akademii w Szkołę Główną wprowadza nas Wanda Januszkiewiczówna charakterystyką profesora retoryki Dawida Pilchowskiego, a stosunki między Janem Śniadeckim a Czackim, na podstawie nieznanej dotąd korespondencji pokazuje warszawski polonista Gubrynowicz.

Niezwykle bogate w cenne uwagi są rozprawy Kazimierza Chodynickiego o latach uniwersyteckich i Teofila Modelskiego o przygotowywaniu się Lelewela do zawodu uniwersyteckiego. „Koronny Lelewel” prędko zadomowił się w Wilnie, pisząc dumy historyczne, pracując w towarzystwie młodzieży i sięgając do źródeł historycznych, bo sam w uniwersytecie fachowego wychowania nie otrzymał. Prędko też zwrócił na niego uwagę Czacki, potem stary i młody Czartoryski.

Z badań Wandy Bobkowskiej wypada, że uniwersytet zwracał uwagę na rolnictwo i dźwignięcie stanu gospodarczego. Dopiero zamknięcie uniwersytetu w r. 1832, podcięło byt katedry rolnictwa i instytutu doświadczalnego. Ile szkody przyniosło krajowi to zamknięcie, można dziś dopiero ocenić.

Historyków polskiej myśli i literatury zajmą gruntowne prace wileńskich polonistów Kolbuszewskiego i Pigionia. Pierwszy wtajemnicza nas w biografię filozofa Dowgirda, co zastąpił usuniętego Gołuchowskiego (o którym znów pięknie pisze Koneczny). Pigoń przedstawia troski Śniadeckiego o podniesienie nauczania języka i literatury polskiej, a poglądy jego streszcza w sposób wysoce interesująco.

*) „Księga Pamiątkowa” ku uczczeniu 350-letniej rocznicy założenia i 10-letniego wskrzeszenia Uniwersytetu Wileńskiego. T. I. i II Wilno 1929. Nakładem Uniwersytetu Stefana Batorego.

cy i dający ważny przyczynek do dziejów krytyki u nas.

Wstecz ku dawnym dziejom i ludziom cofa nas również historyk Miernicki opowiadaniem o zapomnianym heraldyku Bohdanowiczu, dalej filolog lwowski Hahn oceną prac filologicznych kolegi Mickiewicza: filologa Jeżowskiego, który wykladał potem greczyznę w uniwersytecie w Moskwie, wreszcie erudyta Brenstejn obrazem losów filomaty Sobolewskiego, nauczyciela szkoły w Krocach, potem ofiary prześladowań za dni Nowosilcowa.

Z ostatnimi latami dawnego uniwersytetu zaznajamia Trzebiński swymi uwagami o medycynie wileńskiej, zaś Iwaszkiewicz o upadku uniwersytetu od czasów reformy przez Nowosilcowa i Pelikana. Usunięto wybitnych profesorów, jak Gołuchowskiego, ograniczono wstęp na wykłady, stworzono osobny fundusz na opłatę podłości wśród służby uniwersyteckiej. Akademia przestawała być rządem dusz w Polsce i staczała się na poziom szkoły rosyjskiej. Wyrwano z pod jej wpływu całe gubernie, w końcu, po powstaniu listopadowym zniszczono zniechęconą twierdząc polskość. Pomoce naukowe otrzymał w dziedzinie uniwersytet kijowski. Na gruzach akademii wegetowały czas jakiś dwie akademie: medyczna i duchowna. Potem zniesiono je także. Do podziół pańskich ostatnich stanęły teraz uniwersytety w Kazaniu, Dorpacie, Moskwie, oraz liceum w Odesie. Korektę zbrodniczego czynu Rosji wypisała dopiero szabla polska.

I oto drugi tom księgi odkrywa nam dzieło wskrzeszenia uniwersytetu. Wilno zawsze wierzyło, że gdy Polska odzyska niepodległość, wróci i polski uniwersytet w Wilnie. W r. 1915 po opuszczeniu miasta przez wojska rosyjskie, założono nawet wyższe kursa naukowe, które wszakże zawiesili Niemcy. W r. 1918 konferencja warszawska uczonych, potem komitet polski w Wilnie dali początek wznowieniu uniwersytetu. Zajęto się sprawą Ministerstwo Oświecenia, a i w Wilnie, po przerwie wywołanej najeźdem bolszewickim, zakrzętało się około niej dzięki zabiegom dyrektora departamentu litewsko-białoruskiego Kolankowskiego i komisji wileńskiej.

Pierwszy rektor, Michał Siedlecki, dzielił dzielnie ster rządów, choć nie był ani z urodzenia ani z tradycji wileńszczyzną. Pojął swe zadanie w sposób godny uczonego, organizatora i obywatela. W zgodzie z decydującymi czynnikami rozstrzygnął, że uniwersytet ma być placówką kultury polskiej, łacińskiej, zachodniej. Współdziałając z ówczesnym szefem departamentu nauki Wrzoskiem, zorganizował wydziały i zarządy uniwersytetu. I dnia 10 października 1919 r. wielki pochód reprezentantów całego państwa zwiastował miastu, że zmartwychwstała instytucja, której brakło kresom od prawie wieku. A potem nastąpiła praca codzienna, szara napór, ale jakże owocna!

Czyta się oba tomy księgi z uczuciem głębokiej wdzięczności dla tych, którzy ją podjęli. Jej tom drugi, pisał prof. Wrzoska i rektora Siedleckiego jest poważnym przyczynkiem do dziejów odrodzonej uczelni. Wypada życzyć, by nowy Uniwersytet dorównał świetnością dawnemu i miał dla społeczeństwa miejscowego to samo znaczenie, co za dni Śniadeckich, Grodecków i Lelewelów. Jest w nim dobry duch, który niema nic wspólnego z doktrynizmem partyjnym, duch prawdziwie polski i wierny wielkiej dziejowej tradycji.

Dr. Tadeusz Grabowski.
Poznań.

KSIAŻKI NADESŁANE

Adam Chmiel: „Oswobodzenie Krakowa 31 października 1918 roku”. Poprzedza „Historia Związku Uczestników Oswobodzenia „Krakowa” przez Henryka Pacholskiego. Kraków 1929. Druk W. L. Anczyca i Ski.

Klementyna Tańska: „Dziennik Franciszki Krasieńskiej w ostatnich latach panowania Augusta III pisany”. Opracowała Ida Kotowa. Biblioteka Narodowa. Warszawa. Nr. 119

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Nominacje na Uniwersytecie Poznańskim. Jak w swoim czasie donosiliśmy Rada Ministrów przedstawiła do zamianowania listę nowych profesorów wyższych uczelni. Pan Prezydent Rzeczypospolitej zamianował na ten wniosek na Uniwersytecie Poznańskim z wydziału prawnego profesora nadzwyczajnego, dr. Józefa Jana Bossowskiego — profesorem zwyczajnym; docenta i zast. profesora w tymże wydziale, dr. Zygmunta Wojciechowskiego — profesorem nadzwyczajnym; na wydziale matematyczno - przyrodniczym: dr. Mieczysława Biernackiego — profesorem nadzwyczajnym.

Krakowskie Tow. Neurologiczne odbyło posiedzenie z referatami: dr. Chłopickiego n. t. „Napadowe natręctwa myślowe w przypadkach parkinsonizmu po nagminnym zapaleniu mózgu”; dr. Ślaski: „Demonstracja chorych z oddz. VI szpitala św. Łazarza; dr. Brzezińskiego: „Demonstracja przypadku dystonii”; dr. korsiński: „Demonstracja przypadku cephalitis lethargica”; i dr. Godłowskiego: „Mał perforant du pied”. (nk.)

POLONICA WŁOSKIE

„Przekład „Chłopów” Reymonta. — Z końcem roku 1927 wyszedł pierwszy tom Reymontowego arcydzieła we włoskiej szacie, a teraz po dwóch blisko latach ukazał się drugi (Wł. St. Reymont „I contadini” Vol. II, Aquila 1929, str. 450). Na okładce czytamy zapowiedź, że dwa ostatnie tomy znajdują się już pod prasą. Oby to było prawdą, gdyby bowiem trzeba było na nie czekać tak długo jak na tom drugi, to druk całego przekładu ciągnąłby się przez sześć lat! W każdym razie tłumaczka p. Beniamino wzięła na siebie trud niemały. Oby coraz widoczniej doskonaliła technikę przekładania i zdobyła dla naszej chłopskiej epopei jaknajwięcej wielbicieli wśród Włochów. (P)

MUZYKA

Strajk „próbowy” w Operze Warszawskiej. Z Warszawy piszą nam: Członkowie orkiestry Teatru Wielkiego, na skutek nieuwzględnienia przez dyrekcję żądanej podwyżki gaź, postanowili nie uczęszczać na próby. Strajk ten uniemożliwił wystawienie w dniu Zaduszny zapowiedzianych „Widm” Moniuszki. (mw)

Zachodzące gwiazdy smyczka. Z Warszawy piszą nam: Na naszej estradzie ukazały się ostatnio dwie gwiazdy skrzypcowe: Bassermann i Henryk Marteau. Przy całym szacunku dla ich opinii, musiało się stwierdzić, że obydwaj spoczywają na laurach, a chwilami na nich zasypiają. Sennosć taka bywa niebezpieczna, bo udziela się słuchaczom. Związka Marteau grał jakby innym, nieswoim tonem, matowo, bez blasku, a frazy rozlewał do przesady. Nie było to zabawne, a przecież Marteau miał jeszcze niedawno w smyczku istny akumulator elektryczności, która szła przez publiczność ożywiającym prądem. (mw)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Pomnik Moniuszki. Z Warszawy piszą nam: Towarzystwo Muzyczne podejmuje inicjatywę wzniesienia pomnika Moniuszki na pl. Teatralnym. Dotychczasowy pomnik w kościele Wszystkich Świętych ma być przeniesiony na Powązki. Do komitetu, który zajmie się gromadzeniem funduszy na pomnik wstąpił pp.: Jagowd, J. Biernacki i dyr. Wieniawski. (pw)

KRAJOZNAWSTWO

Prace młodych krajoznawców drukuje stale krakowskie pismo „Orle Loty”. Wychodzi ono jako miesięcznik już dziesiąty rok a może się pochwalił niemałym archiwum ciekawych wiadomości etnograficznych z życia ludu polskiego. Pierwotnie pisywali do „Orlego Lotu” „starsi” krajoznawcy; od kilku lat numery wypełniają szkolne Koła Krajoznawcze, jakich dziś w Polsce przeszło sto. Koło, które dostarcza najlepszych opracowań dostaje co roku nagrodę w kwocie 200 złotych; zwykle uboga kasa Koła podporządkowuje nieco swój budżet i dostaje widomą zachętę do dalszych badań krajoznawczych.

Ostatnie „Orle Loty” przyniosły dużo etnograficznego materiału; cały cykl opisów powiatu Białskiego dała Państwowa Szkoła Handlowa w Białej. Znajduje się tam też dalsza część odpowiedzi na kwestionariusz - ankietę o oświetlaniu mieszkań po wsiach. Inny zeszyt zawiera monograficzny opis okolic Szczuczyna, Lidzkiego, wykonany przez uczniów tamtejszego Seminarjum Nauczycielskiego. — Wszystkie te rozprawki są pracownice napisane i opatrzone nieraz bardzo udatnymi rysunkami i fotografiami. Prócz materiałów krajoznawczych zamieszcza „Orle Lot” kronikę Kół i dział recenzji i sprawozdań z literatury. Młodzi krajoznawcy uchwalili na czerwcowym Zjeździe w Poznaniu, że każde Koło powinno, na pięciu członków zaprenumerować jeden egzemplarz „Orlego Lotu”. Powinni to uczynić i ci wszyscy, których lud nasz interesuje a warto, bo „Lot” jest i bardzo dobry i tani (rocznie 4 zł.) (J. M.)

TEATR

„Czerwony marsz” Rostworowskiego. Z Warszawy piszą nam: Karol Hubert Rostworowski napisał przed pewnym czasem jednoaktową fantazję dramatyczną „Czerwony marsz”, osnutą na tle rewolucji francuskiej. Fragment z tego utworu wygłosił był Rostworowski swego czasu przed mikrofonem radja krakowskiego i rzecz wywarła potężne wrażenie. Obecnie drukuje „Czerwony Marsz” w dodatku powieściowym „Gazeta Warszawska”. Jednoaktówka ta nie doczeka się jednak wystawienia. Rostworowski wziął ją z powrotem na warsztat i rozszerzył do trzech aktów. „Czerwony marsz” obejmie w ten sposób schyłek panowania Ludwika XVI, rewolucję, Napoleona i jego upadek. (lw)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Wieczornica Kaszubska. Z Wejherowa piszą nam: Grono uczestników odbywającego się tu kursu instruktorskiego oświaty pozaszkolnej dla nauczycieli pow. morskich, urządziło z inicjatywy prof. J. Cierniaka z Krakowa „Wieczornicę Kaszubską”. Teksty opracował p. Cierniak, muzykę — p. Madejski. Na program włożyły się: „Hymn Kaszubski”, Nowowiejskiego w wykonaniu miejscowej orkiestry, oracja w gwarze i „godki” kaszubskie, a wreszcie sztuczka sceniczna na tle regionalnym. Akcję sztuki stanowią, odbywające się w „chechy” rybackiej zaręczyny, uroczyste śpiewanki i tańcami kaszubskimi. Wplecione w to jest opowiadanie przez starego rybaka bajki kaszubskiej, a na zakończenie śpiewy podhalańskie przy gęśliczkach, wykonane przez przypadkowego gościa - górala. Wieczornica wypadła b. udatnie. (rg)

ŚP. LESŁAW JAWORSKI

We Lwowie zmarł nagle na serce w 47 roku życia śp. Lesław Jaworski, prof. gimn. państw. VI. im. St. Staszica, autor szeregu monografii historycznych i publikacji z dziedziny historii muzyki, recenzent muzyczny w prasie lwowskiej, kompozytor, przewodniczący zarządu okręgowego Polskiego Białego Krzyża.

Urodzony w r. 1882 w Zaleszczykach, uniwersytet ukończył we Lwowie, służbę nauczycielską odbywał kolejno w Żółkwi i we Lwowie. Z dziedziny historii ogłosił m. in. rozprawę o Janie Olbrachcie i Kallimachu (1910) i zarys dziejów VI. gimn. we Lwowie (1927). Z dziedziny historii muzyki ogłosił szereg publikacji o Schumannie (1910), Wagnerze (1911) i Liszcie (1913). Dydaktykę śpiewu muzyki zajmowała się ogłoszona w r. 1914 jego rozprawa „Kilka uwag w sprawie nauki śpiewu w żeńskich szkołach średnich i Przewodnik operowy, który osiągał cyfrę 3-ech wydań. Na tem też miejscu wymienić należy kilka muzycznych prowadzonych wspólnie z dzisiejszym wizytatorem dr. J. Balickim w gimn. VI. Tutaj kształcił się początkowo znany dzisiaj artysta operowy lwowski R. Cyganik. Recenzje muzyczne ogłaszał w „Słowie Polskim” i w szeregu innych pism lwowskich. Z kompozycji oryginalnych wymienić należy muzykę do „Lilij” Mickiewicza, do „Szczęśliwego księcia” O. Wilde’a, do „Dziewczynki”, z zapalnikami” Andersona itd. Przegląd dorobku człowieka byłby niekompletny, gdyby nie wspomnieć jego akcji charytatywnej w czasie obrony Lwowa ze szczególnym uwzględnieniem biednej młodzieży szkół średnich. Wiele jednostek i rodzin dzięki niemu mogło włożyć do ust kawałek chleba. Od pracy tej nie oddalił się organizując z kolei we Lwowie oddział Polskiego Białego Krzyża.

Szerokie koła uczniów i znajomych Zmarłego przyjęły wiadomość o jego nagłym zgonie z uczuciem szczerego i głębokiego żalu.

Dr. Z. W.

PISMA NADESŁANE

„Kwartalnik Klasyczny”. 1929 III. 3. Treść: Gardiner E. N.: Studja klasyczne w gimnazjach angielskich. — S. R.: Estetyczna wartość lektury autorów klasycznych. — S. Z.: „Drzemiacz Homer” a tempo XX wieku. — B. I.: Śmierć Kambyses. — Konopka Z.: Filologia klasyczna w szkole średniej jako podstawa wiedzy o kulturze. — Smereka J.: O retoryce w szkole średniej. — Seliga St.: Gramatyka łacińska w szkole. — Przekłady: Dickstein - Wieleżyńska Z.: Simonides; Bocheński T.: Kallimacha Hymn do Zeusa, Homerowy hymn do Heraklesa i Horatiusa. Wezwany (Carm. I. 21). — Bibliografia. — Kronika: Studja klasyczne w Bułgarii, Przegląd wykopalisk archeologicznych itd.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Widmo nożyc

W dniach, w których decydują się losy przyszłej polityki cen zbożowych, warto sobie uświadomić znaczenie i wagę mających zapasę decyzji. Od nich bowiem zależy, czy rozpiętość między cenami artykułów rolnych, a cenami artykułów przemysłowych pozostanie nadal tak znaczna, jak dotychczas, czy też t. zw. nożyc cen (mierzące tę właśnie ich rozpiętość) zamkną się i zginać z widnokręgu.

Wskaźnik miesięczny cen hurtowych, obliczony przez Gł. U. St., wykazuje, że w porównaniu z cenami w r. 1927. (= 100) ceny artykułów rolnych spadły na 82,0 we wrześniu rb., podczas gdy ceny artykułów przemysłowych wzrosły do 102,9. Jeszcze gorzej przedstawiają się ceny najważniejszej grupy artykułów rolnych, mianowicie „roślinnych, krajowych produktów spożywczych”, których wskaźnik spadł we wrześniu rb. na 69,4. Rozpiętość zatem na niekorzyść artykułów rolnych wynosi 20,9 punktów, a specjalnie przy produktach roślinnych 33,5 punktów.

Olbryzmia ta rozpiętość ma dla całego naszego życia gospodarczego skutki fatalne. Musimy mieć na uwadze, że ustrój wymiany towarowej przy pomocy pieniądza jest właściwie zamaskowanym ustrojem naturalnej wymiany dóbr. Tak jak w czasach przedpieniężnych wartość towarów wymienna posiadała swoje mniej więcej stale normy szacunkowe, tak również i w normalnych czasach naszego stulecia istniał pewien stan równowagi, polegający na tem, że utrzymywały się równoważniki towarowe. Można było przed wojną mówić, że np. kwin-tal przeniocy jest mniej więcej wart tyle co tona węgla.

Dzisiaj tego rzeczyć nie można. Świadczą o tem najlepiej wskazane powyżej indeksy cen hurtowych o waha-niach niezwykle gwałtownych.

Wahania oczywiście zawsze istniały na rynkach. Tylko były one o wiele słabsze, niż za naszych czasów. Daw-niej np. przy spadku cen zboża ograni-czeniu względnie zanikowi ulegała ta część wpływów brutto, która sta-nowiła zysk rolnika. Wpływy jednakże zawsze jeszcze były wystarczające, ażeby istniało pokrycie jego zobowią-zań. Dochodziło to jeszcze, że istniały przed wojną banki, które rolnictwu dopomagały w przetrzymaniu niepo-mysłnej koniunktury.

Natomiast dzisiaj spadek cen zbo-żowych pochłonął nie tylko całkowity zysk producentów, lecz uniemożliwił im wywiązanie się ze zobowiązań. Bankowość nasza, słaba jak wiadomo, nie jest w możności przejęcia na sie-bie ciężaru uzdrawiania sytuacji. Zresztą nawet, gdyby finansowo dzie-łu temu mogła podolać, czy byłoby to roztropne i rozsądne, wobec stałej wymiennosci nietyłe gospodarczej, ile polityczno-administracyjnej konjunktury? Czyż można przewidzieć, co po-wstanie w głowach pp. Schwalbe itp. od dziś za rok?

Celem zasadniczym polityki cen zbożowych jest zapewnienie niezmienności parytetu cen między artykułami rolnymi a przemysłowymi.

Krótkie informacje gospodarcze

— Tegoroczna produkcja kukurydzy w Jugosławii wyniosła 40.807.070 p. c. co oznacza dwukrotny wzrost w stosunku do produkcji r. ub. oraz rekordową cyfrę w latach powojennych.

— Produkcja wełny w Argentynie w r. 1929-30 wyniesie około 150 milj. kg. t. j. prawie tyle ile wyniosła ta produkcja w roku zeszłym. Gatunek wełny w roku b. jest dobry.

— W związku z likwidacją Bodenkredit-Anstaltu trzeba będzie przystąpić do likwidacji sowiecko-austriackiego Tow. Handlowego (Rusawtork), który był to-warzystwem holdingowym Bodenkredit-Anstaltu.

— Produkcja węgla kopalń angielskich w wrześniu wyniosła 20.889.000 tonn, co oznacza wzrost o przeszło 350 000 tonn w stosunku do produkcji w sierpniu r. b. Zatrudnionych było 938 000 robotników.

— Jeden z największych banków Buł-garii „Banca Sofia” ogłosił zawieszenie wypłat. Syndykat banków bułgarskich pragnie uratować sytuację, nie dopuszczając do upadłości, a usiłując przeprowa-dzić likwidację.

— Od kilku tygodni trwają przegoto-wawcze prace i pertraktacje w Bukareszcie nad zawarciem umowy handlowej między Anglią a Rumunią. Nowa umowa ma być oparta na taryfie minimalnej.

Ze statystyki ubezpieczeniowej

Roczniki wydawane przez Państwo-wy Urząd Kontroli Ubezpieczeń za-wierają bogaty materiał statystyczny z dziedziny asekuracyjnej (z wyłącze-niem ubezpieczeń społecznych). Nie-dawno ukazał się rocznik 1929, za-wierający dane statystyczne za 1927 r.

Z roczników tych czerpiemy poni-żej szereg liczb, wyróżniających się swem znaczeniem dla całego społe-czeństwa. Rozpatrujemy tylko okres czasu od 1924 r., tj. od wprowadzenia walutej złotowej. Poza tem ogranicza-my się rozmyślnie tylko do rodzimych towarzystw (więc z wyłączeniem zakładów zagranicznych); nie uwzglę-

dniamy również t. zw. małych zakła-dów ubezpieczeń, które w ogólnej lic-zbie kilkunastu istnieją w różnych o-kolicach kraju jako lokalne zrzesze-nia, oparte na wzajemności nieznac-znej ilości osób i dla tego pozbawione są znaczenia, o ile chodzi o calo-kształt asekuracji. Wreszcie pomijamy ubezpieczenia pośrednie.

Najważniejsze dla każdego jest py-tanie, jakie sumy wypłaciły dotych-czas towarzystwa ubezpieczeń tytułem odszkodowań. Na to pytanie daje od-powiedź następująca tabelka (cyfry w złotych):

Dział	1924	1925	1926	1927	Razem
życie	7.468	26.39	1.073.124	1.759.125	3.187.256
wypadki	191.090	285.122	457.83	575.468	1.495.573
odpowiedzialność prawna	27.012	148.343	297.947	505.738	974.040
ogień	18.613.587	37.088.655	44.287.93	54.365.311	154.355.646
kradzież	146.125	531.748	915.664	1.574.260	3.167.797
przewozowe	565.17	516.922	693.161	928.510	2.703.750
konie	8.196	6.10	6.80	11.147	1.323
gradobicie	1.690.142	5.122.076	5.701.498	17.519.533	30.038.249
szkody wodociągowe	763	990	627	698	3.078
auto-casco	40.533	576.234	943.657	523.675	2.034.399
aero-casco	—	—	—	69.43	69.436
maszyny	—	—	—	1.839	1.839
szyby	124.042	181.207	299.183	348.171	952.607
towary i pakunki podróżn.	459	14.489	21.933	14.209	51.091
zwierzęta rzeżne	—	—	—	547.763	547.763
Razem	21.388.514	44.736.521	54.692.665	78.746.782	199.544.876

Podajemy też tabelkę zbioru składek w poszczególnych działach ubezpieczeń w la-tach 1924 do 1927 r., (w złotych):

Dział	1924	1925	1926	1927	Razem
życie	2.876.229	6.674.109	7.775.558	12.960.395	30.286.291
wypadki	1.072.770	1.184.787	1.261.755	1.641.338	5.160.650
odpowiedzialność prawna	724.588	1.457.357	1.834.831	2.448.626	6.465.402
ogień	52.315.992	66.022.76	74.611.523	82.898.372	275.848.968
kradzież	923.614	1.334.159	1.669.591	2.523.34	6.429.38
przewozowe	1.101.053	1.072.39	1.316.249	1.899.470	5.389.311
konie	14.705	11.649	8.718	16.949	51.992
gradobicie	2.635.255	6.498.111	6.391.661	10.793.417	26.317.844
szkody wodociągowe	8.233	8.421	1.889	6.70	34.213
auto-casco	236.759	845.316	850.702	1.189.129	3.125.836
aero-casco	—	—	—	314.542	314.542
maszyny	—	—	—	14.983	14.983
szyby	374.212	426.633	579.93	580.009	1.888.817
towary i pakunki podróżn.	39.568	172.649	216.165	247.821	676.203
zwierzęta rzeżne	—	—	—	665.172	665.172
Razem	62.323.319	86.715.826	96.455.975	118.178.097	362.673.257

Z całej plejady zagadnień wzgl. wniosków i uwag, jakie na tle tych dwóch tabelek wynikają, rozpatruje-my tutaj dwie kwestje: 1) w jakim stosunku wzrosły szkody i składki w okresie czasu 1924—1927 r.? 2) jaki

jest stosunek szkód czyli wypłat szko-dowych do sumy zebranych składek? O tem informuje następująca tabelka, która z tabelki pierwszej i drugiej wy-nika przez podział odpowiednich liczb:

Dział	Stosunek		Stosunek sumy szkód (wy-płat) do zbioru składek	
	składek 1927 r. do składek 1924 r.	szkód 1927 r. do szkód 1924 r.	1924 r.	1927 r.
	%	%	%	%
życie	450,56	2.461,28	2,48	13,57
wypadki	132,91	569,26	9,42	35,08
odpowiedzialność prawna	337,93	1.872,47	3,73	20,65
ogień	158,46	292,07	35,58	65,58
kradzież	270,92	1.077,34	15,82	62,91
przewozowe	172,61	164,28	51,53	48,88
konie	115,04	136,01	55,73	65,88
gradobicie	409,98	1.036,57	64,14	162,32
szkody wodociągowe	81,02	91,48	9,27	10,46
auto-casco	502,13	1.282,48	17,24	44,04
aero-casco	—	—	—	22,18
maszyny	—	—	—	12,27
szyby	154,99	287,69	33,15	6,08
towary i pakunki podróżnych	626,32	3.095,64	1,16	5,78
zwierzęta rzeżne	—	—	—	2,65
Razem	189,62	368,17	34,32	66,63

Widzimy więc stały rozwój aseku-racji polskiej. Lecz jednocześnie zau-ważamy, że w okresie 1924—27 r. skład-ki powiększyły się tylko o 89,62 proc., natomiast szkody o 268,17 proc. Sto-sunek szkód do zbioru składek wyno-sił w 1924 r. 34,32 proc., natomiast w 1927 r. aż 66,63 proc. Przebieg ten jest więc niepomysłny dla towarzystw u-bezpieczeń. Dlatego czynią one usilne starania w kierunku poprawy tych stosunków. Znacznym sukcesem pod tym względem może się poszczycić dział ubezpieczeń auto-casco, w któ-rym stosunek szkód do zbiorów skła-dek w 1926 r. wynosił 110,93 proc., a w 1927 r. dzięki poolowi spadł do 44,04 proc.

Rok 1928 stanowił dalszy etap w rozwoju asekuracji polskiej, lecz defi-nitywne wyniki statystyczne nie są jeszcze opracowane wobec braku spra-wozdań jeszcze kilku towarzystw.

Z cyfr statystycznych za 1927 r. czerpiemy jeszcze jedną liczbę. Oto a-

gólna suma ubezpieczenia od ognia wynosiła w tym roku 31 miliardów i 200 milionów złotych. Ponieważ cały majątek polski szacują na ca. 85 mi-ljardów złotych, przeto rezultat ten niewątpliwie zasługuje na podkreśle-nie; wprawdzie osiągnięto go tylko dzięki tej okoliczności, że na obszarze b. Kongresówki i Małopolski obowiązuje przymus ubezpieczenia nierucho-mości niefabrycznych do wysokości 2/3 wartości.

Polska asekuracja, która w ciągu 4 lat, w okresie jak najgorszej konjunktury gospodarczej i finansowej wypła-ciła w gotówce odszkodowań w łącznej sumie 200 milionów złotych, a mimo to zdołała zasilić życie gospo-darcze kapitałami i lokatami, których stan przy końcu 1928 r. przekraczał 100 milionów złotych, stanowi już po-ważny czynnik gospodarczy i zasłu-guje na pełne zaufanie.

Prof. Eichstaedt

W sprawie cła na saletrę

Zaprowadzone niedawno cło na przywóz saletry chilijskiej wywołało w kołach rolniczych szereg protestów. Poniżej podajemy treść memoriału w tej sprawie złożonego ministerstwu rolnictwa przez Wielkopolski Zwią-zek Kół Doświadczalnych w Poznaniu.

Memoriał wypowiada na wstępie pogląd, że zarządzenie rządu w spra-wie cła nałożonego na saletrę chilijską jest niezgodne z interesami pro-dukcji rolniczej kraju.

Doświadczenia przeprowadzone od szeregu lat w Kółach Doświadczal-nych, jak i obserwacje poczynione na wielkich łanach, wykazały, że saletra chilijska jest w szeregu przypadków środkiem nawozowym, nie dającym się żadnym innym nawozem zastąpić. W szczególności nawozy syntetyczne azotowe, jak azotniak lub saletra amonowa lub nitrofos, są źródłami azotu znacznie mniejszej wartości. Jakkol-wiek przy produkcji buraka cukrowe-go część azotu można dać w formie azotniaku, to jednakże dodatek salet-ry chilijskiej jest nieodzownym środkiem dla osiągnięcia maksymalnych plonów. Jest ona bowiem nawozem, który działa pobudzająco na wzrost korzeni i umożliwia przez to roślinie przetrwanie niekorzystnych okresów, wzrostu, np. w razie posuchy, lub roz-przestrzeniania się chorób roślin. Tak samo jest i przy produkcji zbóż, salet-ra chilijska jest i tutaj nieodzownym warunkiem, umożliwiającym osią-gnięcie wysokiej produkcji.

Doświadczenia Kół Doświadczal-nych wykazały np. w niektórych nie-korzystnych warunkach wiosny 1928 roku, iż 1 q saletry chilijskiej wydał 5,6 a nawet przeszło 7 q oziminy. Przy ratowaniu oziminy, która źle wycho-dzi z zimy, saletra nie może być żad-nym innym środkiem nawozowym za-stąpiona. W szczególności wykazały doświadczenia nasze, że azot azotanu amonowego (saletry amonowej) znacz-nie słabiej działa od saletry chilijskiej. W tym kierunku obserwacje i doświadczenia nasze zgadzają się w zupełności z doświadczeniami, poczy-nionymi przez p. dr. Kosińskiego. Ba-dania laboratoryjne, przeprowadzone z ramienia Wielkopolskiego Zw. Kół Doświadczalnych w pracowni Kate-dry Fizjologii Roślin i Chemji Rolnej U. P. pod kierunkiem Prof. Dr. Ni-klewskiego, wykazały, że przyczyną słabego działania saletry amonowej jest rozkład tejże pod wpływem czyn-ników gleby.

Zebranie Prezesów i Delegatów Kół Doświadczalnych uważa dla wytwór-kości kraju za szkodliwe zarządzenie rządu, nakładające cło na tak znako-mity środek produkcji, jakim jest saletra chilijska. Import każdego kwin-tala tego nawozu wzbogaca kraj o 4 q lub więcej q ziarna, lub 5 q cukru. Cło nakładane na saletrę chilijską usuwa wprawdzie konkurencję i staje się do-brodziejstwem dla naszych własnych fabryk syntetycznych nawozów azoto-wych, jednakże w interesie kraju i je-go produkcji jest możliwie jaknajda-lej posunięte obniżenie kosztów pro-dukcji środków nawozowych, co o-siągnąć można jedynie przez zdrową konkurencję importu tych samych środków nawozowych. Rząd dbać po-winien w ciężkiej sytuacji ekonomicznej kraju o to, by środki produkcji po-taniały. Jedynie przez wzmoczenie produkcji osiągnąć można potaniecie produktów rolnych.

Z tych względów zebranie Preze-sów i Delegatów Kół Doświadczalnych Wielkopolskiego Związku Kół Doświadczalnych w Poznaniu uważa za konieczne cofnięcie cła, nałożonego na saletrę chilijską.

Z rynków nabiału

Ubiegły tydzień sprawozdawczy od 30. 10. do 5. 11. 29 stał jeszcze bardziej pod znakiem spokojnej tendencji. Zda-wałyby się mogło, że zainteresowanie dla masła polskiego przestało istnieć.

Na rynku niemieckim zawiody na-dzieje, że z początkiem listopada sy-tuacja się ożywi. Importerzy niemiec-ki bowiem mierzwią się nadal w re-zerwie, widząc dalsze ustępstwa eks-porterów i ograniczając z tego względu zakupy do codziennych potrzeb. Ogól-ną sytuację na rynku niemieckim cha-rakteryzuje obniżenie notowań w Ber-linie w dniu 5. bm. o mk. 3,— na mk. niem. 182,— na 50 kg. franko stacja

odbiorcza na I a gatunek. Zniżka ta zadziwia biorąc pod uwagę, że w listopadzie rynek przeważnie był ożywiony, co wykazują ceny berlińskie za ub. lata (1924 = mk. 198,—, 1925 = 205,— mk., 1927 = 202,— mk., 1928 = 201,— mk.)

Na rynku angielskim baissa się akcentuje pod naciskiem dalszych dopływów masła kolonialnego i eksporterzy wszystkich krajów zmuszeni są żądać swego poważnie obniżyć. Masło polskie notowano w Londynie w dniu 2 bm. sh 156 — 164 per cwt loco Londyn, a więc o 6 sh niżej, aniżeli w tygodniu ubiegłym. Natomiast o tym samym czasie w roku 1928 notowanie brzmiało sh 144 do 156. Różnica notowań na korzyść bieżącego roku tłumaczy się stosunkowo mniejszymi dopływami masła z Nowej Zelandji i Australji, gdzie niekorzystne warunki opóźniły wzrost produkcji mleka.

Sytuacja na rynku węglowym

Dowozy węgla z końcem października nieco zmalały. Wielkie zakłady przemysłowe poczyniły zakupy jeszcze przed końcem września, gdyż od 1-go października nastąpiło podniesienie taryfy kolejowej. W początkach ub. miesiąca dopełniały kopalnie zaciągniętych uprzednio zobowiązań.

Zapowiedzi strajkowe górników nie wpłynęły na ożywienie obrotów.

Obecnie cena konwencyjna za tonę węgla orzech I. wynosi 40,50 zł, za kostkę 42 zł. W poznańskich hurtowniach węglowych, trudniących się jednocześnie handlem detalicznym odstawia się orzech I. loco dom ze zwózką po 3,60, za kostkę 3,70 zł.

Zeszłoroczna, surowa zima nauczyła ludzi przezorności. Zoopatrywano się we węgiel jeszcze w lecie, a hurtownicy nagromadzili wielkie zapasy.

PODATKI I OPŁATY

(p) Oddanie nieruchomości na własność, celem spłacenia długu pieniężnego, a opłata stemplowa. Okólnikiem L. D. V 6075/6/29 min. skarbu wyjaśniło, że stawka, 0,5 proc. przewidziana w zdaniu drugim ustępu drugiego art. 58, nie ma zastosowania, jeżeli celem spłacenia długu pieniężnego z tytułu zapisu lub z tytułu obowiązku, przyjętego w akcie darowizny przez obdarowanego, nieruchomości zostaje oddana na własność nie legatarzowi lub osobie, wskazanej w akcie darowizny, lecz osobie trzeciej, której legatarz lub wskazany w akcie darowizny cedował swą wierzytelność pieniężną. (c)

(p) Opłata stemplowa od potwierdzenia odbioru ceny sprzedaży za dostarczone towary. Okólnikiem L. D. V 6075/6/29 min. skarbu ustalilo, że potwierdzenie odbioru ceny sprzedaży za zaznaczeniem, że otrzymano ją za dostarczone towary, jeżeli nie zostało wręczone kupującemu, ale jest przez niego podpisane (pozostaje u sprzedawcy jako dowód przychodowy), należy do pism stwierdzających wykonanie przez sprzedawcę umowy o sprzedaż rzeczy ruchomej i podlega opłacie według zasad, podanych w art. 72 ustawy o opłatach stemplowych, t. j. w wysokości 0,2 proc. względnie 1 proc. (c)

KRONIKA GOSPODARZA

(k) Ruch na giełdzie zbożowej w Poznaniu w związku z zaprowadzeniem premii wywozowych był w dniu dzisiejszym znacznie słabszy. Pojawiła się tendencja wycofania. Szczególnie mały był popyt na makę.

(k) Obniżenie stopy dyskontowej Banku Polskiego? Obiega pogłoska, że na porządku dziennym zebrania Rady Banku Polskiego znajdzie się m. i. sprawa obniżenia stopy dyskontowej Banku Polskiego z 9 proc. na 8½ ew. nawet na 8 proc.

(k) Zebranie Związku kupców i przemysłowców samochodowych. W dniu 2. XI. 1929 r. w sali Automobillklubu odbyło się walne zebranie Związku kupców i przemysłowców samochodowych przy udziale licznych członków. Zebranie zajął prezes Związku p. dyr. St. Sierszyński poczem sprawozdanie z działalności i kasowe wygłosił sekretarz generalny Zw. Tow. Kupieckich p. Wł. Szczepański. Zebranie uchwaliło jednomyślnie absolutorjum zarządowi ustępującemu, wybrało nowy zarząd w składzie: pp. dyr. St. Sierszyńskiego, dr. Nenckiego, inż. Duszyńskiego, Bitnera, dyr. Tomaszewskiego, radcy Katarfisa z Torunia, oraz p. Wemela z Ostrowa. Po wyborze zarządu zareferowana została umowa konwencyjna dla handlu pneumatykami oraz sposoby jej przeprowadzenia, która rozciągać się będzie na teren całej Rzeczypospolitej. Umowa ta dąży do uregulowania obecnego w wysokim stopniu niezadowolonych stosunków w handlu gum samochodowych. Po dłuższej dyskusji, w której zabierali głos liczni członkowie uchwaliło powołać konwencję do życia i to w możliwie najkrótszym czasie. Zebranie upoważniło zarząd do przeprowadzenia wszelkich czynności bieżących w powołaniu konwencji. Po załatwieniu szeregu spraw bieżących w wolnych wnioskach zebranie przewodniczący solwował.

(k) Polsko - niemieckie obrady kolejowe w Berlinie. W dniach 29 i 30 października odbyła się w Berlinie polsko - niemiecka konferencja kolejowa w sprawie taryfy osobowej i bagażowej dla komunikacji między Prusami Wschodnimi a Francją, oraz między Prusami Wschodnimi a resztą Niemiec przez Polskę.

Z ZAGRANICY

(z) Czechosłowacki wolny port w Hamburgu. Rokowania między Czechosłowacją a Niemcami w sprawie odstąpienia Czechosłowacji wolnej strefy w porcie hamburskim zostały ukończone. Półurzędowo donoszą, że komisja, składająca się z przedstawicieli Anglii, Czechosłowacji i Niemiec, powziela uchwałę w myśl postanowienia Traktatu Wersalskiego, aby senat Hamburga wydzierżawił Czechosłowacji pewne parcele portowe na lat 99.

(z) Sytuacja finansowa Francji. Francuski minister finansów przyjął najwybitniejszych przedstawicieli paryskiego świata finansowego, którzy stwierdzili jednogłośnie, iż sytuacja rynku paryskiego jest całkowicie zdrową. Absolutnie nie widać jakichkolwiek poważniejszych wpływów środowisk spekulacyjnych, klientela zaś francuska rozpoczęła znowu dokonywać zakupy papierów za gotówkę.

(z) Zagadnienie węglowe w Anglii. Rząd zaprosił centralny komitet stowarzyszenia właścicieli kopalń i komitet wykonawczy związku górników na konferencję z przedstawicielami rządu. Celem konferencji jest zapobiegnięcie kryzysowi plac w związku z propozycjami rządu zmniejszenia długości dnia pracy w kopalniach. Właściciele kopalń zajęli wobec projektu rządowego stanowisko negatywne, zapowiadając stosowne zmniejszenie plac, jako nieuniknione wobec projektowanego skrócenia godzin pracy o ½ godziny. Na konferencji rząd będzie wywierał nacisk na właścicieli kopalń w kierunku przyjęcia projektu rządowego bez obniżania dotychczasowej skali plac.

Z WYDAWNICTW

(w) „Przegląd Gospodarczy”. Zeszyt 21 „Przeglądu Gospodarczego” zawiera następującą treść: „O kredyty zagraniczne” — E. R., „Rynek pieniężny a ceny zboża” — T. Sławiński; „O traktat handlowy polsko - niemiecki” — Z. M.; „Sprawy węgla i cukru na terenie międzynarodowym” — dr. T. Ł.; „Z gospodarczego położenia Niemiec” — dr. A. Bzowiecki; „Bilans płatniczy Stanów Zjedn. A. P.” — S. G. — Ponadto zeszyt zawiera Kronikę krajową i zagraniczną, Rynek pieniężny i towarowy.

Nasiona. Sprawozdanie handlowe z dn. 4 listopada 1929 r. specjalnego składu nasion Telesfora Otmianowskiego w Poznaniu. Notowania informacyjne w zł. za 100 kg. za jakości przeciętne dominialne, nowego sprzętu, loco stacja załadowania. Koniczyna czerwona 140—165, koniczyna biała 160—215, koniczyna szwedzka 180—210, koniczyna żółta chmielowa odłuszczone 120—140, koniczyna żółta chmielowa w łuskach 60—65, inkarnatka 220—240, przełot pospolity 70—85, rajgras angielski krajowy 80—90, kostrzewa łakowa 175—200, trawa kupkowa 170—190, tymoteusz 35—40, seradela 24—25, wyka łakowa 34—37, peluska 30—33, wicko zimowa 65—75, groch Wiktorja 50—57, groch zielony Folger 42—47, groch polny mały 38—42, gorczyca 66—72, rzepak latowy 70—78, rzepak zimowy 70—74, tatarka 30—33, konopie 70—80, siemie lniane 84—90, proso 45—52, mak niebieski 110—120, mak biały 130—145, łubin niebieski 21—22, łubin żółty 25—27.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań dnia 6. 11. 1929.

Warunki: Handel hurtowy, paryet Poznań, ładunki wagonowe dostawa bieżąca ze 100 kg.:

Standardy: a) żyta 696 gr (119,5 f. w. hol.); w) pszenicy 753 gr (128,0 f. w. hol.) „Ceny orientacyjne” paryet Poznań

Żyto	24 00—24 50
Uspokojenie spokojne.	
Pszennica	35,50—38,50
Uspokojenie spokojne.	
Jęczmień przemysłowy	25,00—26 0
Jęczmień browarowy	26,00—29 00
Uspokojenie spokojne.	
Owies	21,50—23,50
Uspokojenie spokojne.	
Maka żytnia w workach według urzędowo ustalonego typu (70%)	37,00
Uspokojenie stałe.	
Maka pszena 65% w. l. worka	56,00—60,00
Uspokojenie stałe.	
Oreby żytnie	15 75—16 75
Oreby pszenne	17,50—18 50
Rzepak	70,00—74,00
Groch polny	38,00—42,00
Groch Victoria	50,00—57,00
Groch Polgera	42,00—47,00
Ziemiaki fabryczne franco fabryka za kg. % mączki	0,15
Stoma duża	3,20—3,50
Stoma prasowane	4,20—4,50
Siano duże	08,00—(9,1)
Siano prasowane nadnotekło	10,00—11,00

Ogólne uspokojenie spokojne. Uwagi: Ziemiaki iadane bez hardlu leczmień, pojawiający się na rynku, w większości wypadkach nie odpowiada normom jęczmienia browarowego.

W obronie kolejowców

Sprawa wywiadu z p. inż. Frankiem.

Związki polskich kolejowców nadsyłają nam obszernie pismo, z którego podajemy co najważniejsze ustępy:

W kilku dziennikach stołecznych, ukazał się wywiad z p. inż. Frankiem. Dyrektorem Departamentu Eksploatacyjnego Ministerstwa Komunikacji. W wywiadzie tym Dyrektor Frank podaje jako jedną z przyczyn licznych katastrof kolejowych „rozprężenie psychiczne i moralne oraz zanik obowiązowości wśród pracowników”.

Podpisane Zarządy: Zw. Zaw. Kolejarzy i Zw. Zaw. Maszynistów Kolej. zmuszone są imieniem 80 000 reprezentowanych przez nie pracowników kolejowych — odeprzeć z oburzeniem tę nieczem nieuzasadnioną i nie partą żadnymi dowodami obelgę.

Kolejarze znoszą z cierpliwością nędzę, która ich gnębi i spełniaja swoje obowiązki gorliwie, mimo, iż paląca kwestja poprawy ich bytu od szereg lat pozostaje w zawieszaniu. a wypracowane przez nich miliardowe zyski obracane są na niezawsze niezbędne, a często luksusowe inwestycje.

Rzeczywistych powodów wzmożenia się liczby katastrof kolejowych szukać należy nie w „rozprężeniu moralnym” kolejarzy, lecz w metodach stosowanych przez Departament Eksploatacyjny M. K., za którego działalność odpowiedzialny jest Dyrektor tego Departamentu, p. inż. Frank.

Zarządy Związków poczuwają się do obowiązku stwierdzić, iż najważniejszemi z przyczyn są:

1) przemęczenie pracowników służbą, które według rezultatów dochodzeń, niestety, nie podawanych do wiadomości publicznej — jest powodem olbrzymiej większości wypadków kolejowych. Przemęczenie to jest skutkiem systematycznego gwałcenia przepisów o czasie pracy, zatrudniania pracowników na odpowiedzialnych posterunkach ruchowych po 300, 360, a nawet i 420 godzin w miesiącu. zmuszania pracowników do pełnienia służby na takich posterunkach po 20, 30, a nawet 36 godzin bez odpoczynku, odmawiania urlopów wypoczynkowych nieraz przez kilka lat z rzędu, nienależyty stan t. zw. sal noclegowych, które nie zapewniają pracownikom wypoczynku itd.;

2) Brak jednolitych przepisów ruchu. Przepisy ruchu nie zostały skodyfikowane ani ujednolajnione i są w każdej niemal Dyrekcji inne. Po 11 latach istnienia P. K. P. obowiązują na tych kolejach fragmenty starych przepisów, odziedziczonych po zaborcach, obok nowych przepisów. Na przepisach ruchu składają się setki zarządzeń, okólników itd., pochodzących od różnych władz i porozrzucanych po rozmaitych Dziennikach Urzędowych;

3) Niewspółmierność zadań, których się podejmują Polskie Koleje Państwowe, ze stanem urządzeń gwarantujących bezpieczeństwo ruchu, tudzież ze stanem technicznego wyposażenia kolei. Pod względem natężenia transportów koleje nasze dorównują, a często przewyższają najintensywniej pracujące koleje na Zachodzie Europy. Natomiast pod względem urządzeń gwarantujących bezpieczeństwo ruchu są w stosunku do nich co najmniej o 20 lat spóźnione. Posiadamy parowozy prowadzące pociągi o 2 000 tonn, ale nie posiadamy dostatecznej liczby wagonów, przystosowanych do automatycznych hamulców. Centralizacja zwrotnic i sygnałów nie wszędzie jest przeprowadzona. Istnieje wiele niestrzeżonych przejazdów i przejść, niezabezpieczonych należyście torów itd.;

4) System oszczędnościowy, który doprowadził do redukcji personelu poniżej normy koniecznej dla obecnego natężenia ruchu i powoduje stale dotkliwe braki w sposobie budowy nawierzchni, naprawy taboru itp.

W tym stanie rzeczy, opisanym przez nas z konieczności tylko fragmentarycznie, raczej dziwić się należy, iż na kolejach polskich zdarza się tak mało katastrof.

Z POMORZA

— Toruń. (Kurs gospodarstwa domowego.) Dnia 15 bm. rozpoczyna się kurs gospodarstwa domowego dla dziewcząt w Samplawie pow. Lubawa. Która z młodych dziewcząt chce być dobrą, wzorową i samodzielną gospodynią, a nie zgłosiła się dotychczas — niech zaraz złoży podanie o przyjęcie, pod adresem Pomorskiej Izby Rolniczej — Toruń, ul. Sienkiewicza nr. 40. Koszt nauki wynosi jednorazowo 25 zł oraz 2 zł wpisowego. Uczennica, która zamieszka w internacie, znajdują-

cym się przy Szkole, opłacać będzie 50 zł miesięcznie za utrzymanie. Do podania o przyjęcie na kurs należy załączyć 1 metrykę chrztu, 2) ostatnie świadectwo szkolne, 3) świadectwo moralności i 4) deklarację rodziców, że opłatę za kurs uiszcząca będą. Co do wyprawy, to każda uczennica po złożeniu się otrzyma z Izby spis wyprawy, którą mieć powinna.

— Grudziądz. (Z Rady miejskiej.) Na ostatnim posiedzeniu uchwalono 30 tys. złotych na przebudowanie i urządzenie jednego z gmachów ratusza na szkołę powszechną, a 75 tys. zł na rozbudowę reszty gmachów, na którą wydano dotychczas 500 tys. zł. Większ. głosów uchwalono udzielić pracownikom miejskim zwrotną zaliczkę w wysokości 50 proc. miesięcznych poborów na zakupy zimowe, odrzucając równocześnie wniosek o udzielenie dodatku komunalnego dla emerytów miejsk. Następnie uchwalono wyśokość dodatku kom. do państw. podatków na rok przyszły w wymiarze dotychczasowym z wyjątkiem podatku komun. od opłat państw. od patentów akcyzowych na wyrób i sprzedaż napoi alkoholowych, który podwyższono z 20 na 80 proc. Rozpatrzenie protestu przeciw ważności ostatnich wyborów do Rady miejskiej, który wniosł tutejszy BBWR, nie nastąpiło, dla braku quorum. (ski)

— Grudziądz. (Do Filomatów Pomorza.) Historia Kółka Filomatów w Brodnicy jest w opracowaniu. Pożądane są życiorysy kilku zmarłych członków, uczniów gimnazjum z czasokresu 1873—87. Są nimi śp. Buliński Antoni (1885) Ameryka, Chamski Edmund (1873) Berlin, Chamski Józef (1874), Chyczynski Stefan (1883) Podgórz, Czapski Artur (1884) z Bobrowa, Dzierżowski Edmund (1873) aptekarz, ks. Grochowski Władysław (1898) Toruń, skazaniec z procesu toruńskiego, Ameryka Kanada, — Jankowski (Gdańsk) adwokat, Kielczewski Kazimierz (1873) Radomsk, Krajewski Józef (1885) urzędn. pocztowy Niemcy, Podczaski Jan (1882) Ameryka, Sychowski Teodor (1893) Lwów, Zieliński Antoni (1886), Nowawiec.

Uprasza się również o fotografie śp. Kielczewskiego Kazimierza, śp. dr. Rednera Konrada, śp. dr. Krebsa Aleksandra, ks. Grochowskiego Władysława, b. prezesów kółka. Fotografie po wydaniu dzieła zostaną zwrócone.

Krewni, koledzy i znajomi zmarłych członków kółka zechcą łaskawie wiadomości, dotyczące życia, działalności, zamieszkania i śmierci podanych b. Filomatów skierować pod adresem: Redaktor Aleks. Markwicz, Grudziądz, Stara 24.

— Tczew. (Dzień Katolicki.) Dnia 27 października urządzono w Tczewie pierwszy parafialny Dzień Katolicki. O godz. 6 rano odegrała orkiestra Stow. Młodzieży Katolickiej pobudkę, poczem o godz. 10.45 odbyła się uroczysta msza św., na którą przybyły delegacje towarzystw ze szlankarami. Kazanie wygłosił ks. kan. dr. Raszeja z Pelplina. Następnie odbył się pochód manifestacyjny przez ulice miasta, w którym brały udział szkoły i towarzysztwa. Pochód rozwiązano przed kościołem św. Józefa, gdzie burmistrz p. Wojczyński przemówił na cześć Ojca św. Następnie zabrał głos p. rektor Pawłowski, który omówił znaczenie Kościoła katolickiego w Polsce. Po południu odbyło się uroczyste zebranie. Referat p. tyt. „W obronie małżeństwa katolickiego” wygłosiła pani prof. Władczyńska. Cała parafia w dniu tym była przybrana w chorągwie papieskie i narodowe.

— (Osobiste.) Naczelnik Urzędu Celnego z Tczewa p. Antonowicz został przeniesiony do Gdyni w charakterze naczelnika Urzędu Celnego. (dt)

— Gdynia. (Szkoła gospodarstwa domowego.) Pragnąc zadość uczynić potrzebom społeczeństwa na Pomorzu w kształceniu dziewcząt w gospodarstwie domowym, Pomorska Izba Rolnicza zakłada szkoły gospodarze. Jedną z tychże zostanie otwarta 15 listopada rb. w Redlowie pod Gdynią w miejscowości malowniczo położonej nad brzegiem morza polskiego. Szkoła ta łącznie z działem hotelarskim, będzie trwała 6 miesięcy w okresie zimowym. Obejmuje naukę gotowania, pieczenia, prania, szycia, haftu, robót itd. Uwzględniając potrzebę wybrzeża i Kaszub, których ludność cierpieć dochody częściowo z letnisk, zamierza Pomorska Izba Rolnicza przy szkole gospodarczej utworzyć dział hotelarstwa t. j. naukę prowadzenia letnisk. — Przy szkole będzie utworzony stały internat, w którym uczennice będą miały zupełne utrzymanie i opiekę rodzicielską. — Do szkół mogą zgłaszać się uczennice od lat 16 z przygotowaniem szkoły powszechnej. Koszt nauki za cały okres wynosić będą 30 zł, wpisowe 2 zł. Za utrzymanie w internacie 50 zł miesięcznie lub produktu rolne jako równoważnik tej sumy. Uczennice muszą mieć swa pościel, powłóczki na pościel, bieliznę, przybory szkolne. Warunków w szczególności udziela Pomorska Izba Rolnicza w Toruniu, ulica Sienkiewicza 40. Do podania załączyć należy: a) metrykę chrztu, b) świadectwo szkolne, c) świadectwo moralności, d) deklarację rodziców że opłatę za kurs i utrzymanie uiszczą będą.

**PRZY ZAKUPACH ZWAŻAJ
CZY JESTEŚ W SKLEPIE
POLSKIM I CHRZEŚCIJAŃSKIM**

Skarb na ulicy

Dokładniej mówiąc: pieniądze na chodnikach! Leżały one tam — i dziwna rzecz nikt po nie się nie schylił, nikt ich nie podejmował. Czasem tylko, jakby na kpiny, przechodził jakiś kłopotliwy, lub dzieciak wygrzebie, poniszczy i porzuci.

Ale gdzież to znajdują się te wzgardzone skarby? Ot w całym mieście, wszędzie tam, gdzie wzdłuż chodników klony rosną.

Kto nie wierzy, niech przejdzie się na ul. Libelta. Cieszkowskiego, Moniuszki i wszędzie tam podrepcę wokół parku, oglądając uważnie przyziemną część pnia każdego klona. Ujrzy bezwzględnie pod każdym drzewem istne gęstwiny miedzianej barwy grzybków, o spodzie kapeluszyków i górnej części trzonków barwy białej, dolnym zaś końcem trzonków czarniawym, jakby spalonym, aksamitnym.

Znamy już tego grzybka z opisów moich zeszłorocznych, to — monetka aksamitka!

W tym roku monetka aksamitka obrosła silnie żywe klony. Z tej racji, kto tylko wie, że każdy grzyb kapeluszkowy trwa w symbiozie z rośliną zieloną, łącząc się z cieniułkami nitkami swej podziemnej grzybni z włoskowatymi korzonkami swego zielonego towarzysza, kto poza tem wie, że klon jest słodki, czyli że wytwarza znacznie więcej niż inne drzewa ilości cukru, że wreszcie roślina każda wysyła z nadchodzącą zimą w najdelikatniejsze swe części nadziemne, więc w młode pędy i pączki, silne susydja w postaci cukru, którego roztwór o wiele trudniej niż czysta woda ulega zamrożeniu, ten domyśli się, przewidzi ciężką, jaka nas obecnie czeka, zimę. Dość jasne! Klon czując, że zima będzie sroga, zapatruje się, — nauczony zwłaszcza doświadczeniem zeszłorocznym, — w znaczniejsze zapasy cukru; a ponieważ głównym pożytkiem, jaki ma grzyb z symbiozy z rośliną zieloną, jest jej cukier, zatem niezwykle masowe występowanie obecnie monetki aksamitki wokół klonów świadczy o niezwykle wielkich zapasach cukru, jakie klony na nadchodzącą zimę gromadzą. Zima więc według tej oznaki będzie bardzo ciężka...

I pomyśleć, że nadciągająca zima, zanim jeszcze zaistniała, rzuciła nam na ulicę kapitały!

Dla ostatecznego wyjaśnienia tej sprawy opowiem fakt rzeczywisty. Oto, idąc dziś z parku Moniuszki do Dohskiego, nahlazłem bez najmniejszego trudu pod owymi klonami pełniutki, kopyaty kapelusze monetek. Zważywszy je, przekonałem się, że było ich trzy i pół funta. Biorąc zaś pod uwagę, że w szeregu grzybów jadalnych, ze względu na ich wartość smakową i delikatność, monetka aksamitna stoi na miejscu czwartym, gdy borowik (grzyb prawdziwy) dopiero na dziesiątym, przyznajemy musimy monetce i odpowiednią wartość pieniężną. Więc chyba nie będzie duża, jeśli targową jej cenę oznaczmy na 2 złote za funt.

Zatem, — idąc od parku Moniuszki do Dohskiego, wyzbierałem w ciągu 10 minut pod przychodnikami klonami — 7 zł. na czysto!

Gdy zbierałem monetki, zaczęli mnie ten i ow. Naprzykład jakiś robotnik, przyślanawszy, ze zgrozzeniem zawołał:

— Panie! przecie to po psie!...

Za chwilę dzieciaki jakieś otoczyły mnie kołem, pytając ciekawie, co zbieram.

— Pieniądze! — mówię. A widząc niedowierzanie, tłumaczę:

— Ależ naprawdę pieniądze, bo te doskonałe grzybki zwa się „monetki”.

Ktoś inny wreszcie, widząc z duszą samarytańską ostrzegł:

— Panie! bo to grzyby trujące!

— Ja właśnie chcę się otruć, bo mi zwam, domorodzi grzybiarze, życie już obrzydło!

I takie mniej więcej dyskusje przygodne pod każdym niemal klonem. W tem nagłe, zgłębiony w siedmiomro przy ziemi, słyszę nad sobą ruhaszny okrzyk:

— Hej! a kto mi to podbiera monetki?!

... Nie wierzę własnym uszom! Jaki, więc jest ktoś przecie w Poznaniu, co zna te grzyby, co wie, że je nazywam monetkami, i wreszcie, że rosną tu one masami, rozbudając w dwóch ludzkich sercach przynajmniej wzajemną o nie zazdrość?!

Podnoszę skwapliwie głowę i, już z radości niewysłowionej, krzyczę na całe gardło:

— Pan Ratajczak, pan Ratajczak! No, bo kłóży inny, jak nie pan!

Tak, w istocie ścisłał kordjalnie ma prawicę, radośnie uśmiechnięty pan Ratajczak, prymus mego zeszłorocznego kursu grzyboznawstwa dla polskiej sanitarny w Poznaniu, uczeń niezwykle pojętny i pilny.

działawolany grzybiarz, któremu przez cały ubiegły rok zawdzięczała poznańska publiczność wiele smacznych, nowych gatunków grzybów na targowskich miejscach, jak też fakt, że w Poznaniu latoś nikt grzybami się nie zatrut.

Zapamiętaliśmy się rzeczywiście w gorącą pogawędkę.

— Dlaczego dotąd monetek niema na targu? — pytam.

— Ależ starałem się, — mówi p. R., — objaśniałem, zachęcałem! Przynosili trujące maślanki wiązkowe, lub tylko podpieńki.

— To znów napiszę, — mówię, — może poskutkuje! Tyle monetek będzie tej zimy! Niejeden biedak mógłby zarobić!

— Owszem, profesorze! My zachęcać dalej będziemy gorąco i przekupniów do przynoszenia monetek na targ i publicz-

ność do ich nabywania. Zwłaszcza, że maślanek już niema, więc nie będzie obawy o pomyłkę i zatrucia. — Ale niechże pan napisze przy sposobności i do mieszkańców miasta, zwłaszcza dzieci i dozorców plantowych; bo i oni niszczą te grzyby ogromnie, myśląc, że to szkodniki drzew, jak opieńki!

— Dobrze, napiszę i o tem, i może wreszcie nauczą się u nas ludzie szanować i monetki i korzystać z tego hojnego a cudownego daru Bożego! Ale, niech i panowie, moi uczniowie, nie zawstydzą mnie i silnie krzawią nabyte wiadomości!

— Staramy się wciąż, panie profesorze! Proszę mi wierzyć! W kilku już miejscach, gdzie rosną młode monetki, poprzyklepiłem kartki z wyraźnym napisem: „Nie niszczyć! Doskonale grzyby jadalne”. — Tylko czy skutek będzie właściwy, bo ktoś go to pomyśleć, że to może psi figiel jakiegoś złośliwca, co chce naiwnych w błąd wprowadzić i potruci!

— Doskonale! Niech pan nalepia takie kartki dalej, a ja o tem napiszę; może więc w ten sposób ludzie nauczą się u nas wreszcie grzyboznawstwa!

F. Teodorowicz.

Problem nawracania się ateistów

(KAP) Problemem tym zajmował się Chesterton w jednym z odczytów, wygłoszonych niedawno w związku z wielkim kongresem katolickim w Londynie.

Ateistę trudniej jest uświadomić, niż kogokolwiek innego, ponieważ należy on do ludzi najbardziej ograniczonych i uprzedzonych. Ateista starożytności jest jakby jeńcem, skrepowanym nawet w działaniach czysto ludzkich. Ani gesty, ani nawet członki jego nie są wolne. Podobnie, jak niektóre zwierzęta niższego rzędu nie może on ukłknąć, nie jest też w stanie rozkrzyżować rąk, co może robić nawet poganin nieuprzedzony. Ateista jest jakby istotą, dotkniętą skurczem, istotą, źle korzystającą ze znacznej części potrzeb ludzkich.

A jednak ma on pewną cechę dodatnią i właśnie z tej strony należy do niego podchodzić. Kocha on prawdę, stara się logicznie i dokładnie myśleć, podczas gdy wszelkiego rodzaju modernisci, podający się chętnie za „religijnych”, w gruncie rzeczy nie mają żadnego credo, są partnerami nie daleko bardziej nieokreślonymi i tchórzliwymi. Ludzie ci wierzą w jakąś „celowość rzeczy”, która mogłaby być nazwana prawie „bóstwem”, ale przeczą Bogu, jako istocie osobowej i jako praprzyczynie wszelkich celów.

Prawdziwych ateistów natomiast jest mało. Jednakże postawa ich jest b. mocna, tak samo, jak „mocne” są zawsze niewzruszony upór i szczere głupstwo. Ateście należy wyjaśnić, że jeżeli on ma słusność, to cały świat kultury ludzkiej, która bez religii jest całkowicie nie do pomyślenia, opiera się na złudzeniu, urojeniu i kłamstwie. Człowiek jest w takim razie tworem nieprawdy i produktem błędu; byłoby to zupełnie możliwe w owym świecie, gdzie, według założenia, wszystko jest ślepe i bezcelowe. Jeżeli ateista zrozumie to z całą jasnością, wówczas załamie się dlań wszystko, życie, kultura i wszystkie ich wartości. Zdjęty zgrozą uzna za okropność to, co kochał dotychczas, jako prawdę. Wtedy musimy mu powiedzieć: „Kochasz prawdę i na nic innego nie masz względu: to jednak dowodzi, że ostatecznie prawda musi być czemś, godnym kochania. Twoja wielka miłość dla niej nie może być czemś, oderwanem od życia ludzkości, wśród której tkwisz. Bóg jest prawdą, a ty nie masz żadnej innej podstawy, by kochać prawdę, lub cokolwiek innego!”

Jak komuniści w Leningradzie zrównali z ziemią pięć fabryk

Kraj Sowietów, jest jak wiadomo, krajem niezwyklej kontrastów. Niedawno rząd sowiecki opracował gigantyczny plan t. zw. „industrializacji” Z. S. S. R. w przeciągu najbliższych 5 lat. Sowiecka „piatiletka” przewidyje wprost fantastyczny wzrost przemysłu niemal o 200 proc. Tem bardziej interesującym będą dane o stanie faktycznym przemysłu sowieckiego. Oto, co mówi moskiewska „Prawda” o 5 fabrykach gazu w Leningradzie, które, jak zaznacza pismo, po prostu zniknęły z powierzchni ziemi.

Fabryki te przedstawiały przed rewolucją komunistyczną wartość 14 milionów rubli złotych, przyczem sieć gazowa dawnej stolicy Rosji wynosiła 500 km. i warta była 7 milionów rubli.

bli. Po rewolucji komunistycznej już w 1920 roku dwie fabryki, a mianowicie na Wyborskiej Stronie i Wasiljewskim Ostrowie, zostały całkowicie rozebrane, budynki zaś zrównane z ziemią. Na miejscu tych fabryk troskliwa o zdrowie proletariatu władza sowiecka urządziła skwery. Inne 3 fabryki przeznaczone zostały na t. zw. konserwację, gdyż kierownicy gospodarki sowieckiej przypuszczali, że uda się im wkrótce pozostałe fabryki gazu uruchomić. Po kilku latach sowieckiej konserwacji okazało się jednak, że i pozostałe fabryki gazu znajdują się w stanie całkowitej ruiny. Komisja, która we wrześniu r. b. badała stan tych fabryk, ustaliła, że okna we wszystkich budynkach fabrycznych są wybite, drzwi połamane, dachy zawalily się, cenne części maszyn skradzione, kotły parowe i niemal cała instalacja zepsuta, wobec czego o uruchomieniu tych fabryk nie może być mowy. A więc sowiecka konserwacja nieczynnych fabryk zakończyła się całkowitem ich zniszczeniem. Nie pozostało nic innego — twierdzi „Prawda” — jak przeznaczyć zabudowania fabryczne na rozbiórkę. W ten sposób milionowe miasto straciło cenne gazownie, ludność zaś pozbawiona jest gazu. Odbija się to również i na innych fabrykach w Leningradzie, potrzebujących gazu.

Oczywiście fakt zrównania z ziemią pięciu cennych fabryk gazu nie stanie na przeszkodzie szumnym opowieściom komunistów o kolosalnych postępach ich gospodarki a pisma sowieckie nadal twierdzić będą, że tempo rozwoju przemysłu sowieckiego wyprzedza kraje kapitalistyczne.

Ptaki — wzorem pracowitości

Falszywe mniemanie. — Skrzydlaci budowniczo. — Praca ponad siły.

Zupełnie niesłusznie utarło się mniemanie, że ptaki pędzą żywot bez troski i szczęśliwi. W istocie, rzecz ma się przeciwnie. „Gdybyśmy pracowali tak ciężko jak ptaki, zylibyśmy bez wątpienia wszyscy w dobrobycie”. Te słowa znanego ornitologa angielskiego, nie są pustym aforyzmem. U skrzydlatej rzeszy dzień pracy rozpoczyna się przed wschodem słońca i trwa bez przerwy do zmierzchu. W świecie ptasim niema ani świąt ani niedziel, ani też zwązków robotniczych, ograniczających czas pracy. Gdyby istniały w tym względzie jakie specjalne przepisy lub prawa ochronne, to wielu z naszych skrzydlatych przyjaciół niewątpliwie bardzo przedko zginęłoby marnie, gdyż większość ich staczać musi bezustanną zaciętą walkę o zdobycie żywności.

Nawet w wypadkach, kiedy konieczność życia nie zmusza do uciążliwego trudu, ptak, nie zastygając odpoczynku, pracuje. Obserwowano parkę czyżków, która miała troszkę nielada — nakarmienia pięciorga piskląt. Otrzymywały one więcej żywności aniżeli zjeść mogły; pomimo to samiczka nie przestawała znosić im najprzeróżniejszych „smakołyków”, aż w końcu padła zupełnie wyczerpana i leżała w gnazdku z otwartym dziobkiem i omdlałymi ze zmęczenia skrzydłami.

Przy budowie swych siedzib, ptaki wykonują nieprawdopodobny ogrom pracy. Zbudane gniazdo sikorki zawierało przeszła dwa tysiące różnych piórek oraz kilogram innego materiału „budowlanego”, pokrytego setkami kawalków mchu. Te ostatnie tworzyły rodzaj rzeczywistej artystycznej inkrustacji. Obliczono, że skrzydlaci budowniczo, przy znoszeniu tych piórek, włosków, mchu itp. musieli przebyć przestrzeń przynajmniej trzech tysięcy kilometrów, zanim zgromadzili wszystko, co potrzeba, aby przystąpić do budowy swego ślicznego „domku”, harmonizującego dokładnie z gałęzią, na której się mieścił. Gniazdo zostało wykonane w przeciągu 14 dni; gdyby zaś ptaki pracowały „po ludzku” t. j. 6—8 godzin dziennie, to budowa trwałaby przeszło miesiąc.

Dzielił stuka cierpliwie godzinami, dniami całymi, w twarde drzewo, aż przez wydrążony otwór dostanie się do spróchniałego wnętrza, gdzie wyłabia sobie obszerne pomieszczenie i znów nasuwa się refleksja: gdyby ptak ten był zniewolony dziennie usuwać tylko pewną, ściśle określoną ilość wiórów, to ileż czasu trwałoby tworzenie gniazda? Ale niekępowane przez żadne ustawy, szare to małenstwo molozi się od rana do nocy i w stosunkowo krótkim czasie zdobywa sobie wygodne mieszkanie!

W wielu wypadkach zauważono, że ptaki karmiąc swą potomstwo, od świtu do zmierzchu przylatywały co dwie minuty do gniazda, przynosząc za każdym razem liście lub inny szkodliwy owad, oddając tem samem nieocenioną przysługę ludziom.

Do najczęściej pracujących skrzydlatych robotników należą muchołówki i jaskółki. Pstra muchołówka, dla wyżywienia czworga piskląt, odbywać musi niezmiernie dalekie i liczne ekskursje w poszukiwaniu malutkich owadów, służących za pokarm dla młodych. Również jaskółki, w pogoni za pewnym rodzajem muszek, wykazują codziennie nadzwyczaj dalekie

W razie śmierci jednego z „małżonków”, poświęcenie pozostałego przy życiu rodzica, jest bezprzykładne. Zauważono wypadek, kiedy samiczka została zabita, wówczas gdy w gniazdie były zupełnie młode jeszcze pisklęta. Samiec w poszukiwaniu obowiązków jednego żywiciela rodziny, zdwoił wysiłki, aby sprostać zadaniu. Pewnego dnia, obserwujący przyrodnik dostrzegł dzielnego tego ptaszka, leżącego na ziemi, w stanie zupełnego wyczerpania. Niestety wypadek ten nie uszedł również uwagi czatującego w pobliżu — kota.

Kr.

Rozebrał się i stanął na pomniku św. Wacława

Nie lada sensację mieli w tych dniach mieszkańcy Pragi, którzy w godzinach wieczorowych przechodzili przez główną ulicę miasta. Około godziny 7 popołudniu dnia 30 października pajawili się nagle pod pomnikiem św. Wacława jakiś nieznanymi osobnik, który, obszedłszy kilka razy potężny pomnik, nagle jednym susem wskoczył na cokół, a następnie zrecznie wdrapał się na... olbrzymią rękę św. Wacława, na której wygodnie usiadł. W mgnieniu oka zgromadziły się nieprzejrzane tłumy przechodniów, które z wielkiem zainteresowaniem oczekiwały dalszych popisów oryginalnego akrobata. Ale ten ku powszechnemu zdziwieniu publiczności jakoś na razie o dalszych karkołomnych sztukach nie myślał, a zato w całym spokoju zaczął zrzucać z siebie poszczególne części swego ubioru. W ciągu kilku minut zrzucił wszystko, co miał na sobie i w kostiumie Adama zaczął skakać na pomniku. Zgromadzona przed pomnikiem publiczność zrozumiwała, że ma do czynienia z obłąkanym Natychmiast wezwano straż ogniową i pogotowie ratunkowe i nagiego zonglera po pewnym czasie (nie bez trudu) ściągnięto z pomnika, ubrano i umieszczono w karetce pogotowia, która przewiozła go do zakładu dla umysłowo chorych. W czasie szamotania się ze strażakami, obłąkany dwu z nich pokasał.

Z różnych stron Po'ski

Ku uczczeniu obrońców Lwowa

W jedenastą rocznicę obrony Lwowa odbyły się uroczyste nabożeństwa żałobne w kościele św. Elżbiety za dusze poległych w obronie miasta. W nabożeństwie wzięły udział również władze cywilne i wojskowe, stowarzyszenia itd. Po mszy św. ks. kapelan Dobięcki wygłosił wznieście kazanie. We wszystkich szkołach odbyły się uroczyste poranki. Na cmentarzu obrońców Lwowa złożono wieńce na grobach poległych.

Plaga kłusownictwa

O pladze kłusownictwa w województwie lubelskim podaje ciekawe szczegóły „Express Lubelski”. Okazuje się, że kłusownictwo w Lubelskim jest bardzo rozwinęte i walka z niem jest prowadzona bez przerwy. W ciągu trzech ostatnich miesięcy skonfiskowano na terenie lubelszczyzny 24 sztuk broni myśliwskiej, cztery karabiny rosyjskie, przerobione odpowiednio i dostosowane do celów myśliwskich, oraz dwadzieścia rewolwerów.

W wyniku energicznej walki, jaką władze wypowiadziały kłusownictwu, wytoczono tym szkodnikom zgóry sto spraw sądowych.

Niezwykła powódź na Wileńszczyźnie

Na skutek ostatnich deszczów oraz podniesienia się poziomu wody na jeziorze Dymsha, pod wsią Zasiela, w rejonie Wiżaj, została przetrwana tama na jeziorze, co spowodowało, że część wsi została zalana wodą. Podczas powodzi, w jednej z zagród, utonęło troje małych dzieci. Ponadto pod naporem wody uległo zniszczeniu 9 zabudowań gospodarskich z tegorocznymi zbiorami.

Niesumienne sekretarz związku inwalidów

Przed sądem okręgowym w Kołomyży odbyła się rozprawa przeciwko sekretarzowi Zw. Inwalidów w Śniatynie Michałowi Pawłowskiemu. Akt oskarżenia zarzucał Pawłowskiemu sprzeniewierzenie kwoty 11 610 zł. w latach od 1925 do 1929 roku, na szkodę Zw. Inwalidów, a mianowicie defraudację składek członkowskich oraz sum z wpisowego, z budowy domu, z funduszu wyjazdowego Pawłowski wydawał na poświadczenia z odbioru pieniędzy t. zw. „blozki ślepe”. Wyniki rozprawy potwierdziły w części zarzucane mu przestępstwa wobec czego Pawłowski został zasądzony na karę ciężkiego więzienia przez 8 miesięcy.

Rozbudowa poczty na G. Śląsku.

Ministerstwo poczt i telegrafów projektuje w najbliższym czasie szereg inwestycji na Śląsku, kosztem 13.000.000 zł. Między innymi przewiduje się budowę 9 miejscowych automatycznych stacji telefonicznych w ciągu trzech najbliższych lat. Poza tem, celem usprawnienia komunikacji telefonicznej na Śląsku, zakupiono kosztem pół miliona zł. centralę telefoniczną w Łodzi, która w najbliższym czasie będzie zainstalowana w Katowicach. Przewidziane jest również uruchomienie szeregu nowych urzędów pocztowych w Katowicach i na terenie województwa śląskiego.

Tow. Czytelnia Ludowych

Szerzenie oświaty zapomocą wykładów z przezroczami

Zbliżający się sezon wykładów we wszystkich ośrodkach oświatowych i społecznych zwracać winien uwagę szerokiej sfer zainteresowanych na nadzwyczaj użyteczną instytucję wypożyczalni obrazów świetlnych wraz z krótkimi wykładami przy Towarzystwie Czytelni Ludowych w Poznaniu oraz jego sekretariatach w Królewskiej Hucie i w Grudziądzu.

Towarzystwo Czytelni Ludowych znajdujące się obecnie w przededniu jubileuszu pięćdziesięcioletniej pracy społecznej, zaopatrzyło swe zbiory przezroczy w kilkadziesiąt nowych obrazków i uzupełniło nowymi wykładami usuwając dotychczasowe braki i dostarcza towarzystwom i jednostkom klisze — przezrocza wraz z tekstem wykładowym za bardzo niską opłatą. Tym sposobem służy nawet mniej zamożnym ośrodkom oświatowym dobrze przygotowanym i interesującym materiałem wykładowym, tem cenniejszym, że ilustrowanym kolorowymi i szaremi obrazkami.

Wypożyczalnia obrazów świetlnych Towarzystwa Czytelni Ludowych — Centrala w Poznaniu przy ul. Fr. Ratajczaka 16 dysponuje przeszło czterystoma serjami wykładów — przezroczy. Są więc odczyty tłumaczące barwnymi kliszami tematy religijno-obyczajowe, stoi dalej do dyspozycji każdego zainteresowanego cykl z historii polskiej i obcej. Każdy wykładowca następnie może zaopatrzyć się w wypożyczalni T. C. L. w przezrocza z literatury polskiej, a w innym cyklu wypożyczalnia nie jest zaopatrzona w tematy wybitnie „obrazowe”, bo z dziedziny sztuki. W zakres przezroczy z dziedziny krajoznawstwa rodzimego wchodzi kilkadziesiąt serji z rozmaitych części Polski z kilkasetonowym zasobem przezroczy. Sama geografia widnieje w zupełnie oddzielnym cyklu, a są obrazki z całego świata. Wypożyczalnia T. C. L. daje także możliwość zapoznania się z główniejszymi dziedzinami przyrody, rolnictwa i techniki. Ponadto są osobne cykle z dziedziny sportu, gimnastyki i higieny, oraz bardzo bogaty dział bajek dla dzieci.

Krótki ten rzut oka na bogaty zasób prelekcyjno-oświatowy T. C. L. nie wyczerpuje naturalnie całości sprawy a każdy zainteresowany winien zażądać szczegółowego spisu serji w Centraln. Biurze T. C. L. w Poznaniu ul. Fr. Ratajczaka 16 lub w Sekretariatach w Królewskiej Hucie, ul. Głowackiego 5 i w Grudziądzu, ul. Lipowa 28, zwłaszcza, jeżeli się dowie, że taksa za wypożyczenie wykładu wynosi tylko 50 groszy, za jednorazowe użycie kliszy 8 groszy.

Oby społeczeństwo zechciało odpowiednio skorzystać z tej to wybitnie państwowo-twórczej pracy Towarzystwa Czytelni Ludowych.

Kursy przeciwalkoholowe

W Poznaniu odbyły się kursy przeciwalkoholowe złożone z 6 prelekcji. Wykłady wygłosili: w Państw. Szkole Maszyn, w Collegium Medicum i w Bibliotece Uniwersyteckiej prof. Uniwersytetu pp. — dr. Dobrowolski, Gantkowski i Piasecki, ponadto pp. — pułkownik Zagłoba-Zygler, dr. Niesiołowski i ks. Gałdyński. Mimo, iż rozestano i rozdano przed kościołami 21.000 odezwo, publiczność dopisała tylko częściowo; najwięcej było ub. niedziel w Bibliotece Uniwersyteckiej. Z radością stwierdzono dwukrotnie obecność licznych przedstawicieli policji państwowej.

P. prof. Piasecki mówił o wpływie już małych dawek alkoholu na życie duchowe skutkiem jednorazowego odurzenia oraz jak fatalne jest działanie alkoholu na jakość pracy i na charakter t. z. alkoholików nawykowych, t. j. tych milionów obywateli, którzy piją umiarkowanie, ale dość często.

P. prof. Gantkowski dowiódł przy pomocy przykładów z życia, jak zgubne jest działanie alkoholu na życie duchowe skutkiem jednorazowego odurzenia oraz jak fatalne jest działanie alkoholu na jakość pracy i na charakter t. z. alkoholików nawykowych, t. j. tych milionów obywateli, którzy piją umiarkowanie, ale dość często.

P. dr. Niesiołowski wykazał, że alkoholizm ma dla życia gospodarczego znaczenie niejako centralne, niestety w ujemnym znaczeniu. Przy wielkich kapitałach i dywidendach daje prze-

mysł alkoholowy stosunkowo małej ilości robotników pracę i to licho płatną; kapitał ten oraz przeszło miliard złotych rocznie w Polsce przepijanych byłoby zdolne usunąć nędzę mieszkaniową i bezrobocie, ożywić przemysł i handel w innych dziedzinach i wzmocnić zdolność płatniczą oraz podatkową całej ludności. Także ludzie żyjący dotąd z handlu napojami alkoholowymi znaleźli w narodzie trzeźwym inne zdrowsze dla siebie i pożyteczniejsze dla ogółu źródło dochodu.

P. prof. Dobrowolski wykazał właściwe przyczyny alkoholizmu, przeciw którym należy walczyć, są to: niedostateczne uświadamianie ze strony rodziny, Kościoła i szkoły, brak chęci uświadamiania się u ogółu, krzykliwa, a przymtem świadomie nieraz kłamliwa reklama kapitału alkoholowego, brak dobrego przykładu i żądza używania.

P. pułk. Zagłoba-Zygler podkreślił pilną potrzebę gospód bezalkoholowych, zwłaszcza w Zachodniej Polsce; ponadto podał zasady na których należałoby oprzeć pracę społeczną w gospodach.

Ks. Gałdyński podał metody, jakimi należy się posługiwać we walce z alkoholizmem przy pracy zapobiegawczej i ratunkowej. Abstynencja całkowita jest środkiem we walce z alkoholizmem słusznym, bo zgodniejszym z dzisiejszym stanem nauki oraz faktycznie koniecznym dla tych, co chcą innych zachęcać do trzeźwego życia i chcą swej organizacji dać należyte gwarancje. Ponadto uzasadnił potrzebę charakteru wyznaniowego tego ruchu społeczno-moralnego.

Mały pokój

Nie wszyscy wiedzą napewno, że istnieje w Poznaniu pewien mały pokój, zbyt mały jak na zamierzenia, które w czyn wprowadzić pragnie skromna instytucja, mieszcząca się w samym sercu miasta i będąca tego serca wyrazem. Pokój mały i ciemny. A jednak zdarza się, że mroczne wnętrza tego pokoiku rozjaśnia się naraz dziwnym światłem, zupełnie, jakby niewidzialne słońce snopem promieni prześwieciło jego mętne okno.

Ale to nie jest słońce, które nigdy tu nie zagląda, bo zmartwiłoby się zaudat, że całym bogactwem swego złota nie zdoła rozproszyć tej niedoli, jaka w tym pokoiku, przewija się z dnia na dzień, niczym wzorzysta wstęga z perłami ludzkich łez haftowana.

Mrok tego niezwykłego pokoiku rozjaśnia, wypełniając go blaskiem nieopisanym, mały, bardzo mały promyczek — a jest nim staby uśmiech znękanego człowieka, z którego ramion jakaś dobroczynna ręka zdjęła na krótką chwilę straszny ciężar dzisiejszej troski: o buty dla chłopca, który niema w czem chodzić do szkoły, o lekarstwo dla chorej matki, albo — o ten chleb powszedni, trochę goręcej zupy w mroźny dzień, kiedy zapalić w piecu nie ma czem.

O co tu idzie? Nie o nędzę ludzką w ogóle, tylko o pewien mały jej odcinek. O nędzę cięższą jednak niż wszelka inna, bo nie są to żebracy, którzy wyciągną rękę do każdego, są to ludzie, którym przez usta z trudem przechodzi słowo: proszę! którzy nie pragną wsparcia, a szukają pracy, ale tej ich pracy nie potrzebuje nikt! Są to pozbawieni środków inteligencji, ludzie wykołeni przez przypadek, przez chorobę, lub też ofiary wojny, ofiary — w całym znaczeniu tego słowa. — I co ma robić taki człowiek po długim a bezowocnym kołataniu w poszukiwaniu zarobku, połączeniem często, achi! z jakim bolesnym upokorzeniem. Co ma zrobić taki skołowany, samotny przez wszystkich opuszczony człowiek? Pelen rozczalenia i gorzkości, zwykła sprawa wydziedziczonych — traci w końcu wiarę w siebie, traci wiarę w ludzi, wiarę w celowość i prawdę życia — bo dla niego triumfuje tylko zło. Skazany na powolne konanie, człowiek taki zamyka się w dostojność swojej nędzy i rzeczywiście kona powoli, a czasem przyspiesza dobrowlnie ten zgon.

Ale na kogo spada wina, za to zmarowane życie? Rzeczywiście okiem na rubrykę samobójstw a przekonamy się o nędzy z powodu braku pracy! Człowiek prosty pójdzie w tym wypadku żebrak — człowiek inteligentny ukrywa swoją nędzę. Kiedy wieczorem na ulicach zapłoną latarnie i świetlane reklamy wysyłają w mrok nocny swoje barwne wołanie: Wódki i likiery, Dywany, Futra — Brylanty i Perły! — brak wśród tych iskrzących się napisów wszelkich barw i różnorodnej treści jednego: „Ratujcie ginącego człowieka, niosąc pomoc nędzy ukrytej, a beznadziejnej, chroniąc go od ostatecznej rozpaczki”.

Człowiek silny i zdolny, zwycięża zawsze, powiedzą niektórzy, giną tylko słabi! Zupełnie słusznie. Decydująca sprawa w walce o byt są mocne pięści i zdrowie. Dla tego też w Sparcie co słabsze dzieci zrzucano z Tarpejskiej skały; a na ostatnich krawcach północy, dziś jeszcze istnieją ludy, co starców, którzy pętracili wszystkie zęby, oddają na zjedzenie dzikim zwierzętom: ci co nie mogą jeść, muszą być zjedzeni. Postępowanie podobne uproszczyłoby w sposób znakomity ustrój społeczny obecnego świata a próbki takie widzimy już w bolszewii. Ale z

taką nieludzką, kiedy przynajmniej, że każdy człowiek ma do życia prawo, bo tak nam każe Bóg, wobec tego nakazu my, jednostki silne, czy może tylko materialnie szczęśliwsze, musimy otoczyć opieką słabszych, ratując je od ostatecznej zagłady.

Ale poco mówić tyle — przecież — to Poznań — Poznań, który stworzył pierwszą Wystawę Krajową, przyczyniając się tem do podniesienia powagi i znaczenia Polski w obliczu całej Europy, ten sam Poznań nie będzie mógł patrzeć na tą najsmutniejszą z nędz — na nędzę zubożałej inteligencji i przyczyni się niewątpliwie do poparcia owocnej akcji zapoczątkowanej przed laty w małym pokoiku przy ul. Fr. Ratajczaka. Z pokoiku tego idzie wołanie skierowane nie tylko do Poznania, ale także do całej Poznańskiej Ziemi, do wszystkich obywateli, tej kolebki Polski. Niechże i teraz Poznań będzie wśród pierwszych (a już dał się wyprzedzić Warszawie) i odpowie ofiarnie na to kołatanie do serc i sumień o pomoc dla tych najzuboższych.

Helena Sobańska.

Przyp. red. Dla interesujących się poruszoną tu kwestją podajemy, że biuro Towarz. pań dla inteligencji przy ul. Ratajczaka nr. 31 udziela wszelkich informacji codziennie od godz. 11—12. Tel. nr. 2297.

Nowy statek szkolny „Pomorze”

W dniu 2. XI. br. Komisja, delegowana do Francji, dokonała kupna nowego statku szkolnego dla marynarki handlowej. Podkreślamy, że cały ciężar kupna oraz kosztów, związanych z odpowiednim przygotowaniem statku dla szkoły, wziął na swe barki Komitet Obchodu 10-lecia Niepodległości (Wojewódzki Komitet Floty Narodowej w Toruniu), zaciągając narazie pewne zobowiązania pieniężne u Komitetu Centralnego.

Statek ten nosić będzie nazwę „Pomorze”. Jako statek szkolny — pływając po całym świecie, dawać będzie jednocześnie świadectwo tego, że ludność owego rzekomo spornego korytarza jest w nierozważnym związku z Państwem Polskiem a widoczną oznaką tego służyć będzie statek, kupiony dla Państwa za ofiarne grosze Pomorzan.

Statek pójdzie narazie do stoczni celem przeróbek i przystosowania go do potrzeb szkoły. Dodajemy, że statek ten jest typu żaglowo — motorowego, trójmasztowy z ozagleniem fregaty ze stali o pojemności 2.000 t. Zastąpi on obecny statek szkolny „Lwów”, który, ze względu na swój wiek (60 lat służby), nie nadaje się do wielkiej żeglugi.

Czyn ten, jako pierwszy realny krok Komitetu Floty Narodowej, po zaledwie 2-letnim istnieniu, w kierunku budowy floty morskiej dla państwa, uskutecznił z drobnych ofiar społeczeństwa, niech będzie bodźcem do dalszych ofiar dla tych obywateli, którym potęga morską naszego państwa leży na sercu.

Komitet Floty Narodowej żywi najgłębszą wiarę, że społeczeństwo nasze w przekonaniu, iż składane przez nie ofiary idą w całości na właściwy użytek, zgodny z wielkim celem, nie poskąpi nadal swych ofiar, a w najbliższym czasie dowie się o nowych realnych krokach w kierunku powiększenia naszego posiadania na morzu.

Polski Biały Krzyż w Poznaniu

Dni propagandowe 8—10 listopada

Otrzymujemy następującą odezwę:

Zdawać by się mogło, że młody zuch gdy w szary mundur przybrany, wejdzie na ulamek życia w mury koszar, przestaje żyć życiem zwykłym. Zdawać by się mogło, że myśl jego jeno po stali bagnetu, śpiżu działowym, czy ostrzu lanc ślizgać się będzie, że w tym świecie mustry, strzałowy czy jezdni, zapamięta się w stalowej twardości wojskowego życia, dusza mu się zmrozi, serce nieludzkim się stanie.

A jednak. W tych zimnych murach wre życie pracowite, lecz na ludzką modłę i w szarym mundurze tętni żywe, młode, gorące, ludzkie młode serce. I trzeba wielkiej troski o to serce młode, by zawsze było miłością dla świętej ojczyzny, sprawą, i starania, by z tych wszystkich, zebranych z całej polskiej ziemi, młodych serc, urobić i uczynić jedno wielkie, ofiarności i czci dla Orla Białego pełne serce. Nie wystarczy na to sił samej wojskowej wychowawczej władzy. Tu trzeba ofiarnej opieki ze strony społeczeństwa. Trudu tego i ofiarności podjął się „Polski Biały Krzyż”.

W boju, gdy krew przelewała się, żołnierza otoczył swymi opiekunkami skrzydłami „Czerwony Krzyż”, będzie ratował życie ludzkie, koł ból, leczył rany. Tu, w pracy pokojowej troskę o duszę i serce żołnierza wziął na się „Krzyż Biały”. Organizując biblioteki i dając książkę dobrą żołnierzowi w rękę, uczy go życia na przykładach z historii naszej, ukazuje wielkie, naśladowania godne charaktery, wiedzie ku ideałom.

W Poznaniu zorganizowało się Koło Polskiego Białego Krzyża i wszczęło swą zbrojną pracę. Musi ono stać się organizmem, którego komórki obejmą całą poznańską ziemię i działalność jego przebiegnie do najmniejszych garnizonów na-
wet. Dlatego, gdy od 8—10 listopada 1929

poznański oddział Białego Krzyża narodziny swe święcić będzie, niech całe Społeczeństwo znieśnie mu swe dary

A za to każdy, gdy kiedykolwiek spojrzy w młode i beztróskie żołnierzyka oczy, gdy dojrzy w nich i błysk inteligencji i skry zapalu dla ojczyzny sprawy, wiedząc, że ofiarnością swą do zrodzenia tych błysków i skier się przyczynił, zadowoleniem wewnętrznym z dobrze spełnionego czynu sownie nagrodzon będzie.

Zarząd Okręgu Poznańskiego „Polskiego Białego Krzyża”, którego zadaniem jest szerzenie oświaty w wojsku, urządzi pod protektoratem wojewody poznańskiego Raczynskiego i dowódcy okręgu korpusu VII, gen. dyw. Dzierżanowskiego „Trzy dni Polskiego Białego Krzyża” z następującym programem:

dnia 7 listopada (czwartek) godz. 22 bal w sali Bazaru;
dnia 8 i 9 listopada (piątek i sobota) kwesta uliczna;
dnia 10 listopada (niedziela) kwesta w lokalach publicznych, zaś o godz. 12 akademja w auli uniwersyteckiej.

Zjazd urzędników kas komunalnych

Urzędnicy kas komunalnych i komunalnych kas oszczędności, są od szeregu lat zorganizowani w związku działającym na terenie województwa poznańskiego i pomorskiego. Działalność związku wskutek pewnych powodów natury wewnętrznej doznała w ostatnich latach zahamowania. Obecnie, czynności te zostały podjęte nanowo, a dowodem ożywienia działalności, był niedzielny zjazd, który się odbył w sali posiedzeń Starostwa Krajowego.

Obrady, zagał przemówieniem powitalnym prezes Związku p. Jeliński, podkreślając jako główne zadanie chwili obecnej, starania w kierunku pomnożenia oświaty zawodowej i obronę interesów urzędniczych. Po załatwieniu pewnych formalności zjazdowych, przystąpił dyrektor Biura Samorządowego dr. Dalbor do referatu na temat: „Zaopatrzenie urzędników samorządowych według obecnego stanu prawnego i projektów na przyszłość”. Mówca zobowiązał różnice ustawodawstwa samorządowego na terenach byłych trzech zaborów i wskazał na różne fazy, jakie przeszło ustawodawstwo samorządowe. Szczegółowo omówił następnie p. dyr. Dalbor sytuację urzędników kas komunalnych, domagając się jaknajszerszego załatwienia spraw zaopatrzeniowych. Szczególnie ważną jest sprawa zaopatrzenia emerytalnych.

Referat o odpowiedzialności służbowej funkcjonariuszów komunalnych kas oszczędności, wygłosił następnie prezes wojewódzkiego sądu administracyjnego dr. Mravinscs. Referent w sposób interesujący omówił kwestję nasuwającą tyle możliwości interpretowania.

O układzie polsko — niemieckim w sprawie kas oszczędności, mówił potem wyższy radca krajowy dr. J. Hubert. Wspomniany układ, zawarty w czasier okowań polsko — niemieckich w Berlinie w dniu 14 grudnia 1928 r. i nie ratyfikowany jeszcze przez ciała ustawodawcze, dotyczy 19 ściśle określonych kas w b. prowincjach poznańskiej, zachodnio- i wschodniopruskiej i Śląska, których okręg działalności, przecięła granica. Taka też mniej więcej liczba kas znajduje się po stronie niemieckiej. Układ ten z chwilą wejścia w życie, unormuje niezadowolone jeszcze sprawy depozytów i innych pretensyj. Przy przerachowaniu obowiązujące ustawodawstwo waloryzacyjne polskie albo niemieckie, zależnie od miejsca siedziby danej kasy. Na Śląsku, sprawy te uregulowane zostały konwencją genewską z 1922 r. Jeżeli idzie o wykonanie przerachowań zaległości w kasach okręgów przeciętych pasem granicznym, to na uwagę zasługuje jeszcze szczegół, że przewidyuje się utworzenie instytucji powierniczej, która przeprowadzi rozliczenia z kasami zastępczymi.

Na zakończenie wyłoniła się dyskusja, w której porącono o szczegóły usłyszane w referatach, dalej w sprawie ustalenia miejsca przyszłego zjazdu, którą to sprawę powierzono zarządowi. Słowami podziękowania już w późnych godzinach popołudniowych solwował obrady p. prezes Jeliński. (k.)

Suszone owoce przemycane z Niemiec

W Chorzowie na Śląsku podczas rewizji celnej w wagonie naładowanym makulaturą, przesłaną z Wrocławia do fabryki w Mikułowie, ujawniono 4 duże skrzynie rodzynek i 3 skrzynie fig, przemycane z Niemiec. Przemyt skonfiskowano a władze śledcze prowadzą dochodzenia celem wykrycia właścicieli.

Z życia Towarzystw

Z Tow. Zjendr. Malarzy, Lakierników i Pozłotników w Poznaniu. W sobotę 26 ub. m. o godz. 20 zagał p. prezes Tempłowicz Antoni w lokalu posiedzeń p. Ograbowicza uroczyste zebranie. Nasamprzód uczczono pamięć zmarłych członków. Następnie powitał prezes licznie zebranych gości i członków, zaś sekretarz tow. odczytał protokół z uroczystego zebrania 24 października 1928 r. W dłuższym przemówieniu dał p. Tempłowicz pogląd na cele i rozwój tow. Mówca podkreśla, że głównym zadaniem Tow. jest kształcenie zawodowe, zwłaszcza zaś młodzieży, dla której urządza się fachowe wykłady, odczyty, kursy zawodowe i wystawy. Następnie wręczył p. prezes 3 członkom za ich 25-tnią pracę około dobra i rozwoju tow. dyplomy, mianując ich honorowymi jubilatami. Dyplomy otrzymali pp.: Nowak Kazimierz, Górski Władysław i Bentkowski Kazimierz. O serdecznych stosunkach tow. z pp. mistrzami świadczy to, że w gronie gości znajdowali się liczni mistrzowie malarscy. Uroczyste zebranie zakończono wspólną pieśnią.

Z 4 Komp. Marynarzy Powstańców. W sali p. Jarockiego odbyło się w tych dniach kwartalne zebranie członków 4. Komp. Marynarzy Powstańców im. Adama Białoszyńskiego. Przy licznych udziałach członków i gości przewodniczył prezes p. Białoszyński. Przez powstanie z miejsc uczczono pamięć zmarłego członka śp. Jana Michałowskiego. Główną treścią obrad były sprawy organizacyjne. W sprawie wniosków o odnaczenia referował skarbnik p. Wower. Przyjęto pięciu nowych członków, byłych uczestników walk w 4 Kompanii Straży Bezpieczeństwa. W końcu p. prezes Białoszyński zaapelował do wstępowania w szeregi zrzeszenia, by zorganizować wszystkich byłych uczestników walk w 4 kompanii Straży Bezpieczeństwa, by służyć mogli i dziś zbiorowo wielkiej idei narodowej w imię szczytnego hasła: „Bóg i Ojczyzna“.

Z Zw. Zaw. Pracowników Bankowych. Dnia 17 ub. m. odbyło się przy wypełnionej sali pierwsze miesięczne powakacyjne zebranie Związku w własnym lokalu przy Alejach Marcinkowskiego 24. Zebranie zagał wiceprezes kol. Prawowski. — Obecni uczcili przez powstanie tragicznie zmarłego prezesa Związku śp. Leonarda Przewoskiego i w skupieniu wysłuchali wspomnienia pośmiertnego, w którym prelegent wskazał na wybitne zalety zmarłego jako działacza w ruchu zawodowym bankowców na terenie m. Poznania. Następnie rozpatrywano zamierzenia na przyszłość, przyczem postanowiono przedewszystkiem odbywanie co 10 dni wykładów z dziedziny zawodowej. Po tem kol. Prawowski wygłosił referat o poprawie bytu. Zebrani przyjęli referat z wielkim zainteresowaniem i licznie zabierali głos, wykazując, że mimo zakończenia P. W. K. drożyzna nadal szaleje, a wydatki w związku z zimną stwarzają u członków trudne położenie.

W dyskusji zebrani postanowili odczekać odpowiedzi banków na złożone przez Związek i Pracowników wnioski.

Poruszono jeszcze sprawę stworzenia funduszu im. śp. Leonarda Przewoskiego w celu pomocy wdowom i sierotom po zmarłych bankowcach, jak również przyjęło do wiadomości powstanie Zrzeszenia Pracowników Banku Związku Spółek Zarobkowych, którego członkowie w liczbie około 1000 na mocy odnośnej uchwały stają się automatycznie członkami Związku Zawodowego Pracowników Bankowych.

Z Tow. Powstańców i Wojaków w Ujściu. Dnia 20 ub. m. obchodziło Ujście Tow. Powst. i Woj. uroczystość 5-lecia swego istnienia. Uroczystość ta rozpoczęła się mszą św. Przed południem zaczęli zjeżdżać goście z Chodzieży i okolicy. O godzinie 12 odbyło się w sali p. Mazurkiewicza uroczyste posiedzenie. Zebranie zagał p. prezes Sobkowski. Towarzystwo podało do zatwierdzenia zarządowi okręgowemu na członków honorowych p. starostę dr. Jerzykowskiego i p. Sylwestra Mańczaka. Z okazji pięciolecia przyznano dyplomy następującym członkom: p. Romanowi Kluczykowski, obecnie w Morzewie, jako założycielowi Tow., p. Stefanowi Rajkowskiemu jako pierwszemu prezesowi, p. Lewandowskiemu Zygmunutowi, p. Grussowi Leonowi, p. Szymańskiemu i p. Janowi Brychtemu. Następnie ogłosił zarząd sprawozdanie z działalności pięcioletniej. Następili przemówienia: p. starosty, p. prez. obw. Stanka i p. Sylwestra Mańczaka z Chodzieży. Po wspólnym obiedzie odbyła się zabawa.

Z Tow. Polek w Murowanej Goślinie. W dniu 20 ub. m. odbyła się w Murowanej Goślinie niezwykła uroczystość jubileuszowa mianowicie obchód 10 rocznicy założenia Tow. Polek. O godz. 10 ruszono w pochodzie z orkiestrą na czele po przewodniczącą p. Papajewską, a następnie wśród licznych sztandarów Tow. bratnich do kościoła. Mszę św. na intencję Tow. odprawił patron ks. prob. Adamek; ks. dyr. Forecki generalny sekretarz Związku, wygłosił kazanie. Pienia kościelne w czasie nabożeństwa wykonał miejscowy chór pod wezwaniem św. Cecylii. O godz. 12 nastąpiło zebranie na salce parafialnej. Po zagajeniu ks. proboszcz Adamek powitał delegatów, przybyłych z bliska i daleka, omówił pracę i rozwój Tow. oraz oddał cześć założycielowi śp. ks. Orańskiemu. Generalny sekretarz ks. Forecki z Poznania w swej prze-

mowie podkreślił znaczenie Tow. Polek oraz związku i wskazał na konieczność łączenia się w Tow. katolickich. Dalsze życzenia składali pp.: Koralewska z Kicina, Baranowska z Bolechowa, Hyplowa z Owińska. Z Murowanej Gośliny przemawiali p. Osieński w imieniu Tow. Przemysłowców, ofiarując także gwóźdź pamiątkowy, p. Dierlowa imieniem nauczycielstwa, p. Filipiak im. Tow. Robotników Kat., p. Sommerfeld im. Kl. Sport. „Concordia“. Następili uroczyste wręczenie upominków, członkom jubilatów w postaci 34 dyplomów; wręczenia dokonał ks. prob. Adamek. Bardzo szczegółowe sprawozdanie z 10 letniej działalności Tow. odczytała sekretarka. Obrady zakończono wspólnym śpiewem. Po południu odbyła się wspólna kawa a wieczorem w sali p. Żurka wśród miłego nastroju zabawa taneczna.

Z Tow. Młodych Polek w Poniecu. Dnia 27 ub. m. żegnało Tow. Mł. Polek lubianą i cenioną Kierowniczkę Patronatu p. L. Rychlewską, żonę kierownika szkoły miejskiej w Lesznie. Druhny pod batutą p. K. Januszczakówny nauczycielki i prezeski Mł. Polek odśpiewały pieśń pożegnalną, a drh. Lisówna przemówiła serdecznie i wzruszająco, dziękując za pełną trudną pracę. Następnie ks. prob. Sztukowski, protektor Tow. w długim i serdecznym przemówieniu dziękował za pracę, i podnosił zasługi p. R. jako obywatelki, katoliczki, społeczniczki, żony i matki. Potem wygłosiła przemówienie serdeczne prezeska p. Januszczakówna, a w końcu zaśpiewano jeszcze jedną pieśń pożegnalną. P. R. wzruszona do głębi pożegnaniem dziękowała za uznanie, które daje jej radość, że praca jej nie pójdzie na marne.

Wieczorem po uroczystości ku czci Chrystusa Króla pożegnał ks. prob. Sztukowski kierownika szkoły p. St. Rychlewską bardzo serdecznie podnosząc jej zasługi i stawiając go za wzór jako gorliwego katolika. Z żalem żegnał zatem wzorowego człowieka i życzył mu powodzenia.

Czy zapisałeś się na członka wspierającego Komitetu Floty Narodowej. Wkładka 1 zł roczn. Conto P. K. O. 30. Zapisz się a spełnisz swój obywatelski obowiązek

SPORT

Boks

K. S. „Warta“ organizuje 10 bm. zawody bokserskie z udziałem pięściarzy Kl. S. „HCP“. Wszczęto pertraktacje celem doprowadzenia do skutku spotkania Lubański (Olimpia Grudziądz) z Nowickim („Warta“). W r. 1927 odniósł Lubański dość wątpliwe zwycięstwo, a Nowicki dotychczas nie doznał się do tego okazji.

Huat mistrz Europy w wadze muślej pokonał w Nowym Jorku zdecydowanie na punkty Izzi Schwartza i jest obecnie najpoważniejszym kandydatem do szczytnego tytułu mistrza świata. (radio).

Piłka nożna

Zmiany w zarządzie ligi. Jak już poprzednio donosiliśmy, ustąpili obaj wiceprezisi pp. Matuszecki i Laskownicki oraz skarbnik, kpt. Partyka. — Na ostatnim zebraniu przyjęto ich rezygnacje, wyrażając im podziękowanie za dotychczasową działalność. — Na wiceprezesów kooptowano pp. mjr. Kempskiego i mjr. Pichetę oraz kpt. Wawrzykiewicza na skarbnika. Biorąc pod uwagę fakt, iż przewodniczącym w. g. i d. jest major Piasecki, podkreślamy znajomości obaw, iż większość członków zarządu ligowego składa się z wojskowych. Naogół było ostatnie zebranie zarządu ligi jałowe; odrzucono jedynie protest „Czarnych“ odnośnie do zawodów, w których brał udział zwolniony przez z. wydział gracz „IFC“ — Górlitz, a polecono nowemu wydziałowi zbadać zarzuty, poczynionych poszczególnym członkom poprzedniego ze strony „Czarnych“. — Poza tem postanowiono poddać pod referendum wniosek o udzielenie subwencji P. Z. P. N. na ukończenie rozgrywek międzyokręgowych.

Tabela mistrzostw kl. B (o wejście do kl. A.) przedstawia się następująco (w nawiasach podajemy ilość gier i stosunek bramek): „Sokół“ (Leszno) 9 p. (5, 19:8); 2. „Ostrowja“ 6 p. (5, 19:8); 3. „Polonia“ (Poznań) 3 p. (5, 12:5); 4. „Jutrznia“ 2 p. (6, 2:5). Poszczególne wyniki są następujące: „Sokół“ — „Ostrowja“ 3:2; „Ostrowja“ — „Sokół“ 0:3 w. o.; „Sokół“ — „Jutrznia“ 7:1; „Sokół“ — „Polonia“ 4:3; „Polonia“ — „Sokół“ 2:2; „Ostrowja“ — „Jutrznia“ 9:0; „Jutrznia“ — „Ostrowja“ 0:4; „Polonia“ — „Jutrznia“ 4:1; „Jutrznia“ — „Polonia“ 4:1; „Ostrowja“ — „Polonia“ 4:2. Do rozegrania zostały jeszcze dwa spotkania które jednak na kolejność drużyn w tabeli już nie wpłyną. Do kl. A. Pozn. O. Z. P. N. wchodzi zatem: „Sokół“ i „Ostrowja“.

Tennis

Kalendarz mistrzostw międzynarodowych na przyszły rok został ustalony jak następuje 15 do 27 stycznia mistrz. Austrii; 16 do 27 marca mistrz. Egiptu; 12 do 21 kwietnia mistrz. Południowej Afryki; 21 do 28 kwietnia mistrz. Grecji; 18 maja do 1 czerwca mistrz. w Paryżu i Francji; 28. 6. do 5 lipca mistrz. Anglii w Wimbledonie; 6 do 11 czerwca mistrz. Belgii; 28 lipca do 3 sierpnia mistrz. Holandii; 3 do 10 sierpnia mistrz. Niemiec w Hamburgu; w końcu

Chodzież

posiada codzienne pismo

»Kresy Zachodnie«

Polecamy się wszystkim interesantom

Administracja

Chodzież, ul. Krótka 1.

sierpnia mistrz. Ameryki na kortach twardych; 27 sierpnia do 1 września mistrz. Jugosławii, 1 — 6 września mistrz. Węgier.

RADJO

Programy radjofoniczne

Czwartek, dnia 7 listopada 1929 r.
Poznań (335 m) godz. 7.15 gimnastyka poranna (prof. Waxman); godz. 12.00 sygnał czasu; godz. 12.30 koncert dla młodzieży szkolnej (transmisja z Filharmonii Warszawskiej); godz. 14.00 notowania giełdy pieniężnej; godzina 14.15 komunikaty gospod., roln., PAT, sprawozdanie o ruchu statków i t. d.; godz. 16.55 pogadanka na temat „Korespondencja krótkofalowa“ (wygl. kpt. Mićkiewicz); godz. 17.10 kurs elem. języka franc. (wygl. Omer Neveux); godz. 17.30 kwadrans pogadanki gospodarczej (wygl. p. red. R. Fengler); godz. 17.45 koncert solistów (transmisja z Warszawy); godz. 18.45 nadprogram; godz. 19.05 odczyt p. t. „Przechadzki po Poznaniu“ (wygl. p. red. Rubach); godz. 19.20 odczyt rolniczy p. t. „O ogródkach na wsi — jak je zakładać i jak je pielęgnować trzeba“ (wygl. p. Jan Kosmol); godz. 19.40 rolnicza skrzynka radiowa (wygl. p. Józef Dżadkowski); godz. 20.00 koncert profesorów Państwowego Konserwatorium; wykonawcy: Gertruda Konatkowska (fortepian), Zygmunt Dutkiewicz (wiolonczela); godz. 20.45 audycja wokalna Jadwigi Weyrochowej (sopran); godz. 22.15 słuchowisko p. t. „W zimowy wieczór — E. Orzeszkowej. (Transmisja z Wilna z Teatru Wielkiego na Pohulance); godz. 22.15 sygnał czasu — komunikaty PAT; godz. 22.30 radjografja.

Warszawa (1412 m) godz. 12.30 4-ty koncert szkolny z Filharmonii Warszawskiej. Utwory Mozarta i Moniuszki; godz. 15.00 komunikat gospodarczy; godz. 15.20 odczyt p. t. „O Czerwonym Krzyżu“; godz. 15.45 komunikat L. O. P. P.; godz. 16.15 koncert gramofonowy; godz. 17.15 „Wśród książek“; godz. 17.45 koncert solistów. Wykonawcy: Henryka Karska (sopran), prof. Margerita Trombin-Kazuro (fortepian) i prof. Ludwik Urstein (akompaniament); godz. 19.10 giełda rolnicza; godz. 19.25 muzyka gramofonowa; godz. 20.15 muzyka lekka. Wykonawcy: Orkiestra P. R. pod dyr. Jana Dworakowskiego i Chór Dana z teatru Qui pro quo; g. 21.15 słuchowisko z Wilna (transmisja z Teatru Wielkiego na Pohulance). „W zimowy wieczór“ E. Orzeszkowej; godz. 22.15 komunikaty; godz. 22.25 feljeton radiowy; godz. 22.35 komunikaty PAT; godz. 23.00 muzyka taneczna z „Oazy“.

Katowice (409 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 12.30 koncert dla młodzieży szkolnej z Filharmonii Warszawskiej; godz. 16.00 komunikaty gospodarcze; godz. 16.20 koncert gramofonowy; godzina 17.15 prof. Władysław Dzięgiel: „Ślask w dobie kultury grodziskowej“; godz. 17.45 koncert solistów z Warszawy; godz. 19.30 dr. Kazimierz Żalusi: Z cyklu sportowego: — „Grań Lodowego w listopadzie“; godz. 20.05 koncert wieczorny; godz. 21.15 transmisja z Wilna; godz. 22.15 komunikaty.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **Z. G.** Nowa ustawa w tej sprawie nie wyszła. Instalacja elektryczna w sieni jest rzeczą gospodarza. — Należność hipoteczna 628,12 zł; doliczyć należy zaległe odsetki. (K.)

— **W. A. 7877.** O banku tym nie mamy informacji. Nie może Pan być zmuszony do nabycia nowych akcji. Nie podpisując nowych akcji, nie traci Pan nabytych przez dawniejsze akcje praw, jedynie zmniejsza się stosunkowo udział Pański w majątku przedsiębiorstwa. (K.)

— **Ahage.** Należy wysłać do policji doniesienie karne. (K.)

— **Cz. M.** Należy zwrócić się do Generalnej Dyrekcji Loterii Państw. w Warszawie, Nowy Świat 70. (K.)

— **Stacy Czytelnik z Now.** „Kino dla Wszystkich“, Warszawa, Wierzbowa 7. (K.)

— **J. K. 1872 Leszno.** 1—4) Według art. 11 ustawy o ochronie lokatorów gospodarz może wypowiedzieć mieszkanie z przyczyn w artykule tym szczegółowo podanych; okoliczności przez Pana wymienione nie stanowią takich przyczyn. 5) Oplat za wodę itp. nie potrzeba już płać przy 100-proc. komornem. 6) Zasadniczo należy płać naprzd, zresztą według umowy. 7) Oświelenie klatki schodowej jest obowiązkiem gospodarza. 8) Tylko do 4 pokoi włącznie. 9) Nie musi. 10) Może zmienić. 11) Przeciwno decyzyi sądu może Pan wnieść odwołanie. (K.)

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Chór im. Chopina.** Planarne zebranie odbędzie się w środę, 6 bm. o godz. 20 w lokalu przy ul. G. Wilda narożnik ul. Szwajcarskiej (p. Fiedler). Na porządku obrad m. in. szereg ważnych spraw, wobec czego obecność wszystkich członków konieczna.

— **Męski Chór Seraficki.** Miesięczne zebranie odbędzie się w środę, 6 bm. o godz. 20 w salce OO. Franciszkanów przy ul. Franciszkańskiej 2. I ptr.

— **Tow. Powstańców i Wojaków Łazarz-Górczyn** organizuje młodzież od lat 16 w szeregach przysposobienia wojskowego. Zgłoszenia przyjmują komendant Grześkowiak przy ul. Łukaszczyka 49. IV piętro.

— **Tow. Śpiewu „Halka“ Poznań-Jeżyce.** Zebranie planarne odbędzie się w środę, dnia 6 bm. o godz. 20 w lokalu posiedzeń p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16.

— **Koło Przyj. Harc. w Górczynie.** Zebranie planarne odbędzie się w czwartek dnia 7 bm. o godz. 19.30 w schronisku przy ul. Borej 16. Na porządku obrad sprawa urządzenia obchodu listopadowego i wykład druha opiekuna drużyny szkolnej: „Prawa obywateli według konstytucji marcowej“.

— **Stow. Porządku Publicznego dzielnic Jeżyce-Łazarz.** Planarne zebranie odbędzie się w piątek, 8 bm. w sali p. Kasperkowej, ul. Kraszewskiego 16 o godzinie 20-tej.

— **Kółko Śpiew. „Sobieski“.** Zabawę jesienną wraz z przedstawieniem i występem kółka urządzamy w niedzielę, dnia 10 bm. o godz. 18 w salach „Łoży“ przy Grobli, na którą sympatyków i gości uprzejmie zapraszamy. Zaproszenia wydaje sekretarz Mrugański przy ul. Dominikańskiej 7.

— **Zjednoczenie Podmistrzów Budowlanych.** Msza św. za zmarłych członków odbędzie się w niedzielę, dnia 10 bm. o godz. 9.30 w kościele O. O. Jezuitów. — Zbiórka o godz. 9 u p. Bajer.

— **Tow. Powstańców i Wojaków im. gen. Józefa Hallera.** Zabawa odbędzie się w sobotę, dnia 16 bm. na sali „Boulevard“ przy placu Nowomiejskim 5. Przygotowania do zabawy są w pełnym toku.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Stanisława Gieda, z domu Szymańska, 35 l. Kazimierz Adamski, 57 l. Bronisław Wejner, uczeń kowalski, 17 l. Janina Gradowska, 2 mies. 6 dni. Maksymilian Budzyński, kowal, 81 l. Wilhelm Buczkowski, murarz, 83 l. Edmund Grek, 11 dni. Katarzyna Jezińska, robotnica, 41 l. Leonard Żuchowski, urzędnik gospodarczy, 67 l. Miroslaw Leonard Winowiecki, 3 m. 29 dni. Jan Machoj, doręczarz, 56 l. Zygmunt Bresiński, seminarzysta, 19 l. Andrzej Brudniewicz, robotnik, 22 l. Zofja Cabańska, z domu Ratajska, 30 l. Irena Kaczmarkowa, z domu Ciszewska, 33 l. Wanda Kabacińska, z domu Kaniewiczówna, wdowa, 74 l. Henryk Stachowiak, 5 lat 10 mies.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Leonard Kostrzeński 10 zł. — Robińska, Poznań, 50 zł. — Irena Kompfówna, z Włodawy i Witold K. z Poznania 15 zł. — Wanda Jahimowska z Warszawy 3 zł. — Franciszek Lewandowicz, Inowrocław, 5 zł. — Władysław Urbanik, budowniczy Poznań, 200 zł. — Stefan Dobak 10 zł. — B. M. z prośbą o dalszą pomoc 2 zł. — Górniaczek 5 zł. — Dyrekcja i urzędnicy firmy H. Cegielski, oddział I. w Główniej, 250 zł. — W. G. w pewnej intencji 2 zł. — N. N. z Oby 5 zł. — Władysława Lompo-wa, Śrem, 20 zł. — Razem z poprzednio pokwitowaniami 1430,95 zł.

Na chleb św. Antoniego: S. H. procent od pensji 7 zł. — K. S. z podziękowaniem 20 zł. — W. G. w pewnej intencji 2 zł. — Razem z poprzednio pokwitowaniami 39,20 złotych.

Na Tow. Ludoznawcze: Michał Walczak ku uczczeniu śp. Heleny Cichowiczowej 100 zł. — Stefan Rakowicz zamiast wieńca dla śp. Heleny Cichowiczowej 100 zł. — Razem z poprzednio pokwitowaniami 250 zł.

KAWA

codziennie świeżo palona po zł 10,—, 12,—, 14,—, 16,—, 18,— za jeden kilogram. Wysyłka odwrotnie za pobraniem pocztowym. Przy wysyłce 4½ kg. opakowania i porta nie zalicza się.

EDMUND RIEDL

Import herbaty, kawy i wina.
Rok zał. 1880. Lwów, Rutowskiego 3.
d.w. 4467

Dnia 4 listopada 1929 r., o godz. 24 zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, w 81 roku życia, nasz najdroższy dziadek i ojciec, ś. p.

Maksymiljan Budzyński

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 7 b. m. o godz. 15,30 po południu z kaplicy św. Józefa na cmentarz św. Marciński przy ul. Bukowskiej. Msza św. odbędzie się w piątek o godz. 9,30 rano w kościele św. Wojciecha. W imieniu stroskanej rodziny

syn.

dw 2767/8

Dnia 5 listopada, rozstał się z nami po długich cierpieniach, mój najdroższy mąż, nasz najlepszy ojciec i dziadek, ś. p.

Władysław Putz

opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św. Msza św. i eksporta z kościoła św. Wojciecha, w piątek, 8 listopada, o godz. 10 na stary cmentarz św. Wojciecha. Czeigodnych Konfratrów proszę o memento. dw 2774

Za rodzinę

ks. Narcyz Putz.

Poznań, Sieraków, Rucewko.

Dnia 4 listopada, zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św. moja żona i nasza mamusia, ś. p. zw 20 038

z Koczorwskich

Izabela Podymska

przeżywszy lat 32. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 7 b. m., o godz. 3, z Zakładu Psychiatrycznego w Kościanie. W ciężkim smutku pogrążony

mąż z dziećmi.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Dominium Macew (pow Pleszew)

200 ha roli, 60 ha łąk

ziemia pierwszorzędna zaraz za gotówkę do sprzedania. Zgłoszenia reflektantów-rolników do Zarządu dóbr Kotowiecko, Wlkp. dw 2726

Lokal handlowy

w centrum Poznania na hurtownię apteczną lub inne przedsiębiorstwo. Łaskawe oferty do Kurjera zw 20031

W poniedziałek, dnia 4 listopada, o godz. 2,30 po poł., zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz kochany ojciec, dziadek i wuj, ś. p.

Jan Stranz

przeżywszy lat 79. Ekspartacja zwłok odbędzie się w czwartek, o godz. 9, z domu żałoby przy ulicy Nakielskiej 64, do kościoła św. Trójcy, poczem odprowadzenie zwłok na cmentarz, o czym donosi

w imieniu stroskanej rodziny

Józef Stranz.

Bydgoszcz, Witkowo, Gnieszno, Poznań. dw 2775

Dnia 4 listopada 1929 roku zmarł, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy ojciec, dziadek i pradziadek, w 88 roku życia, ś. p.

Jakób Gidaszewski

Nabożeństwo żałobne odprawi się w piątek, 8 b. m. o godz. 9,30 w kościele św. Jana, poczem nastąpi pogrzeb na cmentarz św. Jana.

W smutku pogrążona

rodzina.

Chartowo, Biała-Góra, Czemplin, Gutlin, Czmoń, Poznań.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się. zw 2033

Kolonja i "4711"

Kolonja, sława w pieśni i historii, sława jest również jako kolebka aromatycznej "4711" wody kolonjskiej, najpotężniejszej broni w arsenale piękności. Istotnie, coś jest cenniejszego nad "4711" jej zapach i czar! "4711", woda kolonjska — oto klucz do wszystkich środków toaletowych, przesyconych jej czarodziejską perfumą — safonych sług pięknej Pani. Ich godło: "4711" na niebieskiej i złotej etykiecie.

"4711" Eau de Cologne krem - mydło, "4711" Eau de Cologne - mydło do kąpiel, "4711" szampun w płynie.

4711 Eau de Cologne

Wytwarzana całkowicie w kraju przez generalnego zastępcę — firmę Z. BOCHNER i S-ka, Dziedzice.

nr 5700

Lokali biurowych

składających się z 5-6 pokoi w centrum miasta na 1 lub 2 piętrze poszukuje poważna instytucja finansowa. Zgłoszenia do biura ogłoszeń „Par”, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 45,38 Pw 6792-45,38

Weksle

wystawione dnia 26. 10. 1929 r. na sumę 250 zł płatne

15. XII 1929 r.
31. I. 1930 r.
15. II. 1930 r.
30. III. 1930 r.
15. IV 1930 r.

unieważniam

Marian i Weronika Stefański.

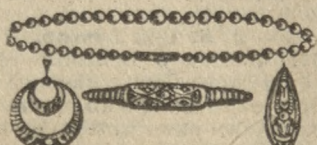
Poznań, ul. Strzelecka 3. zw 20128

Wszystkim Krewnym i Znajomym, dalej Związkom Ochotn. Straży Pożarnych, Związkowi Drogerzystów Rz. P., Firmie R. Barcikowski, Biask, M. Płońsk, Kościan, J. Górecki, Leszno i St. Thomas, Leszno, za nadesłane życzenia z okazji 25-lecia jubileuszu małżeńskiego składamy serdeczne

zw 20030

Bóg zapłać!

Maksymilianstwo Stachowiakowie w Smiglu.

sprzedaje hurtownie

ALFA. Szkolna 10

zp 4556

Kupno Futra to rzecz zaufania!

Futra damskie:

**Żrebce, Seale,
Piszczaniki,
Karakuty, Krety,
Piżmowce.**

Futra męskie sportowe i eleg. spacerowe

**Skórki, Błamy,
Kotnierze, Wydry.**

Wszystkie futra wykonuje się
w własnych pracowniach kuci.

Ceny niskie!

Wielki wybór!

Uprzejma obsługa!

T. Sisiecki
Dom Konfekcyjny

POZNAŃ • Stary Rynek 98 - 100.

Od 5-ciu lat

nic się nie zmieniło lub
wedle „Remarque’a”

„Na froncie (mażeńskim)
bez zmian”!

Powtarzamy z całym na-
ciskiem, że długie narze-
czeństwa są szkodliwe!
Bierzcie najprędzej ślub
i po biżuterję przyjdźcie
do firmy godnej zaufania:

W. MAYER

wł. L. Nałaskowski
ul. Nowa 11
Pw 67-9-15, 29

M. Mindykowski

Poznań, ul. Żydowska 33.
Pw 4277-0, 1147

ZIOŁA LECZNICZE

O. WOJNOWSKIEGO

„IROTAN”
znak słowny pr. zast.

„GARA”
znak słowny pr. zast.

„ELMIZAN”
znak słowny pr. zast.

„ARTROLIN”
znak słowny pr. zast.

„TIZAN”
znak słowny pr. zast.

„EPILOBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

„UROBIN”
znak słowny pr. zast.

Masz dziurę w skarpetkach

Po takie skarpetki, które
prędko się nie dra, przyjdź
do **Piotra Plucińskiego**,
przy St. Rynku 37 w DOMU
CZERWONEJ APTEKI
Kw 1129

10 000 sztuk

dragów do drzew 3 metry
długie, 6—10 cm. w czubie.
loko każdej stacji po cenie
zł 1,10 za sztukę

dostarcza zaraz.

Jan Woźniak,

OBORNKI, Dworcowa 9.
zw 20029

Bardzo korzystnie na sprzedaż

2 lustra

72 x 220 bez ramy.

Stary Rynek 71/72

w składzie.
zw 20039

BENZ

11/40 KM 6-cylindrowa
limuzyna w bardzo do-
brym stanie do sprze-
dania. Wiadomości,

Mercedes-Benz,
Katowice, Mickiewicza 6.
Tw 595

Agentów

sumiennych, pilnych do
sprzedaży maszyn do
szycia za wysoką pro-
wizją poszukuje

E. Kromczyński, Poznań
Al. Marcinkowskiego 5
opw 842/41

! Właściciele Autobusów!

powinni się zaopatrzyć w przepisowe
apteczki podręczne, zawierające ma-
teriał pomocniczy w razie nieszczęśli-
wego wypadku. Apteczki takie otrzy-
mać można w naszych składach.
Informacji o tychże udziela:

Fabryka „SANATOR” w Bydgoszczy
nw 5288

Homeopata

udziela porad we wszelkich chorobach bezpłatnie. Spe-
cjalność leczenia: ziołami i przyrodą. Posiadam specjalny
środek dla **otyłych na schudnięcie**, dostarczam wszelkie
zioła lecznicze, wiele licznych podziękowań od uzdrowionych.
Przyjmuje od godziny 10—12 i od 4—7, w niedzielę od godz.
10—12 w południe. **Poznań, Śniadeckich 4, III lów, Łazarz.**
sw 20027

Na dzie- więciu pra- cowników

w fabryce Gillette
czterech stale bada jakość zro-
bionych nożyków — nieodpo-
wiednie są natychmiast niszczone — oto dlaczego nożyki
Gillette gołą znakomicie.

Miej zawsze zapas nożyków
Gillette.

Gillette

KAZDY MOZE ZDOBYĆ FORTUNE, GRAJĄC NA LOTERJI PAŃSTWOWEJ.

Skorzystaj z okazji i nadeślij do Kolektury Lo-
terji Państwowej nr. 184 w WARSZAWIE, ul. NA-
LEWKI 33, swoje imię, rok i miesiąc urodzenia, otrzy-
masz los po cenie nominalnej do 1-ej klasy 20-ej Polskiej
Państwowej Loterii, wybrany zupełnie bezinteresownie
przez słynnego astrologa Szyllera-Szkolnika, na zasadzie
obliczeń kabalistycznych i astrologii, po uprzednim
wplaceniu do P. K. O. za nr. 16.301 lub też przekazem
pocztowym należności za 1/4 losu 10,— zł, 1/2 losu 20,— zł,
3/4 losu 30,— zł, cały los 40,— zł oraz na koszt pocztowe 75gr.
na list polecony. Życzącym wysyłamy za zaliczeniem.

Losy wysyłamy natychmiast po otrzymaniu gotówki.

Główna wygrana 750.000 zł.

Co drugi los wygrywa!!!
Ciągnięcie odbędzie się 14 listopada i 15 listopada r. b.
O każdej wygranej i stawce zawiadamiamy natychmiast.
Uwaga: Do każdego losu Kolektura dołącza podobiznę
p. Szyllera-Szkolnika z własnoręcznym potwierdze-
niem wybranego przezeń numeru. Na losy wybrane
przez p. Szyllera-Szkolnika do poprzedniej Loterii
padła procentowo wielka ilość wygranych!!!
Listy dziękczynne do sprawdzenia w naszej Kolekturze.

Mam do oddania 20 ciężkich, wysoko-cielnych

krów dojnych

KOZŁOWSKI, Leszno, Dworcowa 27.

Telefon 25. nw 5188

Kino-Teatr

ca 500 miejsc, w wspaniałej sali parkietowej, przy tem naj-
większa na miejscu restauracja — kawiarnia, częściowo
urządzona, ładny ogród restauracyjny, kregielnia i t. d.
zaraz do wynajęcia, ewtl. na sprzedaż. Objekt znajduje się
w ruchliwym mieście powiatowym, gdzie wojsko, urzędy itd.
Zgłoszenia poważnych reflektantów przyjmuje **St. Knechtel**,
Września, ul. Zamkowa 15. nw 5247

Urządzenie

KASZARNI

najnowsze typu z elewatorami, aspira-
cją i transmisją, prawie nowe, gdyż tylko
3 miesiące w biegu bardzo tanio w całości
lub częściowo do sprzedania

MLECZARNIA PŁATKARNIA i MŁYN

w jednym budynku i jedną siłą zapędową
do wydzierżawienia lub sprzedania. Infor-
macji udziela

Inż. Sobański i Szafarkiewicz
Poznań, ul. Wenecjańska 6. Tel. 14-42

Kilka Autobusów Chevrolet

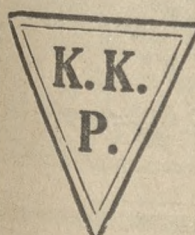
w zupełnie dobrym stanie, używanych, jedna ciężarówka
3 1/2 tonn komplet De Dion Bouton, jedna półciężarówka
Stoewer, jedno podwozie ciężarowe Chevrolet, natychmiast
do sprzedania. Zgłoszenia Auto T. z o. p. Gniezno. nw 5205

Poszukuje do mego składu delikatesów — win — drożdżyny
z natychmiastowym wstąpieniem, dzielnego
pierwszego ekspedjenta

rutynowanego w ekspedycji pierwszorzędnej klienteli
i umiejącego pisać nowoczesnym piśmem lakowem.

Młodszego ekspedjenta

obeznanego dokładnie z branżą, biegłego w piśmie lakowem.
Panowie odpowiadający powyższemu warunkom zechcą na-
desłać swe oferty z dołączeniem fotografii, odpisami świa-
dectw oraz podaniem pensji przy wolnym utrzymaniu
i mieszkaniu, do firmy **St. Strzelecki — Toruń, Szeroka 25.**
Pw 6791-04, 427

CHODNIKI

od najtańszych jatowych do najwyż-
szych gatunków płaszowych i t. p.
również materiały do wykładania ca-
łych pokoi, po cenach bezkonkurencyj-
nych w największym wyborze tylko
w Centrali Dywanów

KAZIMIERZ KUŻAJ

Poznań, ul. 27 Grudnia 9.

Pw 6 803/4-44, 145/6

PARCELE

budowlaną na Wildzie sprzeda:

„MATERJAŁ BUDOWLANY”, Sp. Akc.

w Poznaniu, ul. Sew. Melżyńskiego 23.

Pw 6782-15, 27

Drzewa i krzewy owocowe strasznie ucierpiały od mrozów ubiegłej zimy. Osłabione rośliny łatwiej, aniżeli silne ulegną pasorzytom. To też posiadacz chociażby kilku drzewek oraz władze, którym powierzona jest piecza nad drzewostanem, winny już w listopadzie dokonać pierwszego spryskiwania

ARBOSALUSEM

Nasze Arbosalus-Karbolineum niszczy dwukrotnym spryskiwaniem, w listopadzie i w lutym doszczętnie wszystkie zimujące pasorzyty tak bakterie grzybowe, jak jajka, larwy, chrząszcze i gąsienice.

Ostrzegając przed małowartościowymi naśladownictwami stwierdzamy, iż o działalności naszego fabrykatu wypowiedziały się pochlebnie Polskie Stacje Doświadczalne, Izby Rolnicze, liczni powiatowi i prywatni ogrodnicy posiadacze ogródków działkowych etc.

Oryginały uznań i podziękowań wyłożone są w biurze naszym do wglądu Sz. interesentów. Cena zł 2,— za 1 kg., przy beczce zł 1,75 wyłącznie opakowania loco Poznań. — Bezpłatne prospekty wysyłamy odwrotnie.

Fabryka środków do zwalczania szkodników

„UNIVERSUM“, POZNAŃ, ul. Franciszka Ratajczaka 38

Aptekę

dobrze prosperującą z koncepcją realną kupię. Oferty szczegółowe (wysokość wpłaty itd.) uprasza się do „Par“, Poznań Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 45,26 Pw 6794 45,26

Okazja

Samochód 6 osobowy kryty, wygodny wspaniały wóz. silna maszyna sprzedam Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 20043

w postaci
nagród czeka
na podział

pośród konsumentów herbaty marki „Czajnik“ w kraju i zagranicą za najtrafniejsze odpowiedzi na pytanie:

Jakie zalety posiada herbata jako ranny napój w porównaniu z innymi napojami?

NAGRODY:

1 nagroda w gotówce	\$ 250,—	200 serwisów porcelanowych	
1 nagroda w gotówce	125,—	6 osobowych	\$ 850,—
1 nagroda w gotówce	100,—	250 serwisów porcelanowych	
1 nagroda w gotówce	75,—	2 osobowych	687,50
2 nagrody w gotówce po \$ 50,—	100,—	2000 czajników porcelanowych	
10 nagród w gotówce po „ 25,—	250,—	„Kompleta“ z salkiem . . .	1500,—
40 nagród w gotówce po „ 12,50	500,—	2250 filiżanek porcelanowych	562,50

Zastrzegamy sobie zwiększenie lub inny podział nagród.

WARUNKI:

Odpowiedź na powyższe pytanie winna nastąpić na podstawie co najmniej 4-tygodniowego próbnego używania herbaty marki: „Czajnik żółty“ jako rannego napoju. Spostrzeżenia, zdobyte przy spożywaniu herbaty marki „Czajnik żółty“ odnośnie do jej smaku, oddziaływania na organizm, samopoczucia i wreszcie oszczędności w gospodarstwie, są mile przez nas widziane i będą wzięte pod uwagę przy podziale nagród. Odpowiedzi mogą być wierszowane, w formie sentencji, cytatów i t. d., lecz nie powinny zawierać ponad 100 zgłoszek. Odpowiedzi należy nadsyłać na pocztów-

kach do Tow. „Czajnik“, Warszawa, Okopowa 21/23, najpóźniej do dnia 30 listopada 1929 r., przyczem na stronie adresowej winien być podany dokładny adres wysyłającego i dopisek: Konkurs na herbatę marki „Czajnik“. Każdemu przysługuje prawo wzięcia udziału w konkursie. Rozstrzygnięcia sądu konkursowego są ostateczne i wszelkie rozszczenia prawne są niedopuszczalne. Rozdawanie nagród nastąpi możliwie najwcześniej, tuż po zamknięciu listy zgłoszeń. Wyniki konkursu ogłosimy w dziennikach, względnie podamy wprost zainteresowanym do wiadomości.

MARKI

„CZAJNIK“

zw 5284

SILVANA ZEGAREK SZWAJCARSKI

NIEDOSCIGNIONEJ PRECYZJI!

Tw 236

RESTAURACJA — KAWIARNIA — WINIARNIA „BRISTOL“

W czwartek, dnia 7 listopada r. b.

„Wieprzobicie“

na które zaprasza uprzejmie

J. DYMEK.

Przedpoł: Mięso z kotła, kiszki własn. wyrobu i specj. potrawy wieprzobicia. Piwa: Żywieckie, Kobyleńskie, Prazdrój, Pilzneńskie.

zw 5243

POLSKA WYTWÓRNA

Zastępstwo

inż. St. Zdrojewski
Poznań, Romana Szymańskiego 4
Telef. 37-48, 60-96

Restauracja Kawiarnia Myśliwska, Poznań, Górna Wilda 10

urządza w czwartek, dnia 7 listopada 1929 r.

wieprzobicie

mięso z kotła, kiszki z kapustą etc., na które Szanownych Gości zaprasza.

Z poważaniem
Józef Piotrowski.

Na sezon zimowy

polecamy nasz olbrzymi wybór w materiałach męskich na palta, ubrania, spodnie i t. p.

GUSTAW MOLENDĄ I SYN

Poznań, plac Świetokrzyski 1.

Pw 479-45,48

Dbajcie o swoje zdrowie

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola“ (z marką „Kogut“) są stosowane przy chorobach: żołądka, kiszki, obstrukcji i kamieni żółciowych.

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola“

są naturalnym łagodnym środkiem przeczyszczającym, ułatwiającym funkcje organów trawienia i działającym przeciwko nadmiernej otyłości.

Ostrzeżenie! Przy zakupie żądajcie oryginalnych „Szwajcarskich Ziół“ Gaseckiego z marką fabryczną „Kogut“ gdyż są już naśladowstwa w podobnym do naszego opakowaniu, a nie mających nic wspólnego ze „Szwajcarskimi Ziółkami“ naszego wyrobu. Cena za pud. 2,— złote. nw 10882

BALSAM THIOCOLAN-AGE,

który ułatwiające wydalenie śluzu z płuc wzmacnia organizm samo-
dobnie chorego oraz powiększa wagę ciała usuwa kaszel Używa-
nie za porada lekarska

Sprzedają apteki.

Sprzedają apteki.

FUTRA

spody pod futra, lisy i skóry
wszelkiego rodzaju kupuje się
NAJTANIEJ w firmie

JOZEF DAWID

Poznań, ul. Nowa 11 i Wrocławska 30.
Pw 1994-0.1245

Najstarszy w miejscu i dobrze prosperujący
skład towarów kolonialnych

oraz broni i amunicji, połączony z pełnym wyszynkiem i sprzedażą wyrobów monopolowych, jest w większym powiatowym mieście, z powodu stosunków rodzinnych, zaraz do wydzierżawienia. Skład ten istnieje od lat 60 i znajduje się 28 lat w rękach jednego właściciela. Poważnym reflektantem dysponującym odpowiednim kapitałem wskaże adres ekspedycja Kurjera Poznańskiego pod zw 20 047

MUSZTARDA

Palm

Parcele

duże, sąsiadujące z sobą, powierzchnia każda około 7 000 kw. mtr., położone blisko zwierzyńca, sprzedam zaraz pojedynczo lub razem na dogodnych warunkach. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 20 040

OKUCIA BUDOWLANE

specj. olwy i zakretniki mosiężne, autaby mosiężne i czarne, baskwile zamki itd. po najniższych cenach hurtowych poleca
J. BORYS (dawniej Hempel) Poznań, ul. Wielka 20
skład żelaza i narzędzi.
Pw 6608 10-44, 174/77

1 Klasa 20 Loterii Państwowej.

Polecam moje szczęśliwe losy. Ostatnio padło w mej kolekturze ogromnie dużo wyższych wygranych.

GŁÓWNA WYGRANA 750 000 ZŁ.

Cena 1/2 losu tylko 10 zł, 1/4 losu 20 zł, całego losu 40 zł.

Clagowanie 1 klasy 14 i 15 listopada r. b.

STANISŁAW JANKOWSKI

Kolektura Loterii Państwowej.

Diuga 1. Bydgoszcz Konto P. K. O. 209 580. Zamówienia listowne załatwiam odwrotnie, załączając blankiet wpłaty na P. K. O.

Szanownemu Obywatelstwu podajemy do łaskawej wiadomości, iż z dniem 5 listopada r. b., otworzyliśmy w Poznaniu przy ulicy św. Marcina 11, sklepy pod firmą

TANI BAZAR „PRZEMYSŁ LUDOWY“

w których prowadzimy wszelkie wyroby polskiej sztuki ludowej, jak: kilimy, rzeźby, wyroby zakopiańskie, buclulskie, łowickie itp. oraz dział zabawkarsko-galanteryjny. Na składzie posiadamy towary litylko krajowe z pierwszorzędných wylwórní, tak, że jesteśmy w możności oddawać po cenach bezkonkurencyjnych.

Dewizą naszą jest: WIELKI OBROT — MAŁY ZYSK.

W przekonaniu, że Szanowne Obywatelstwo odniesie się życzliwie do naszej nowo otwartej placówki, a tem samem przyczyni się do podniesienia przemysłu krajowego, kreślimy

z poważaniem

F. FILIPOWSCY.

Prosimy o zwiedzenie sklepów bez przymusu kupna.

Kw 1135

Wprost od właściciela bardzo korzystnie do nabycia

TEREN

7000 m², oplotowany w Poznaniu na Grudzieńcu po 7 zł 1 m². Łask. zgłoszenia do „PAR“, Poznań Aleja Marcinkowskiego 11, pod nr. 45,62 Pw 9810-45,62

Magazyn na sprzedaż

położony na Głównym Dworcu Towarowym w Poznaniu bocznicą kolejową. Budynki masywne, obszerne, suche wodociąg, elektryczność, telefon. Budynek mieszkalny dla magazyniera. Rzadka okazja! Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod dw 2773

Karpie sprzeda

gospodarstwo rybne w majątności Dembice, poczta Krużyn (pod Włocławkiem) — Telef. Krużyn 2. Pw 6805-45,53

Książkowa - bilansistka

może się zgłosić Zgłoszenia piśmienne z odpisami świadectw i podaniem wysokości wymaganej pensji St. Mytkowski, Gniezno, Rynek 7 — Hurtownia Kolonjalna, nw 5207

Jedno z pism prowincjonalnych poszukuje na stanowisko

redaktora

dziennikarza narodowca, zdolnego stylisty i reportera.

Piśmienne zgłoszenia z podaniem dotychczasowej działalności uprasza się skierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod aw 5192

Unieważniam

weksel na 300,— zł, płatny 10 grudnia 1929 i na 200,— zł płatny 20 grudnia 1929, które niewłaściwie posiada pan Blumenstein w Poznaniu.

K. Skibiński

skład żelaza i sprzętów kuchennych Poznań, Górna Wilda 75.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

SREBRO

Stuńce

Półmiski

Zastawy

itd.

poleca

W. KRUK

JUBILER

Poznań, ul. 27 Grudnia 5.

Zal. 1840. Kw 1116

Odstąpię zaraz

2 pokoje

z werandą, obok Placu Drwęskiego, z komfortem urządzone, z telefonem, nadające się tylko na biura. Łaskawe oferty proszę nadesłać do Kurjera Poznańskiego zw 20035

MASZYNISTKA

Warunek Dokładna znajomość języka polskiego i niemieckiego, z dłuższą praktyką, potrzebna na stałą dobrze płatną posadę. Oferty z kopiami świadectw uprasza: zw 20087

ELIGIUSZ KROMCZYŃSKI,

Dom wysylkowy rowerów i maszyn do szycia. Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5. Tel. 54-26

Sekretarza adwokackiego

z kilkoletnią praktyką sekretarską poszukuje adwokata Dr. Wojdyła w Inowrocławiu. Zgłoszenia należy nadsyłać z odpisami świadectw i curriculum vitae. dw 2759

Konfekcja damska, dla podłotków i dzieci

od najskromniejszej do wykwintnych modeli w wielkim wyborze po cenach najniższych poleca

F. Lisiecki, Dom Konfekcyjny Sp. Akc. Poznań, Stary Rynek 98/100.

Dobre i tanie śniadania obiady kolacje

wydaie staropolska kuchnia

Restauracji „TIVOLI“

Ubywatelskiej 3 — Wrocławska 33

Telefon 25-53

abinytel! bpw 877 Koncert

Pomocnik

krawiecki może się zgłosić. Waligóra, Kanakowa 17. IV. p. zd 70 537

Biuo Handlowe-Leśne, K. Górgolewski i S-ka Poznań, ul. Mostowa 17a

zawiadamia Szan. Kliencie, iż z dniem dzisiejszym zwolniony został kierownik Stanisław Borski z zajmowanego stanowiska i temsamem nie ma prawa do inkasowania należności i występowania w imieniu naszym. zw 20 021

Były wójt i naczelnik gminy Franciszek Herba z Kaszczoru uzyskał podstępem od nas podpisy na wekslach przez to, że przedkładał nam do podpisania rzekomo wnioski urzędowe. — Podpisów tych jako uzyskanych czynem karygodnym nie uznajemy i je jako takie odwołujemy i unieważniamy. dw 2776

(—) Paweł Klein, (—) Jan Rynek, (—) Ksawery Markwitz, (—) Jan Dach, (—) Heinrich Voigt, (—) Richard Flieger, (—) Jan Woźny, (—) Jakób Moder, (—) Paul Pochanke.

Na wniosek firmy Grabianowski i Nowak w Poznaniu, ul. Marsz. Focha 50, o oddzielenie odroczenia wypłat, wyznacza się termin na 26 listopada 1929, godz. 11, pokój 23 tut. Sądu do rozpoznania sprawy. Poznań, dnia 30 października 1929 r. Sąd Grodzki 2a. nw 4933

OGŁOSZENIE PRZETARGU

Dnia 7 listopada 1929, o godz. 3.30 po poł., sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę, w firmie „Przewóz“, ul. Wieszowa 10: nw 5245

większą ilość ubrań, płaszczy męskich, ubrań dziecięcych i spodni.

Licytacja odbędzie się nieodwołalnie. RACHWAŁ — kom. sądowy z pol., Patr. Jackowskiego 31.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Piekarnia

w pełnym biegu w powiatowym mieście w rynku zaraz do odstąpienia. Koń i wóz należy do tego. Potrzebna gotówka 3500—4000 zł. Adres wskaże Kurjer Poznański zw 69 851

Składnica

materiałów budowlanych, w Janowie, bardzo dobrej okolicy do odstąpienia z materiałem na dogodnych warunkach. Zgłoszenia przyjmuje Dęteński. Steszew telef. 47. zw 69 892

Futro

dobre dla szofera na sprzedaż. ul. 3 Maja 8, dom ogrodowy. pierwsze piętro lewo zw 70 007

Restauracja

z pełną koncesją i 5 pokojem mieszkanym w mieście powiatowym zaraz do objęcia, cena 4500 Zgłoszenia Szymański Szkoła 18 restauracja. zw 69 809

Koldry

nowe atlasowe sprzedam. Aleje Marcinkowskiego 11, 7 wejście, II. lewo. zw 70 474

Meble

we wielkim wyborze za gotówkę i na miesięczne spłaty poleca Stanickowski Wózna 12 Buclulska). bpw 329

Fortepian

skrzydło. Młyńska 3. III. zw 69 797

Płaszcz

zimowy damski sprzedam. Młyńska 3. III. zw 69 397

Dobrze

zaprowadzony zakład krawiecki wraz mieszkaniem 5 pokojowym z powodu choroby w powiatowym mieście tania do sprzedania Gdzie? wskaże Kurjer zw 70 459

Maszyne

do robienia pończoch tania sprzedam. Strumykowa 18 II. prawo. zw 70 492

Willę

z ładnym ogrodem wolnem czteropokojowem mieszkaniem w mieście powiatowym wydierza wie Poważni refleksanci zechcą złożyć oferty do Kurjera zw 70 486

Stół

18 osobowy do biura lub jadalni sprzedam tania. Stolarska, ulica Kwiatowa 6. zw 70 484

Taniol

Futro, futerko damskie, Ma. 2 skóry jako dywaniki, płaszcz, aparat fotograficzny. Łukowa 10. I. prawo zw 70 728

Okazyjnie

kilka lamp gazowych sprzedam. Szwalcarska 15, parter zw 7508

Meble

wszelkiego rodzaju nowe i używane. Najdogodniejsze warunki spłaty. Stefan Pahl ul. Marszałka Focha 29, magazyn mebli. tel. 64-25. Pw 6180 41.75

Piekarnia-cukiernia

centrum większego miasta powiatowego kompletnym urządzeniem obzerbem mieszkaniem od właściciela. Objęcie 4000—5000 w tem dłuższy czas dzierżawę zgóry. Adres Kurjer zw 70 714

Dynamo

H. N. 200 A. E. G. 25 KM. 115/160 volt jak nowy z gwarancją korzystnie sprzedam. Franpol Grobla 27. tel. 3265. -dw 70 720

Fortepian

Blüthner koncertowy śliczny ton nowy kosztuje 14 000 sprzedam za 7500 zł. Hildebrandt. Poznań, Pocztowa 33. zw 70 390

Rower

meski, używany lecz w dobrym stanie. Ia fabrykat sprzedam. Fontani Staszica 9, II. między 3—6 po poł. jw 2962

Skład

kolonjalny dobrze prosperujący z kompletnym urządzeniem i maglem oraz mieszkaniem z powodu wyjazdu sprzedam. Pośrednicy wykluczeni. Matuszewska ul. Kosia 2. zw 70 588

Domek

4 pokoje 1½ morgi ziemi przy lesie i wodzie ślicznie położony, od stacji kolejowej ½ godz. sprzedam tania natychmiast. — Walenty Bonia, Chomencice, poczta Komornik stacja kol. Trzebaw—Rowańkowo. zw 2964

W majątkach

folwarkach gospodarstwach mamy wielki wybór do wydzierżawienia, większe i mniejsze. — „Agrapol“ Poznań Dąbrowskiego 2. tel. 65 71 zw 70 528

Materace

Firmy Matra sprzedam tania Szamarczewskiego 10, podwórzo, I. piętro. zw 70 515

Szafę

ogniotrwałą motocykl sprzedam bardzo tania Skarbowska 20, skład zw 70 508

Aparat kinematograficzny
fabr. francuski 220 volt prąd stały lub zmienny jak nowy sprzedawca bardzo korzystnie Franpol, Grobla 27. Tel. 32 65. zdw 70 719

Wagę
składowa 15 kg. tania sprzedam. Fabryczna 35b. skład. zdw 70 701

Tanio
się ubierzesz, umiubiesz w Domu Komisowym św. Marcina 73a. Pw 4944

Okazja!
Młyn motorowy o przemiennie 300 ctr. na dobie, sito 3 000 ctr., młyn nowy, maszynownie zbudowane, położony przy torze kolejowym, bardzo bogatej okolicy zbożowej, położony 18 km od większego miasta, 10 km od mniejszego, na Pomorzu, w pełnym biegu, komunikacja szosowa. Z powodu walego zdrowia sprzedam na bardzo korzystnych warunkach lub przyjemnego energicznego współwłaściciela z kapitałem 50 000 zł. Zgłoszenia do „Par.” Toruń, Szeroka 46 pod „Pieniądz”. Pw 6 787-64.426

Sprzedam
kilka tysięcy choinek na gwiazdki. Zgłoszenia przyjmie Majetność Blumfeld, poczta Kamień Pomorski. zdw 70 353

Samochody i pianina
nowe i używane oddaje i zakupuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 64 426

Futra
Kto u mnie jeszcze nie kupił? Ten nie powinien minąć mego sklepu, jeśli chce zaoszczędzić pieniądze. Dobrowolski, Marcin 1. zdw 65 918

Jadalnie
sypialnie, kanapki, leżanki, materace, nakładki najtaniej za gotówkę na raty. Ludwik, Dolna Wilda 76. zdw 68 641

Skład
w centrum miasta Poznania, nadający się na każdą branżę na sprzedaż, tylko poważnym reflektantom. Kurjer zdw 70 238

Zegarki
zegary, biżuterie, oraz budziki w wielkim wyborze poleca K. Ostrowski, ul. Wielka 15. bpw 820

Młyny
z przemiałem od 50 do 1 000 ctr. na dobie na korzystnych warunkach kupna zamiany poleca Biuro Handlowe Boltar, Skarbowa 17. tel. 52-42. bpw 838

Fabryki
wille, wszelkie przedsiębiorstwa handlowe korzystnie poleca Biuro Handlowe Boltar, Skarbowa 17. tel. 52-42. bpw 839

Antyki
wielki wybór. Bracia Pióro. — Aleje Marcinkowskiego 28. Kp 1115

1 000 mkwadr.
przy tramwaju w Debus za 7 000 wpłaty 4—5 000 sprzedawca Dudek, Wielkie Garbary 39. zdw 70 109

Trykotażę miarowe
eleganckie garsonki, suknie, szlafrocki, pullovery, swetry ubranka, kostiumy sportowe, szale wykonane „Tricot” Rom, Szymańskiego 10, III. róg Pl. Świętokrzyskiego. Pw 6395-53 876

Piec
gazowy, pokojowy sprzedam tania. Wielkie Garbary 39, skład Dudek. rw 7561

Wydra
oryginalna tania na sprzedaż. — Adres wskaże Kurjer rw 7563

Skład
kolonialno-deliatesowy w wielkim mieście Pozn. z urządzeniem, obfitym towarami oraz przyległym mieszkaniem, dobrze zaprowadzony, przy najruchliwszej ulicy z powodu stosunków rodzinnych za 9 500 zł do przejęcia ewent. zamienienie na 3 pokojowe mieszkanie w Poznaniu za dopłatą. Adres Kurjer zdw 70 034

Koncesję
alkoholowa odda inwalida poważnym reflektantom. Adres Kurjer zdw 70 518

Jadalnia
pierwszej klasy dębowa, jak nowa na 12 osób korzystnie spiesznie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 536

Buty
oficerskie prawie nowe na sprzedaż. Wierzbice 39a, III. prawo. zdw 70 712

Parcele
duża domek przy Poznaniu sprzedam tania. Adres wskaże Kurjer zdw 70 723

Skład kolonialno-deliatesowy
prima śliczne urządzenie z towarami, w mieście 5 000 mieszkańców przy rynku, obiekcie 4 500, w tem kucja i półrocza dzierżawa wliczona. Zgłoszenia Nowak, Poznań, Górna Wilda 50, I. piętro. zdw 70 716

Do „Primusów”
części zapasowe jak: palniki, obracarki, igły itd. poleca Ed. Kargie skład sprzedawcy kuch. Poznań, ul. Nowa 7. Pw 6 036-43.67

Majątek
600 mórg od Niemca, pszenno-buraczanej gleby i w tem cegielnia korzystnie do sprzedania. — Agropol, Poznań, Dąbrowskiego 2, tel. 6571. zdw 70 531

Warsztaty samochodowe
Naprawa Fordów
Wielki skład części zamiennych wykonanie sumienne. ceny przystępne. „Autoruch”. Sp. z ogr. odp., ul. Marsz. Focha nar. ul. Palacza. Telefon 77-75. Pw 6433-43.83

Sypialnie
sprzedaje od 600 zł. Stolarska, Wielkie Garbary 41. zdw 70 535

Majątki
folwarki, gospodarstwa, kamienice w wielkim wyborze mamy do sprzedania bardzo dużo z rak niemieckich na warunkach korzystnych. Agropol, Poznań, Dąbrowskiego 2, tel. 6571. zdw 70 529

2 płaszcze
damskie zimowe, sportowe czarne tania sprzedawca Szulcowska, Raczynskich 2. zdw 70 561

Już
Nadeszły Kape-lusze Mekskie w modniejszych kolorach i fasonach. Olbrzymi wybór, ceny niskie. A. Pietrzykowski, Wielka 8. Pw 5328-37.125

Kartofle
3,00, marchew 6,00 (karotka), buraki 6,00, cebula 10,00, pietruszka selerka 5,00 za centnar. Czesław Król. zdw 70 538

8 1/2 złotego
kosztuje nadal serwis do kawy porcelanowy, 39 złotych serwis obiadowy, porcel. 6 osob., 55 złotych serwis obiadowy, porcel. 12 osob., 28 złotych 1/2 tuzina noży i widełek Alpaka. Płecze żelazne wyjątkowo tania lecz tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, w podwórzu. zdw 70 547

Skład
śródmieściu na każdej branży 4 200 Malecki, Poznań, Rybaka 20a. zdw 70 590

Płaszcz
surdutowy na średnią figurę sprzedawca Wiczorek, Jeżycka 35, parter. zdw 70 580

Skład
Aleje Marcinkowskiego na hurtownie etc. wskaże „Informator”. Ratajczaka 15. zdw 70 608

Willa
o 5 pokojach z ogrodem na sprzedaż, pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 606

Futra
posiadam na składzie wielki wybór futer karakulowskich z całych skór. Zrebrak francuskie, nutria, piżmowcowe, sełowe różnego rodzaju futra. Najprzedniejszych gatunków oraz skóry każdego rodzaju wydry wirginskie, białe, fokiowe. Błamy polecam bardzo tania. Łajewski, Poznań, Fredry 1. Kw 1 134

Okazja
skład kolonialny 2 okna wystawowe, magazyn, telefon, z mieszkaniem 3 pokojowym i kuchnią nadający się na hurtownie gdzie brak takowych, w mieście powiatowym (18 000 mieszkańców) zaraz do sprzedania. Spieszne oferty Kurjer zdw 70 634

Dom
miasto powiatowe, skład kolonialny z powodu wyjazdu tania sprzedawca „Osadopol”. Rzeszypospolitej 9. zdw 70 649

Skład
z urządzeniem, mieszkaniem centrum Poznania, cena 3 500 zł. — „Krakus”, Poczta 30. zdw 70 645

Restauracja
z pełną koncesją 6 pokoi, 2 kuchnie, przy ruchliwej ulicy sprzedam. Zgłoszenia Szymański, Szkolna 18, restauracja. zdw 70 655

Fortepian
tania sprzedam. Szamarzewskiego 1, II. pr., lewo. zdw 70 661

Skunksy
jak nowe na obsady lub kołnierze sprzedawca Plac Nowomiejski 1a, parter, prawo. zdw 70 615

Majątek
2 000 mórg między Smigłem—Leszmem. Ziemia buraczana. Inwentarz pierwszej klasy, Gorzelnia. Pałac w parku nad jeziorem. Stacja w mieście, przy wpłacie 300—400 000 zł spiesznie na sprzedaż. Poleca Kempa, Leszno, Dworcowa 43. zdw 70 660

Magiel
sprzedam. Woźna 11, podwórze, parter, prawo. zdw 70 670

Sprzedam
łożeczko żelazne. Opłizowa, Zupańskiego 21. zdw 70 562

Wytwórnę
cukrów i czekolady dobrze prosperującą, stała klientela hurt i detal wraz urządzeniem w centrum korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer zdw 70 553

Materace
sprężynowe, nakładki, leżanki, kanapy najtaniej tylko w pracowni Wielkie Garbary 9. zdw 70 556-7

Płaszcz
ubrania używane tania na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer rw 7564-5

Używane
meble sprzedaje tania. Kozłowski, Szewska 15. zdw 70 450-51

Pianino
jak nowe sprzedam gotówka. — Obiećcie codziennie między 2—4 Gdzie? Wskaże Kurjer zdw 70 424

Samochód
„De Dion Bouton” sportowy nadaje się na lekką ciężarówkę, motor w bardzo dobrym stanie gotowy do jazdy za 1 200 przy niskiej wpłacie sprzedawca Hoffmann, Poznań, Wrocławska 22, pierwsze piętro. zdw 70 482-3

Fabrykę
cukierków w Gnieźnie sprzedam. Zgłoszenia do Agencji K. P. Gniezno 489. nw 5 207

Pianino
pierwszorzędnej marki Feurich, elektryczne i ręczne, do grania, nadaje się do większej restauracji lub kawiarni. Zgłoszenia Agencji K. P., Gniezno 490, nw 5 210

Okazja
Tania sprzedam 2 stoły, regał, łade, zwykłe biurko i kilka mosiężnych aparatów do fabrykacji cukierków. Właściciel, Wierzbice 15. zdw 70 335

Rzadka okazja
Zamienie samochodów, piękna limuzyna czterocylindrowa, używana tylko 2 miesiące na grunta w Poznaniu lub peryferiach miasta. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 70 431

Sprzedam
stałą koncesję samochodową. — Oferty Kurjer zdw 70 430

11 sztuk
perskich dywanów nowych w różnej wielkości za cenę 37 000 zł część gotówka, reszta weksłami do nabycia. Oferty Kurjer zdw 70 427

Pianole
Atemodist metrotystyl nuty sprzedawca Zaczisze 2, parter, róg Jasnej. zdw 70 426

Gospodarstwo
32 morgi, pszenno-żytniej ziemi, zabudowania maszynowe, I. klasy żywy i martwy inwentarz nadkompletny, 15 minut od miasta i dworca, nadaje się na letnisko, sprzedam za cenę według umowy, agenci wykluczeni. Józef Labrzycki, Mosina, pow. Śrem. zdw 70 706-13

Maszyna
ręczna Singera, okragie czolenko. Zmizdiński, Szyperska 3. zdw 70 525-6

Skład
z trzema pokojami w powiatowym mieście przy głównej ulicy zaraz do sprzedania z powodu zmiany. Adres wskaże Kurjer zdw 70 739-40

Wózek
rowerowy, zabawek wybór. — „Świątek dziecięcy”. Kraszewskiego 11. zdw 69 591-2

Ciężarówka
prawie nowa pierwszorzędnej marki, nośność 1 300—1 500 kg. bardzo tania na sprzedaż do obejrzenia w garażach firmy Hempowicz - Automobile. Fabryka Karoserii, Poznań, Patr. Jackowskiego 49, tel. 6515. bpw 912-8

Taksówka
nowoczesna ze stałą koncesją, zegarem i numerem, gotowa do jazdy bardzo korzystnie na sprzedaż, do obejrzenia w garażach firmy Hempowicz - Automobile. Poznań, Patr. Jackowskiego 49, tel. 6515. bpw 916-7

Meble
na 24 raty mies., hurt, detalicznie ceny niższe, gotówka wysoki rabat. Marcin Zytkowski, tylko Chwaliszewo 5. zdw 67 607-a

2 domy
w kształcie wili sprzedam zaraz. Wawrzyniak, Wiry pod Poznaniem, poczta Komorniki. rw 7549/50

Majątek
80 ha. pszenno-żytniej ziemi, niedaleko Poznania, cudownie położony wśród lasów, własne poleżenie na jelenie, danielu, rogate. Inwentarz żywy i martwy kompletny, mieszkanie 10 pokojowe pierwszorzędne, letnisko 6 pokojowe, komunikacja autobusowa i kolejowa, zabudowania gospodarcze w dobrym stanie, z powodu zmiany stosunków zaraz na sprzedaż, pośrednictwo wykluczone. Oferty „Par.” Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 56.437. Pw 6 801-56.437

Platforma
60 ctr. jak nowa, siwy koń na sprzedaż. Pieczyński, Zawady. Szukam 2 pokoi na biuro, centrum miasta. zdw 70 539

Choinki
od 10 gr—1,00 każda ilość na sprzedaż. Czesław Król. Szukam składnicy do owoców, śródmieściu. zdw 70 540

Konia
z półs. tania zaraz sprzedam. — Adres Kurjer zdw 70 680

Odstąpię
skład korzystnie Rozumek, Prądzyńskiego 10. zdw 70 549

Maszynę
rejestracyjną sprzedam tania. — Wodna 20, skład. zdw 70 545

Samochód
ciężarowy 4 tonnowy na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 70 633

Pończochy
kupujesz dobrze i tania Fietz - Półwiejska 2. zdw 70 621

Rękawiczki
damskie, męskie i dziecięce wszelkich gatunków Fietz, Półwiejska nr. 2. zdw 70 622

Futro
męskie Nerowe tania sprzedam. Przemysłowa 12, III. prawo. zdw 69 985

Wilki
młody, tania sprzedam. Józwiak, Wawrzynia 30. zdw 70 629

Garsonki
Jumpy, poulevery i żakiety poleca Fietz, Półwiejska 2. zdw 70 623

Futra
damskie, różne skóry, spody męskie, Wierzbice 13, parter. zdw 70 733

Kilimy
artystyczne poleca pracownia. — Wierzbice 13, parter. zdw 70 732

Sypialnia
mało używana, tania. Wskaże Kurjer zdw 70 423

Futerko
płaszcz frakowe, obuwie rozmaite ubiory sprzedam. Walterowa, Szamarzewskiego 20/22. zdw 70 419

Okazja
samochód Ford bardzo dobrym stanie na sprzedaż. Cena 2 500 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 440

Wózek
dziecięcy biały niklowy na resorach korzystnie do sprzedania. Mejza, Gen. Umińskiego 9. zdw 70 402

2 frontowe
pokoje na biura od 15. 11. do wynajęcia od 4—6. Łąkowa 20, II. prawo. zdw 70 399

Kolonjalny
skład dobrze zaprowadzony mieszkanie 3 pokoje korzystnie. — Oferty Kurjer zdw 70 397

Kanarki
na sprzedaż samicej dobre na chów. Gen. Chłapowskiego 26, Wiśniewski. zdw 70 394

Okazyjnie
do sprzedania kuchnia nowa biała, używane łożko angielskie żelazne czarne, leżanka używana, ul. Poznańska 46/48, pr., lewo. zdw 70 387

Futro
wojskowe długie do sprzedania. Marszałka Focha 30, I. pr., lewo od 5.30 do 6.30. zdw 70 385

Skład
kolonialny powiatowe miasto na dogodnych warunkach za 7 000 sprzedam. Oferty Kurjer zdw 2761

Każdy powinien
zdać bezpłatnego cennika praktycznych nowości. Łódź, skrzyżka 386 c. zdw 70 373

Lokomobile
i motory gruntownie wyremontowane tania sprzedawca „Technopol” Lublin, 1 Maja 49. zdw 70 368

Restauracja
z kregielnią na nabycia w dobrem położeniu na dogodnych warunkach. Zgłoszenia Górna Wilda 127, restauracja. zdw 70 365

Płaszcz
męskie i damski średnia figura sprzedam. Górna Wilda 17, I. lewo. zdw 70 343

Dom
w Murowanej Goślinie, w rynku, maszynowy, z ogrodem owocowym i składem, nadającym się na każdą branżę przy wpłacie 20 000 zł oraz drugi dom z ogrodem przy wpłacie 12 000 zł, wpłaty zaraz tania na sprzedaż. A. Kietzmann Janowiec, pow. Znin. zdw 68 590

5 KUPNA
Kupuję stary papier, (makulaturę). — Strzelecka 3a, parter, prawo. tel. 13-21. zdw 69 638

Srebrną
tace kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 400

Kupię
szafę do rzeczy używaną ul. Łąkowa 13, I. piętro, Kucnerowa. zdw 70 344

Kupię
wóz roboczy, 2 1/2—3 calowy i parę szorów roboczych. Zgłoszenia do Kurjera zdw 70 476

Gramofon
kupię. Oferty z ceną Kurjer zdw 70 464

Bobrową
skórkę kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 490

Domek - willa
4—6 pokoi, z ogrodem owocowym, kilku morgami roli przy Poznaniu kupię. Oferty z opisem, ceną i warunkami zapłaty do Kurjera zdw 70 676

Kupię
urządzenie kawiarniane bufet, stoliki, kanapki, krzesła oraz używane pianino i bilard. Spieszne zgłoszenia Kurjer zdw 70 567

Kupię
dużą książkę adresową „Mosego” z roku 1928 lub 1929. Oferty Kurjer zdw 70 571

Kupię
piecyk i łożko żelazne. Dybalska, Górna Wilda 15. zdw 70 653

6 KAMIENICE
wolnam mieszkaniem kupię, wpłacie 50 000 zł. Oferty Kurjer zdw 70 603

Kupię
kamienice z składem. Oferty Kurjer zdw 70 173

Kamienica
centrum dochód 22 000, cena 200 tys. zł, wpłaty 50 000, reszta długoterminowe hipoteki, sprzedam. Skrytka pocztowa 382. zdw 70 577

Kamienica
nowoczesna III. piętrowa, duży kolos, cena 80 000, wpłaty 30 000. Zgłoszenia „Krakus”. Poznań, Poczta 30. zdw 70 644

7 PIENIĄDZ
Hipoteki
weksle itp. kupno i sprzedaż pośredniczy solidnie z minimalną prowizją Biuro Handlowe Boltar, Skarbowa 17, tel. 52-42. bpw 840

1 000 złotych
pożyczki poszukuję. Pewna gwarancja. Wysoki procent. Zgłoszenia „Par.” Aleje Marcinkowskiego 11, pod 56.403. Pw 6 534-56.403

100—150 zł
do 1 grudnia poszukuję. — Zgłoszenia Kurjer zdw 70 338

Kto
zdyskontuje poważnej firmie handlowej prima weksle kupieckie? Zgłoszenia Kurjer zdw 67 734

Pożyczki
dobrze oprocentowane pod zastaw parceli budowlanej poszukuje się. Zgłosz. pod: Skrzyżka pocztowa 131. zdw 70 305

1 500 zł
pożyczki poszukuję procent według umowy. Oferty Kurjer zdw 70 285

List hipoteczny
niezbýt późno platny kupię z drobnym damnem. Oferty Kurjer zdw 65 687

Wspólnika
4—8 000 inteligentnego do nadzoru przy przedsiębiorstwie poszukuję. Solidna lokata, poważne zyski. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 509

30—40 000 zł
poszukuję na I. hipotece na 230 morg. gospodarstwo prywatne na pół roku lub do trzech lat, procent podług umowy. Oferty Kurjer zdw 70 493

Posiadając
lokal frontowy w Warszawie w dobrym punkcie, 6 wystaw, w branży meblowej, poszukuję przedstawicieli lub wspólnika ewentualnie do odstąpienia. Oferty pod: „Cpt. 467” do Towarzystwa Reklam Miedzynarodowej, Warszawa, Marszałkowska 124. Tw 593

List hipoteczny
kupimy. Maciejewski i S-ka, ul. 27. Grudnia 16, tel. 14-15. zdw 70 683

20 000 zł
pożyczki poszukuję dobrze prosperujące przedsiębiorstwo handlowo-przemysłowe w Poznaniu. Dam wysoki % i zabezpieczenie hipoteczne i towarami. Oferty upraszam Kurjer zdw 70 700

Mam 10 000 zł
proszę propozycje, ożenek nie wykluczony. Oferty Kurjer Poznański zdw 70 616

50 000 zł
na I. hipotece domu wartościowego w śródmieściu poszukuję. Oferty z podaniem procentu do Kurjera zdw 70 666

15—25 000
wypożyczyć za dobrze płatną posadę w Poznaniu i zabezpieczeniem hipotecznym. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 668

8 DO WYNAJĘCIA
Szopa
nadająca się na warsztat lub składnice. Hojan, Małeckiego 28 parter. zdw 69 944

Oddam
mieszkanie 3 pokoi, z kuchnią parterowe w śródmieściu za wypożyczeniem 10 000 zł na 5 lat. Oferty Kurjer zdw 2 753

Do
wynajęcia 2 pokoje i kuchnia lub skład, pokój i kuchnia. Informacje „Mazurka”. Solacz. zdw 70 432

Mieszkania
1, 2, 3 pokojowe od gospodarza wskaże Nowość, św. Wojciech 2. zdw 70 673

Dwa pokoje
na mieszkanie zaraz. Kórnik Hotel pod Białym Orłem. zdw 70 624

5 pokoi
kuchnia z przynależnościami w nowowbudowanej wili zaraz do wydzierżawienia, czynsz 200 zł miesięcznie, 2 lata zgóry. Okolica wyścigi konne. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 664

Mieszkanie
2 pokoje kuchnia, łazienka za dzierżawę. „Osadopol”. Rzeszypospolitej 9. zdw 70 648

Elegancko

umeblowany pokój wynajme solidnemu panu. światło elektr. łazienka, łazienka. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 429

Puszczykowo

odnajme 2 pokoje umeblowane z ewent. używaniem kuchni blisko dworca. Oferty Kurjer zdw 70 445

Centrum

odnowiony, frontowy pokój 1-2 panom na stanowisku, wynajme Mielżyńskiego 22 I zdw 70 488

Pokój

umeblowany dla 1-2 panów lub par. Kaczmarek, Grochów Łąki 3. I. zdw 70 675

Panienkę

przyjme na wspólny pokój, gdzie wskaze Kurjer zdw 70 674

Pokoje

słoneczne, jednoosobowy zaraz, dwuosobowy od 15. wynajme, ul. Kanałowa 7. II. prawo. zdw 70 511

Pokój

niekrepujący panu wynajme. Piekarnia, Marcello Mottego. zdw 70 523

Pokój

umeblowany. Jeżycka 46. II. prawo. zdw 70 565

Skromny

pokoik dla panienki z utrzymaniem wynajme zaraz. Skarbowa 17. parter. prawo. zdw 70 555

Pokój

frontowy. Szwajcarska 16. (lampka). I. lewo. od 11-430. zdw 70 554

Lepszy

umeblowany pokój do wynajęcia. Strzelecka 3. III. prawo. zdw 70 592

Pokój

umeblowany 1-2 osoby 15. bm., własna pościel. Lesińska, Woźna 13b. III. zdw 2 772

Pokój

1-2 umeblowane odnajme. Kanałowa 2. I. prawo. zdw 70 686

Pokój

duży, dobrze umeblowany, światło elektr., łazienka, centr. ogrzewanie wynajme solidna panu lub pani. Prof. Łusarowa, św. Józefa 5. II. prawo. zdw 70 737

Pokoje

2-1. frontowy, słoneczny, elektryczność wynajme 1-2 osobom. Śniadeckich 9. II. zdw 70 730

Pokój

saraz. Łąkowa 15. III. prawo. zdw 70 583

Pokój

dobrze umeblowany. Wielka 15. III. lewo. zdw 7573

Przyjme

pania starsza. Wierzbowa 2. podwórce II. lewo. zdw 7574

Pokój

panom bez pościeli. Bukowska 33. II. lewo. dom tylny. zdw 70 552

Pokój

frontowy, słoneczny, umeblowany elektryczność, bez pościeli. Wierzbice 37a. III. p. lewo. zdw 70 718

Pokój

frontowy dobrze umeblowany na 2 osoby do wynajęcia. Strzelecka 24. II. prawo. zdw 70 710

Pokój

balconowy solidnym panom wynajme. Słowackiego 39. III. prawo. zdw 70 541

Pokój

umeblowany za pożyczkę 400 zł wydzierżawie. Adres wskaze Kurjer zdw 70 595

Sołacz

pokoje umeblowane wolne. Mazowiecka 5. zdw 70 596

"Informator" poleca

pokoje umeblowane dla panów, par, małżeństw. Ratajczaka 15 (Pasaż Apollon). telefon 58-17. zdw 70 600

Pokój

komfortowy wynajme solidnemu panu. można z utrzymaniem. telefon. Ratajczaka 29. III. prawo. zdw 70 591

Pokój

1-2 panów zaraz do wynajęcia. światło elektryczne. Jeżycka 43. narożnik Mickiewicza. III. prawo. zdw 70 647

Pokój

umeblowany. Niegolewskich 16. II. lewo. zdw 70 642

Wynajme

pokój duży, elektryczność z utrzymaniem lub bez. Szkolna 18. I. prawo. zdw 70 651

Pokój

dwuosobowy zaraz wynajme. Wrocławska 33-34. III. Małecka. zdw 70 659

Pokój

dwuosobowy wynajme zaraz. Mostowa 15. III. Pielkowska. zdw 70 625

Niekrepujące

węże i klatki schodowej sygnalizacji, gabinet przyjeźdnemu panu wynajme. Sumiejska. Wysocka 4. zdw 70 619

Pokój

wspólny panu. Pocztowa 13. III. zdw 70 573

Pokój

umeblowany na 2 osoby ewentualnie dla małżeństwa zaraz do wynajęcia. Jaskółcza, Konopnickiej 8. zdw 70 617

Pokoik

panienkę wynajme. Szwajcarska 19. II. prawo. zdw 70 657

Pokój

umeblowany na 2 osoby z utrzymaniem lub bez. Rzeczpospolitej 2. III. Kula. zdw 70 610

12 SZUKA POKOJU

2 pokoje

umeblowanych poszukuje kawaler. Zgłoszenia „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11. pod 56.430 Pw 6774-56.430

Student

poszukuje mniejszego pokoju. — Oferty zdw 70 483

Pokoju

z obiadaniami szuka panienka. Oferty z ceną Kurjer zdw 70 401

Pokój

próżny potrzebny zaraz. Oferty Kurjer zdw 70 542-3

Pokoju

skromnego śródmieścia poszukuje inteligentna panienka. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 477

Pokoju

umeblowanego elektrycznością — niekrepującym wejściem blisko Teatru Nowego poszukuje 15. II. Oferty Mazanek. Teatr Nowy. zdw 70 444

Dwóch

panów poszukuje 2 względnie jednego pokoju w centrum od 15. II. W ofercie podać cenę zdw 70 499

Kobieta

z dzieckiem 7 letnim szuka pokoju skromnego za 25 zł lub wspólnego z własną pościelą. Oferty Kurjer zdw 70 506

Dwaj

inteligentni panowie poszukują od 15. bm. pokoju w śródmieściu łącznie z opalem. Reflektuje się na ceny przystępne. Oferty Kurjer zdw 70 503

Poszukuję

2 pokoje komfortowo urządzone z elektrycznością, używaniem kuchni i łazienki dla bezdzietnego małżeństwa. Zgłoszenia kierować pod Firmą Ordo. Poznań. Al. Marcinkowskiego 20. telefon 1003. zdw 70 519

Pokoju

skromnego, spokojny pan. pościel białą własną. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 533

Małżeństwo

mlode bezdzietne poszukuje pokoju umeblowanego z ewent. z utrzymaniem kuchni od 15. II. najchętniej w okolicy śródmieścia. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 690

Małżeństwo

poszukuje próżnego lub skromnie umeblowanego pokoju zaraz lub od 15. II. Zgłoszenia do Kurjera zdw 70 672

Małżeństwo

bezdzielne szuka pokoju, używaniem kuchni do 70 złotych. Oferty Kurjer zdw 70 678

Dwie

siostry poszukują pokoju umeblowanego od zaraz. Oferty Kurjer z podaniem ceny zdw 70 628

Dwuosobowego

pokoju umeblowanego poszukuje. Oferty Kurjer zdw 70 576

Poszukuję

pokoju skromnie umeblowanego u starszego małżeństwa, okolica Jeżyce. Oferty Kurjer zdw 70 546

Pokoiku

małego, taniego poszukuje inteligentna panienka. Oferty cena Kurjer zdw 70 729

Skromnego

pokoju dla 2 osób z utrzymaniem kuchni lub bez. Okolica obojetna. Oferty Kurjer zdw 70 551

Bezdzielne

małżeństwo poszukuje pokoju próżnego lub umeblowanego okolicą obojetną. cena do 50 zł. Oferty Kurjer zdw 70 604

Pokoju

dużego niekrepującego najchętniej próżnego, nie wyżej II. piętra, szuka starsza, inteligentna rodzina z 3 osob. Oferty Kurjer zdw 70 640

Poszukuję

pokoju wejściem z klatki schodowej. Oferty z ceną do Kurjera zdw 70 646

Aplikant

sądowy poszukuje pokoju. Zgłoszenia do Kurjera zdw 70 652

13 LOKALE

Biuro

umeblowane używaniem telefonu oddam Seblowa. Seweryna Mielżyńskiego 4. II. zdw 70 004

Lokalu

w śródmieściu najchętniej osobne wejście poszukuje poważnie stowarzyszenie. Zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer zdw 69 507

Na import kawy

herbaty i wina mam do oddania idealną ubikację. Zgłoszenia Hurt. Porcelany. Wroniecka 24. lub telefon 1205 zdw 70 544

Poszukuję

składnicy suchej i widnej Ignacy Kasperski. Półwiejska 10. zdw 70 441

Ubikacyj

warsztatowych większych szukan do wydzierżawienia. Zgłoszenia proszę Kurjer zdw 70 389

14 DZIERŻAWY

Piekarnia

w dobrym biegu wraz mieszkaniami 3 pokojowym kuchnią — wprost od właściciela jest zaraz do wydzierżawienia w większym mieście. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 002

Ślusarnia

artystyczno-budowl. jedyna w swoim rodzaju na powiatowe miasto do wydzierżawienia z powodu śmierci mistrza zaraz. Zgłoszenia: Haendtschke, Koźmin. Wlkp. zdw 69 662

Dzierżawy

w Poznaniu 2000. 1000. 400 morg na Pomorzu; 252. 240 morg Woj. Warszawskie. 1400 morg na korzystnych warunkach poleca Biuro Handlowe Bolter Skarbowa 17 tel. 52-42 bpw 837

Biuro

handlowe poszukuje zaraz 2-3 ubikacyj w śródmieściu próżnych wzgl. umeblowanych możliwie z telefonem. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 406

Piekarnia

z piecem nowoczesnym i w dobrej okolicy zaraz do wydzierżawienia. Lück, Nojowo. pow. Szamotuły. zdw 70 391

Ubikacje

garażowe nadające się na rozmaite przedsiębiorstwa do wynajęcia. Zgłoszenia do Kurjera zdw 70 342

2 pokoje

i kuchnia 1500 w tem 1½ roku dzierżawy. Skład 3500. Sulecik. Górna Wilda 40. restauracja. zdw 70 447

Wydzierżawie

wille 9 urzędowych pokoi, na 2 lata za 6000 zł w Krynicu, pięknie położona, słoneczna. Doskonale lokata kapitału, dzierżawa niska, z powodu potrzebnej gotówki do objęcia zaraz. Blizsze szczegóły 27 Grudnia 16. Bazaże od 4-7. zdw 70 319

Dom

lub mieszkanie w Rychtalu (pow. Kenno) nadające się na skład, wydzierżawie. Położony w rynku Oferty do Kurjera zdw 70 693

Młyn

motorowy przemiału 80 cetr. wydzierżawie na bardzo dogodnych warunkach w dobrej okolicy. — Zgłoszenia Kurjer zdw 70 709

Skład

ładny narożnik z pokojem wydzierżawie za opłatę miesięczną. Spieszne zgłoszenia Kurjer zdw 70 569

Skład

dla fryzjera o dwóch oknach wystawowych w dobrym punkcie Głęboka, bezkonkurencyjne miejsce bez odstępnego zaraz do wydzierżawienia od gospodarza. — Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 491. nw 5244

Wydzierżawie

natchmiast 65 morgowe gospodarstwo na 7 lat z morze centnar żyta. Do objęcia 2 tys. zł. Władysław Kleiber, Mosina, Budzyński. zdw 5 237

Garaż

wolny. Solacz. Mazowiecka 5. zdw 70 597

Dzierżawa

24 morgi nadaje się na ogrodnictwo, okolica Września na 15 lat wydzierżawie, objęcie 3500. Nowak, Poznań, Górna Wilda 50. I. piętro. zdw 70 588

15 UZDROWISKA

Rekonwalescentów

nerwowo-chorych przyjmie Morminówko, stacja, poczta Ostrołęk. Kuchnia dietetyczna. Prospekt. zdw 69 640

Posterunkowego

pełniąc służbę 28 października r. b. godz. 11.30 przed poł. posterunek Składowa prosi się o podanie swego adresu do Kurjera zdw 70 366. Sprawa osobista informacyjna.

16 OSOBISTE

Milkośniczki filmu

dzis zebranie oraz lekcje mimiki i ruchu w sali p. Jarockiego o godz. 19.30. zdw 70 360

Uwaga!

Osoby, które mają jakie pretensje do p. Leona Larka uprasza się o zgłoszenia do biura Stow. Samopomocy Społ. Stary Rynek 45. II. p. zdw 69 517

21 ZGUBY

Zgubiono

książeczkę wojskową na nazwisko Stanisław Kolodziej, którą się unieważnia. zdw 69 860

Pies

polowczy, maści brązowej, biało-nakrapiany zaginiony. Do oddania za wynagrodzeniem. Kwasny 5-ka. ul. Rynekowa. zdw 7526

Unieważniam

zgubiona książeczka wojskowa na nazwisko Edmund Sielski. zdw 70 407

Przybiłkał

się doberman. Oficerska 1. kapitan Brunner zdw 70 470

22 ROZMAITE

Robótki ręczne

rysuje po cenach umiarkowanych. Jankowska. Stary Rynek 48. II. bpw 871

Salon Mód „Zofia“

Bukowska 3. II. p. szej. najładniej. najszybciej. zdw 69 924

Obiady

treściwe na maśle wydaje. Cena bardzo przystępna. Nowy Rynek 14-15. parter. lewo. zdw 2 752

Zakopane

Biuro J. Kubińskiego sprzedawille 12 pokojowa w pierwszorzędnym dzielnicy willowej za 6 tys dolarów nw 4852

Wszelkie

reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterii wykonuje sumiennie tania firma T. Tarkowska, plac Wolności 11 (pod filarami). Pw 4941

Obuwie

kupuje się najtaniej u Sternala. Thwaliszewo przy moście. bpw 875

„Silvikrin“

Fluid, woda na włosy, szampon. Hortiflor — krem Hortiflor — smietana po cenach oryginalnych fabrycznych poleca J. Gadebusch, drogeria i perfumeria. Poznań, ul. Nowa 7. (Bazar) telef. 16-38, zał. 1869. zdw 2 666

Pracznia

czysta, porządna z prasowaniem poleca się poza dom. Oferty Kurjer zdw 70 433

Polecam

się jako szwaczka poza dom Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 70 411

Kto

udzieli za wynagrodzeniem troskliwej opieki półrocznemu, zdrowemu dziecku? Oferty pod zdw 70 408

Tysiacy

chorych na katar żołądka, wzdęcia, kurczki, bóle, niestrawność, brak apetytu, ogólne osłabienie etc., odzyskało zdrowie, używając zioła sławnego na cały świat Dr. Dietla. Profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Żadajcie bezpłatnej broszury poręczającej. — Adres: Liszki — Apteka. nw 5239/40

Czyszcze

parkiety za 50 gr. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 497

Modelki

Sierota
w krytycznym położeniu szuka
zajęcia do dzieci do lepszych
prac. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 460

Panienska
sierota 17 letnia poszukuje zajęcia
od 8 do 4. Posiada 7 klas i
ładne pismo. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 457

Inżynier agronomji
syn ziemianina kawaler dzielnym
w swoim zawodzie, dobry kupiec
i kalkulator poszukuje admini-
stracji większego majątku od 1.
I. 30. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 70 456

Pracznia
poszukuje prania zaraz. Zgłosze-
nia Kurjer zdw 70 454

Książkowy
poszukuje zajęcia. Oferty Kur-
jer zdw 70 446

Dziewczyna
do dzieci poszukuje posady. —
Oferty Kurjer zdw 70 500

Panna
lat 19 umiejąca szw i prasować
sztywną bieliznę poszukuje posady
do dzieci od 15. 11. 29 r. —
Zgłoszenia Kurjer zdw 70 498

Dziewczyna
poszukuje posady po południu.
Oferty Kurjer zdw 70 485

Kasjerka - książkowa
z 7 letnią praktyką, z ładnym
charakterem pisma, biegła w ra-
chunkach i pisaniu na maszynie
poszukuje posady. Zgłoszenia
Kurjer zdw 70 481

Kucharka
lat 28, z dobrymi świadectwami
szuka posady najchętniej na wy-
jazd od 15. Oferty Kurjer
zdw 70 479

Emerytowany
inspektor celny, lat 46, zdrowy,
energiczny, dobry administrator,
posiadający referencje poszukuje
posady magazyniera, kontrolera,
nadzorca, osobistego sekretarza
lub jakiegokolwiek zajęcia. Zgło-
szenia do Kurjera pod dw 2760

Młynarz
obeznany z motorem gazowym
poszukuje posady zaraz lub póź-
niej. Adres: Kazimierz Nowak,
Lubasz, pow. Czarnków.
zdw 70 604

Służący
młody, inteligentny szuka posady
do usług osobistych panu. Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdw 70 514

Syn
uczniwy rodziców pragnie się
wyuczyć służącego. Oferty Kur-
jer zdw 70 510

Młodsza
dziewczyna poszukuje posady do
dzieci lub do prac domowych za-
raz. Oferty Kurjer zdw 70 502

Małopolanka
uczniwa, pracowita, poszukuje po-
sady od piętnastego listopada. O-
ferty Kurjer zdw 70 517

Młodszy
karmielarz - cukiernik poszuku-
je posady. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 516

Panienska
z ukończeniem 3 kl. gimnazjum
poszukuje posady w składzie i
pomocy pani domu lub do dzieci.
Oferty do Kurjera zdw 70 532

**Magazynier-
korespondent**
samodzielny z kilkoletnią praktyką,
obeznany dokładnie w
branży elektrotechnicznej, gazo-
wy i wodociagowy, poszukuje za-
raz lub później posady. Łaska-
we oferty Kurjer zdw 70 343

Nauczycielka
rutynowana z wykształceniem
średnim i patentem seminarjal-
nym, ze znajomością języków i
muzyka szuka posady, najchętniej
prywatnej. Łaskawe zgło-
szenia proszę skierować do Ku-
rjera zdw 70 356

Na wsi
szukam zajęcia, znam szycie i
gospodarstwo domowe, młoda o-
soba (5 let, chłopcem) Łaskawe
oferty Kurjer zdw 70 032

Krawcowa
poszukuje stałej posady, przy-
jmię także inne zajęcia. Adres
wskazuje Kurjer zdw 70 418

Gospodyni
lat 20, poszukuje posady u samot-
nej osoby od 15. 11. lub 1. 12.
Oferty Kurjer zdw 70 582

Kowal
maszynista poszukuje posady. —
Oferty Kurjer zdw 70 416

Nadmłynarz
wiek średni, żonaty poszukuje po-
sady, także jako samotny, posia-
dam dobre referencje. Na żądanie
kaucja do dwóch tys. Łaskawe
oferty Kurjer zdw 70 443

Młody
inteligentny Wielkopoleńczyk po-
szukuje posady jako woźny lub
inkasent wstawia kaucji 2000—
3.000 zł. Oferty do Kurjera
zdw 70 434

Posługaczka
poszukuje posady zaraz od godz.
11. Zgłoszenia Kurjer zdw 70 439

Techniczna
dentystyczna, biegła w zlocie,
kuczku i operatywie, szuka po-
sady, najchętniej za asystentkę
w Poznaniu lub samodzielnie na
provincji. Oferty Kurjer
zdw 70 413

Posługaczka
szuka posady z gotowaniem —
(mieszk. Ratajczaka). Oferty Kur-
jer zdw 70 414

Pokojuowa
uczniwa spokojna, pracowita pro-
si o posadę najchętniej na wieś.
Zgłoszenia Kurjer zdw 70 403

Wiejska
służąca poszukuje posady. Oferty
Kurjer zdw 70 393

Kucharka
samodzielna, dobrem gotowaniem
i świadectwami poszukuje posady.
Oferty Kurjer zdw 70 392

Początkująca
stenotypistka poszukuje posady.
Łaskawe oferty Kurjer
zdw 70 388

Szofer - spawacz
autog i elektr., kował 4 lata
praktyki jako szofer po wojsku
poszukuje posady. Łaskawe zgło-
szenia Kurjer zdw 70 382

Panienska
młodsza słu poszukuje posady
biurowej, najchętniej na ma-
jątku. Okolica obojerna. Oferty
Kurjer Poznański zdw 70 734

Szukam
stałej posady portiera lub woźnego.
Mogę stawić kaucji do 7 tys.
złoty. Oferty Kurjer
zdw 70 361

Poszukuję
posady silna dziewczyna do
wszystkiego cośkolwiek gotowa-
niem. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 70 468

Gospodyni
kucharka lat 45, znająca dobrze
swoją zawód pragnie zmienić po-
sade zaraz do dworu. Zgłoszenia
Kurjer zdw 70 467

Książkowa
z 7 letnią praktyką biurową, o-
beznana dokładnie z książkowo-
ścią ameryk, dobra maszynista
pewna w liczeniu szuka zaraz po-
sady. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 466

Dziewczyna
poszukuje posady. Oferty Kurjer
zdw 70 465

Przyjmę
posadę magazyniera, woźnego
lub portiera w lepszym domu za-
raz. Oferty Kurjer zdw 70 463

500 zł
złote kaucji lub wypowię za o-
trzymanie stałej posady jakiej
kolwiekbaż. Kurjer zdw 70 462

Inżynier
elektro - technik, z dyplomem
francuskim, poszukuje odpowied-
niej posady. Łaskawe zgło-
szenia do Kurjera Pozn. zdw 70 568

Kasjerka
młodsza z kaucją 500 zł, poszuku-
je posady. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 559

Pierwszorzędna siła
córka mistrza rzeźniczego, obe-
znana z wszelkimi pracami ma-
sarskimi, specjalistka w deko-
racji, o dobrych warunkach ży-
wotnych, niezaganna w ob-
szczeniu, z najlepszymi świadectwa-
mi, obecnie na wypowiedzianej
posadzie, szuka odpowiedniego
stanowiska tylko w dobrym do-
mu. Łaskawe oferty: C. Drew,
Gdańsk, Langgarten nr. 54.
Pw 6798-71.331

Posługaczka
szuka pracy. Oferty Kurjer
zdw 70 605

Poszukuję
lepszej posady zaraz. Oferty
Kurjer zdw 70 601

Osoba
wydoskonalona w swym zawodzie
z bardzo dobrymi rekomendacjami,
przyjmię posadę gospodyni na
wieś od 15 listopada r. b. Łaska-
we oferty Kurjer zdw 70 687

Osoba
z dobrymi świadectwami, przy-
jmię posadę samodzielnej gospo-
dyni do samotnej osoby na wieś.
Oferty Kurjer zdw 70 681

Poszukuję
posady ekspedjentki. Oferty Kur-
jer zdw 70 708

Dziewczyna
uczniwa szuka posady do wszyst-
kiego. Oferty Kurjer zdw 70 679

Gospodyni
kucharka, młodsza z dobrą kuch-
nią, biegła przyjmie posadę do
większej restauracji lub kasyna.
Oferty Kurjer zdw 70 685

Posługaczka
poszukuje zajęcia na przed połud-
nie. Oferty Kurjer zdw 70 550

Pracznia
poszukuje prania lub posługi. —
Oferty Kurjer zdw 70 548

Ekspedjentka
bufetowa szuka posady do re-
stauracji, cukierni lub winiarni.
w swym zawodzie dzielna. Oferty
Kurjer zdw 70 417

Panienska
lat 20, znająca szycie, haftowanie
przyjmię posadę do dzieci. Miej-
scowość obojerna. Łaskawe pi-
śmienne zgłoszenia do Kurjera
zdw 70 375

Dziewczyna
wiejska poszukuje posady do
bezdzielnego małżeństwa lub do
księdza. Zgłoszenia Kurjer Stary
Rynek rw 7560

Dziewczyna
wiejska poszukuje posady w
średnim domu. Zgłoszenia Kur-
jer Stary Rynek rw 7570

Wyciąć
Czeladnik piekarski, dobry pieco-
wy, 14 letnią praktyką poszukuje
posady, najchętniej przy parow-
ych lub kanałowych piecach.
P. Zentkowski, Bydgoszcz, Rac-
ławicka 2/3. Pw 6811-63.1084

Kucharka
samodzielna, z wykwintnym goto-
waniem, pieczeniem, zaprawami,
poszukuje posady od 15. 11. w
lepszym domu. Łaskawe zgłosze-
nia Kurjer zdw 70 702

Posługaczka
z praniem lub bez, szuka posługi.
Oferty Kurjer zdw 70 705

Kucharka
początkująca z dobrymi świa-
dectwami, poszukuje posady naj-
chętniej do starszej lub 2 osób za-
raz lub od 15. Oferty Kurjer
zdw 70 722

Posługaczka
poszukuje posady na pół dnia. —
Oferty Kurjer zdw 70 725

Szukam
prania poza dom. Oferty Kurjer
zdw 70 711

Kucharka
która była w lepszych domach,
szuka posady zaraz lub 15. 11.
Oferty Kurjer zdw 70 585

Skrzypce Antyk

włoskie, Antonius Stadinaris z roku
1736, okazynie na sprzedaż. Po-
ważne oferty Kurjer pod zw 20036

Kuchmistrzini
(gospodyni) znająca się na ku-
chni polsko - francuskiej, konser-
wach mięsnych i wyrobach, posia-
da świadectwa z najlepszych do-
mów, poszukuje zaraz posady. —
Zgłoszenia do Kurjera
zdw 70 594

Kucharka
z dobrem gotowaniem i do wszel-
kiej prac domowych, poszukuje
posady od 15. 11. Oferty Kurjer
zdw 70 637

28 WOLNE MIEJSCA

Kowal
znający się na prowadzeniu elek-
tryczności potrzebny dla Majet-
ności Przybina. Zalażyć odpisy
świadectw p. Rydzyna, powiat
Leszno. dw 2756

Ogrodowy szofer
(kawaler) potrzebny możliwie
zaraz. Zgłoszenia z odpisem
świadectw i podaniem warun-
ków przyjmuję. Majetność Przy-
bina p. Rydzyna, pow. Leszno
dw 2757

Pisarza
elewa z praktyką i dobrymi po-
leceniami przyjmie zaraz Majet-
ność Przybina, p. Rydzyna, —
powiat Leszno. dw 2758

Poszukujemy
biegłej stenotypistki. Warunek:
dokładna znajomość języka pol-
skiego i niemieckiego oraz steno-
grafii w obu językach. Zgłosze-
nia osobiste Simens, Sp. z o. o.
Poznań, Fredry 12. np 5152

Młodszej nakładaczki
biegłej do pedalówki motorowej
zaraz. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 692

2 000 zł
pożyczki poszukuje. Dam zastaw
i posadę placowego. Adres wska-
że Kurjer zdw 70 632

Poszukuję
dziewczat. Firma Miko, Tama
Garbarska 4. zdw 70 570

Uczeń
potrzebny zaraz do składu tow.
kolon., win i wódek. Konsum U-
rzedników Polskich, Żupańskiego 1
zdw 70 703

Technika
dentystycznego, biegłego również
w operatywie, przy wolnym utrzy-
mianiu i pensji, poszukuje się za-
raz. Blizsze informacje na miej-
scu. Adres wskazuje Kurjer Po-
znański dw 2 770

Podróżujący
do fabryki który może udzielić
pożyczki 1500 zł (absolutnie pew-
na gwarancja) poszukujemy. —
Adres Kurjer zdw 70 715

Uczniwa
służąca potrzebna zaraz bez spa-
nia. Reja 2. IV. piętro.
zdw 70 635

Chłopiec
uczniwy do posyłek może się za-
raz zgłosić. Hugo Mottek i Ska
plac Wolności 17. 11. zdw 70 584

Potrzebna
dzielnia ekspedjentka do rzeźni-
ctwa. Półwiejska 37. zdw 70 589

Służąca
uczniwa, dobrem gotowaniem za-
raz potrzebna. Górna Wilda 3.
Wesołowska. zdw 70 593

Panienska
do lekkich prac domowych, która
może mieszkać u rodziców może
się zgłosić. Kasprowicz, plac
Wolności 14. zdw 70 578

Cukiernik
młody i dzielny w swym zawo-
dzie potrzebny zaraz na stałą po-
sade do cukierni na drugiego po
mocnika Miesieczna plac 100 zł
z utrzymaniem początkowo. Zgło-
szenia z odpisami świadectw pro-
sze nadsyłać do Kurjera pod
dw 2745

Uczeń
krawiecki może się zgłosić. Do-
brogowski. Wroniecka 15.
zdw 69 965

15 zł
dziennie nietrudno zarobić lekka
praca piśmienna. — Zgłosze-
nia Carbon, Gdynia zdw 67 994

Kaligrafia
poszukuje się do wpisywania w
księdze pamiątkowej Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdw 70 000

Służąca
pracowita i uczniwa potrzebna
zaraz do wszystkiego. pensja 60
zł miesięcznie. Zgłoszenia K.
Swinarski, Działyskich 3, par-
ter. zdw 70 190

Modelki
młodej ładnej najchętniej ze sfery
inteligentnej poszukuje. Zgło-
szenia Krzyżński, ul. Matejki 1, 11.
p., u p. Gackowskiej, godz. 1—3.
Pw 6 800-56.442

Uczeń
księgarski potrzebny. Księgarnia
Antywarjat, Poznań, Stary Ry-
nek 78. zdw 70 638

Posługaczka
potrzebna przed południem. Ra-
tajczaka 32. 11. piętro. lewo.
zdw 70 654

Potrzebne
samodzielne sukniarki na płaszcze
i kostiumy. Al. Marcinkowskiego
3a. 11. lewo. zdw 70 658

Uczniwe
przyjmię, krawcowa Kowalska,
Seweryna Mielżyńskiego 1, 11.
zdw 70 612

Stenotypistki
biegłej poszukuje się. Zgło-
szenia z podaniem warunków Ku-
rjer zdw 70 662

Służąca
do wszystkiego potrzebna zaraz.
Świerczyńska, Małeckiego 34. I.
Łazarz. zdw 70 665

Panienska
mająca kilka klas szkoły śred-
niej i zamiłowanie do handlu po-
trzebna jako początkująca. —
Chwilkowski, św. Marcina 40.
zdw 70 663

Gospoia - kucharka
z kaucją potrzebna. Waly Ja-
gielli 18. parter. prawo. Zgło-
szenia od 7—9 wieczorem. zdw 70 572

100 zł
dziennie mogą nieobocznie zarobić
zastępcy losowy i asekuracyj-
nych, początkujących poczmaj.
Zgłoszenia Śniadeckich 30. 11.
4—7. zdw 60 528

Sila prawnicza
obeznana dokładnie wszelkimi
sprawami sądowymi, podatkow-
mi etc. przyjmie firmę do za-
stępstwa przed sądem, względnie
stałą posadę. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 011

Ekspedjentka
składu kolonialnego, uczniwa, ru-
tynowana, pracowita, potrzebna,
zaraz. Adres Kurjer zdw 70 425

Ekspedjentka
z branży cukierniczej z dobrymi
poleceniami zaraz może się zgło-
sić. Łączkowski, św. Marcina 20.
zdw 70 501

Potrzebna
panienka, która dobrze ceruje
pończochy na parę godzin tygod-
niowo. Oferty Kurjer zdw 70 422

Balet
przyjmię dwie eleganckie tancer-
ki uczenie. pensja, mieszkanie
zapewnione. Zgłoszenia codzien-
nie od 4—6 po południu. Kabaret
„Atlantyk”. Rynek 80/82.
zdw 70 737

**Najnowszy szlagier
„Ołówek liczący“**
Najlepszy podarek gwiazdkowy
dla dorosłych i dzieci 200—300%
zarobku dla hurtowników i ar-
maczników i specjalistów. Wzo-
ry wysyłam na życzenie A. Anio-
ła. Poznań. Marsz. Focha 79
zdw 70 410

Fryzjerka
potrzebna zaraz. Górna Wilda 73
skład. zdw 70 409

Potrzebny
zaraz młody pomocnik cukierni-
czy Cukiernia Wł. Dobrowolski,
Środa, Rynekowa 5 zdw 70 405

Posługaczka
młodsza potrzebna zaraz. Wy-
spiańskiego 18. 11. lewo.
zdw 70 381

Bony - freblanki
poszukuje zaraz lub 15. 11. rb do
chłopca 6 letniego z znajomością
szycia i robót. Zgłoszenia z po-
daniem pensji, odpisami świa-
dectw i fotografia proszę prze-
słać. Zofia Waligórszyna Górki-
Tczew. zdw 70 377

Droźnik zaporowy
potrzebny od 1. 12. 1929 na sta-
cję Poznań. Brama Warszawska
Równocześnie jest do ob-
cia kiosk Piśmiennie zgłoszenia:
Dyrekcja Średzkiej Kolei Powia-
towej w Środzie. Inwalidzi wo-
jenni mają pierwszeństwo.
dw 2765/6

Uczeń
piekarski może się zaraz zgłosić
mistrz piekarski W. Plich, św.
Marcin 56. zdw 70 351

Służąca
z dobrymi świadectwami potrzebn-
na. Długa 4. 11. prawo.
zdw 70 471

Uczeń
potrzebny zaraz do składu żelaza
M. Pudelski, Kórnik.
zdw 70 688/9

Szukam
posady pokojowej lub do dzieci,
znam szycie i prasowanie od 15.
lub później, najchętniej do nie-
mieckiego państwa. Miejscowość
obojezna. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 70 448

Krawcowa
może się zgłosić zaraz. Adres
Kurjer zdw 70 496

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. Pa-
włowski, Chodzież. jw 2061

Kwiaciarka
z dobrymi świadectwami rutyno-
wana, pierwszorzędna potrzebna
Oferty Kurjer zdw 70 507

Krawcowa
pierwszorzędna
sila natychmiast potrzebna „Fe-
mina”. Fredry 3 zdw 70 505

Haciarka
i uczeniwa potrzebne zaraz. Partz
Wszystkich Świętych 3. rw 7562

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna zaraz.
Zgłoszenia od godz. 9—1. Polna-
tra, Wybickiego 12. zdw 70 524

Krawca
jako współnika przyjmie poważne
przedsiębiorstwo. Adres Kurjer
zdw 70 520

Posługaczki
poszukuje przedn. 2 x tygodnio-
wo z świadectwami. Mostowa 30
11. prawo. zdw 70 744

Fryzjerka
dobra siła potrzebna. Kantaka 6.
zdw 70 553

Humor zagraniczny

Zona sędziego sportowego: Na Boga! co się stało!
Nieszczęście jakieś? czy pan nie widział mego męża?
Sędzia sportowy: Twoim mężem ja jestem!
(Passing Show, London) S. F.

Przedpłata

na listopad 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego do-
datku ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Po-
znaniu w eksped. 4 400 w agencjach w mieście 4 450 z odnośnieniem
do domu w Poznaniu 4 470 z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesiąc 4 486.
W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w innych krajach 11.00.
Wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się
niedostarczonych numerów lub odszkodowania.